

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA RIJEČ

BROJ 845

28. LIPNJA 2019. CIJENA 50 DINARA

***Dan državnosti Republike Hrvatske
proslavljen u Beogradu, Zemunu i Subotici***

**Veleposlanik Bakota:
Jačanje dijaloga i suradnje**

4

Održana konferencija »Prava nacionalnih manjina u državama nastalim raspadom SFRJ«

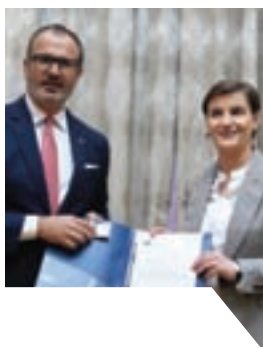
Normativni okvir i konkretne politike

8

Mogućnost okruglog stola vlasti i oporbe u Srbiji

Sukob dvije slabosti

10

Novo izvješće Europske komisije o napretku Srbije u 2019.

Razlozi za zabrinutost

12

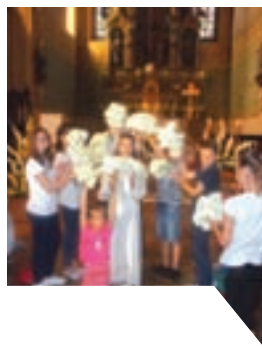
Milan Cindrić, član Zavičajne kulturne udruge Kukujevci

Rodno mjesto se nikada ne zaboravlja

29

Godišnji koncert HKPD-a *Jelačić Zborovi, tamburaši i igrokaz*

34

Gerardovo u Karmelićanskoj crkvi u Somboru

Sin bačke ravnice koji se zauzima za nas

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (zamjenik predsjednika/ce),

Martin Bačić, Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

V. D. GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Zvonko Sarić

(koordinatorska služba)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorka)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

U ponedjeljak k EU

Prošlo je mjesec dana od kada se šef Delegacije Europske unije **Sem Fabrizi** sastao s premijerkom **Anom Brnabić** u Beogradu kako bi joj uručio godišnji izvještaj Europske komisije o napretku Srbije u procesu eurointegracija. U izvješću Europske komisije ima stvari koje izazivaju zabrinutost, pri ovome mislim naravno na harmoniziranje zakonskih propisa u skladu s europskim standardima, mada je Fabrizi ocijenio kako je izvješće izbalansirano. Zvuči kontroverzno, a ako je već tako, to bi valjda trebalo značiti – red onoga što je dobro, pa red onoga što nije dobro, pa da uravnoteženo nešto ne bi pretešlo. Fabrizi je retoričkom stilistikom dodao i zapršku, ocjenjujući kako je izvješće oštrije u odnosu na prethodno, a ustvrdio je kako proces eurointegracija Srbije sve više ide naprijed – te da je jasno što, koliko i kako treba raditi u svakom području.

Pretpostavljam kako se to ovdje znalo i prije i u vrijeme potpisivanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju 2008. godine, samo nekako ta spomenuta harmonizacija zakonskih propisa sporo ide. Za sada Srbija nije otvorila ni polovinu pregovaračkih poglavlja, provođenje reformi je i do sada označeno kao nedovoljno. Od 35 pregovaračkih poglavlja, otvoreno je 16, privremeno su zatvorena 2, a ostalo je još za otvoriti 19 poglavlja.

Na kome je odgovornost za spore reforme? Sada, prije svega na aktualnoj Vladi. To je posao Vlade. Je li tako i u praksi? Pa kako bi moglo drugačije? Pada vam sada na pamet predsjednik **Aleksandar Vučić**? Ti poslovi nisu u njegovoj ingerenciji. No, drži li se Vučić po strani od svih tih poslova koje treba raditi Vlada? Znamo i sami kako stvari stoje, pa se nećemo previriti u odgovoru, kao i kad nas u ove sparne dane spopadne pomisao: zimo, vrati se, sve ti je oprošteno, jer će nam se odmah upaliti lampica u mozgu i sjetit ćemo se cijene grijanja.

Jednostavno rečeno, Srbiju u procesu eurointegracija očekuje reformiranje države po europskim standardima, a u toj priči ne važi samo formalno ispunjavanje obveza. Nadam se da će vremenom u nekom budućem izvješću prevagnuti red po red onoga što je dobro i onda super. Dobro za većinu građana Srba, a dobro i za manjine, jer proces europskih integracija predstavlja put i način unaprjeđenja položaja nacionalnih manjina, isto kao i kvaliteta života ovdašnjeg većinskog naroda. A dotle će neki građani i dalje moći obožavati Rusiju i predsjednika **Vladimira Putina**, dok njihova djeca odlaze raditi ne baš u Rusiju nego prije u neku od država EU. Čini mi se da se stvari ipak neće najbolje posložiti u dogledno vrijeme, sve dok građani ne shvate da ih EU ne treba interesirati kao »članstvo zbog članstva« nego zbog uređivanja ovdašnjeg društva i poboljšavanja standarda života građana.

Neki politički analitičari postavljaju pitanje treba li Srbiji »kum« koji bi gurao prema članstvu. Možda i treba, a interesantan je dio iz članka koji je davne 2014. objavio zrenjaninski Centar za razvoj civilnog društva *Posljedice regionalne politike Srbije po nacionalne manjine*, gdje se navodi: »Aktualna vlast, kojom dominira SNS, strateški se orijentirala ka savezu s Budimpeštom, kao regionalnim partnerom i kapijom za ulazak u EU«. Tvrdnja ne zvuči problematično, ali vrijedi razmisliti o sljedećoj tvrdnji iz tog članka: »Pozicija Beograda u odnosu prema hrvatskoj nacionalnoj manjini u Srbiji je osnažena. Uz podršku Budimpešte, Zagreb postaje manje važan za Beograd«.

Uzimajući u obzir kako su i danas ovdje na vlasti produžene političke strukture iz devedesetih godina prošlog stoljeća, kada je drimala politika **Slobodana Miloševića** i ekipe, ne začudi me kada sretnem poznanike koji su zamoreni onima koji su na vlasti i onima koji prosvjeduju protiv te aktualne vlasti, pa na moje pitanje »Kako ide, stari moj?«, odgovore: »A, evo ništa – pkb«. Poso, kuća, birtija.

Uzmemo li u obzir istraživanja *Demostata*, prognoze baš i nisu najbolje u svezi autoritarnog sustava vladanja. Prema tim istraživanjima, čak 61 posto ispitanika odgovara da nema problema s tim. Podijeljenost u društvu je očigledna, do dijaloga između vlasti i oporbe ne dolazi, a u svezi mogućnosti okruglog stola vlasti i oporbe u Srbiji filozof i politički analitičar **Đorđe Vukadinović** kaže kako mu taj spor »više nalikuje na sukob dvije slabosti nego na dvije političke snage«.

Znanstvenici tvrde kako nam je za mentalno zdravlje povremeno potrebna digitalna detoksikacija – vrijeme provedeno bez računala i mobitela. Vikend je pred nama, a onda u ponedjeljak, pravo k EU i mogućnostima okruglog stola.

Zvonko Sarić

Održana konferencija »Prava nacionalnih manjina u državama nastalim raspadom SFRJ«

Normativni okvir i konkretne politike

Osvrćući se na institucionalna rješenja, Baštovanović je naglasio da je već sam Ustav Srbije, koji bi trebao predstavljati i osnovno polazište manjinske zaštite, diskriminatoran jer manjine svrstava u ostale bez da konkretno navede o kojim se narodima radi

Konferencija pod nazivom »Prava nacionalnih manjina u državama nastalim raspadom SFRJ« održana je u Novome Sadu 18. lipnja u organizaciji Centra za regionalizam iz Novoga Sada i uz potporu njemačke zaklade *Hanns Seidel*. Konferencija je bila regionalnoga karaktera i okupila je stručnjake i eminentne eksperte u području manjinskih prava iz Srbije, Hrvatske, Bosne, Crne Gore i Makedonije, predstavnike nacionalnih vijeća nacionalnih manjina iz Srbije i predstavnike

naglašeno, iako bi trebale predstavljati mostove suradnje, zbog sporenja između domicilnih država i matičnih domovina znaju biti i izvorima međudržavnih problema. Konferencija je bila podijeljena na tri dijela. Prvi se odnosio na predstavljanje problematike i razloga za sazivanje konferencije, dok su drugi i treći dio konferencije bili posvećeni izlaganjima eksperata iz regije i predstavljanju specifična institucionalna rješenja i problematike. Nakon izlaganja uslijedila je i rasprava i usvajanje konkretnih zaključaka.

U ime Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji konferenciji je nazočio međunarodni tajnik HNV-a **Darko Baštovanović**, koji se tijekom rasprave uključio u rad konferencije. Baštovanović je istaknuo da razgovor o manjinskoj tematici, kada je u pitanju Srbija, predstavlja sumiranje problema koji već više od desetljeća pritiskaju manjine, posebice one nove koje su taj status stekle raspadom nekadašnje SFRJ, ali da konkretna rješenja od strane države i dalje izostaju. On je istaknuo i da hrvatska manjina predstavlja manjinu koja je u potpunosti isključena iz procesa donošenja odluka, jer ne participira ni na jednoj razini, a u odsustvu integrativnih manjinskih politika nedovoljno je integrirana u društveni i politički sustav. Osvrćući se na institucionalna rješenja Baštovanović je naglasio da je već sam Ustav Srbije, koji bi trebao predstavljati i osnovno polazište manjinske zaštite, diskriminatoran jer manjine svrstava u ostale bez da konkretno navede o kojim se narodima radi. Iz toga proizlazi, kako je naglasio Baštovanović, da su ostala zakonska rješenja loša, posebice izmjene ključnih manjinskih zakona iz 2018. godine kada je političkim pravicima manjina zapriječeno da sudjeluju u radu manjinskih vijeća, a ukoliko to ne mogu činiti unutar svoje zajednice kroz krovna tijela manjinske kulturne samouprave, onda je krajnje nemoguće govoriti i o sudjelovanju u procesu donošenja odluka na višim razinama. Na koncu, Baštovanović je istaknuo da se na samoj konferenciji nedovoljno tematizirao proces europskih integracija, jer on predstavlja ključni trenutak unaprjeđenja položaja nacionalnih manjina. U tom kontekstu naglasio je da je za HNV pristupanje Srbije EU jedna od glavnih tema kojima se konkretno nastoji baviti i da je članstvo Srbije u EU u interesu hrvatskoga naroda u domicilnoj državi, ali da se u medijima to prešućuje.

H. R.

eminentnih udruga građanskoga društva koje se bave manjinskom tematikom. Cilj konferencije je bio da se sagleda aktualna situacija i problematika u području zaštite nacionalnih manjina u državama koje su nekada činile dio socijalističke federacije, kako kroz normativne okvire svake države posebno tako i kroz specifične probleme koji opterećuju manjinske zajednice. Na konferenciji se nastojalo i pronaći moguće odgovore kako bi se otklonili postojeći problemi kroz konkretne politike, kako bi se osim unaprjeđenja položaja manjinskih zajednica moglo pridonijeti i unaprjeđenju cjelokupnih bilateralnih i međudržavnih odnosa između zemalja s obzirom na to da manjine, kako je i

Euharistijsko slavlje u Zemunu u povodu obilježavanja Dana državnosti Republike Hrvatske

Poruke mira, ljubavi i zajedništva

U župi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu 23. lipnja svečano je obilježen Dan državnosti Republike Hrvatske. Svečano euharistijsko slavlje predvodio je srijemski biskup mons. **Đuro Gašparović** u koncelebraciji sa zemunskim župnikom preč. **Jozom Dusparom** i vlč. **Božidarom Lusavcem**, župnikom u Maradiku i Beški. Proslava Dana državnosti Republike Hrvatske u zemunskoj župi postalo je tradicionalno dešavanje. Već 14. godinu zaredom organiziraju ga mjesno Društvo Hrvatske mladeži Zemuna sa Zajednicom Hrvata *Ilija Okrugić* i zemunskim župnikom Jozom Dusparom. I ovoga puta poslale su poruke mira, ljubavi i tolerancije prema svakom čovjeku, te zajedništva hrvatskoj zajednici u Srbiji.

Prisutne vjernike te veleposlanika Republike Hrvatske u Beogradu **Gordana Bakotu** sa suradnicima pozdravio je zemunski župnik koji je tom prilikom istaknuo da su Hrvati u dijaspori itekako svjesni svog nacionalnog identiteta i da se raduju svakom uspjehu svoje matične domovine.

»Sve nas povezuje domovina Hrvatska. Svi mi pokušavamo se zbližiti u jednom velikom srcu, koje kuca za svakog Hrvata gdje god živi. Slaveći dan domovinske zahvalnosti, mi kao pripadnici hrvatskoga naroda budimo u sebi vrijednosti koje su danas svima potrebne: mir i ljubav prema svakom čovjeku. Diljem svijeta gdje žive Hrvati oni nastoje biti lojalni građani države u kojoj žive. Tako i mi ovdje u Republici Srbiji. Sretni smo što smo opet zajedno, da skupa proslavimo Dan državnosti Republike Hrvatske, da se pomolimo za našu domovinu, da ona raste u vrijednostima koje su joj potrebne«, poručio je župnik Duspara.

Čestitke u povodu obilježavanja Dana državnosti uputio je i srijemski biskup mons. Gašparović.

»Čestitam ovaj praznik svim Hrvatima u Hrvatskoj, Srbiji i u cijelom svijetu. Prigoda je to podsjetiti se kako se kroz mnoge muke i nevolje, kroz mnoge žrtve i stradanja hrvatskih branitelja, ali u vjeri i nadi, vraćala slobodna suverena domovina Hrvatska. U ovom svetom hramu, Uznesenja Blažene Djevice Marije, molit ćemo se za našu matičnu domovinu Hrvatsku, za sve one

koji su ugradili svoje živote za nju. Molit ćemo se za očuvanje hrvatske samostalnosti, za napredak Hrvatske i za njezin procvat u svakom pogledu. Također, kako nas potiče sveti **Pavao**, molit ćemo i za državu u kojoj mi Hrvati živimo zajedno s ljudima drugih nacionalnosti, posebno za suživot i prosperitet Republike Srbije«, istaknuo je on.

Bila je ovo prigoda da se svi prisutni podsjetite na postignuća Republike Hrvatske u proteklih 27 godina, od dana kada je Hrvatski sabor 25. lipnja 1991. godine donio povijesnu odluku koja je dovela do samostalnosti Hrvatske.

»Zemlju smo reintegrirali, vratili teritorije i danas smo postali priznata europska i svjetska država. Pred nama su i dalje bitni koraci. Važno je da se Hrvatska razvija i u gospodarskom smislu, kako bi naši državljani ostali živjeti u njoj«, kazao je između ostalog u svom obraćanju prisutnim vjernicima veleposlanik Bakota, ukazujući da je lijepo da Zemun i Hrvati u Srijemu pokazuju interes da integralno djeluju i obilježavaju dan koji je od velike važnosti za Hrvatsku.

»Hrvatskoj, kao i Srbiji, predstoje velike stvari, posebice 2020. godine kada će perspektiva zemalja jugoistočne Europe biti iznimno bitna i fokus Hrvatske. Vrlo je bitno da Srbija u tom europskom kontekstu omogući hrvatskoj zajednici sva ona prava koja proizlaze iz državnog sporazuma koja se baziraju na europskim konvencijama. Kada je u pitanju organiziranje predsjedavanja Europskom unijom, potrebno je poslati snažnu poruku europske perspektive zemalja jugoistoka Europe«, poručio je veleposlanik.

I ove godine veleposlaniku Republike Hrvatske uručen je simboličan dar: grb Hrvatske izrađen od cvijeća. Svečanost je nastavljena prigodnim kulturno-umjetničkim programom u župnom domu, gdje je održan koncert zbora *Odjek*, kojeg su organizirali Društvo hrvatske mladeži Zemuna i Zajednica Hrvata *Ilija Okrugić* u suradnji sa župom.

S. D.

Prijem u povodu Dana državnosti Hrvatske održan u Beogradu

Hrvatska se priprema za predsjedanje EU

Hrvatska je u utorak proslavila Dan državnosti, 28. obljetnicu od proglašenja državne neovisnosti i suverenosti, u spomen na 25. lipnja 1991. godine kada je Hrvatski sabor donio povijesnu odluku o pokretanju postupka razdruživanja od ostalih republika tadašnje SFRJ. Povijesnoj odluci Hrvatskoga sabora o pokretanju postupka razdruživanja od ostalih jugoslavenskih republika prethodila je takva odluka građana Hrvatske iskazana na referendumu održanom 19. svibnja 1991. godine. Dan državnosti obilježen je i na prijemu u Beogradu kojeg je priredio veleposlanik Republike Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota** sa suprugom **Snježanom**.

Veleposlanik Bakota je rekao kako je u godinama koje su uslijedile Hrvatska postigla sve svoje strateške ciljeve: neovisnost, međunarodno priznanje države, članstvo u svim najvažnijim međunarodnim organizacijama, uključujući Europsku uniju i NATO te je najavio intenziviranje dijaloga sa Srbijom u kontekstu predsjedanja Hrvatske Europskom unijom u prvoj polovici sljedeće godine.

»Hrvatska se nalazi u pripremama za predsjedanje Europskom unijom u prvoj polovici 2020. godine. Riječ je svakako o izazovu. Hrvatska planira tijekom predsjedanja organizirati samit EU-Western Balkan čiji je cilj stavljanje država zapadnog Balkana

visoko na agendu EU te jačanje europske perspektive zemalja zapadnog Balkana. Hrvatska je predana promicanju europskih vrijednosti i rješenja, kako unutar EU tako i prema susjednim državama. S tim u vezi, hrvatska diplomacija u Srbiji nalazi se u sveobuhvatnim pripremama za predsjedanje. Planiramo intenzivirati dijalog sa Srbijom, kako na rješavanju otvorenih bilateralnih pitanja tako i na dijalogu Hrvatska-Srbija u važnom

europskom kontekstu. Želim istaknuti kako Hrvatska ostaje snažan zagovornik europske perspektive svih država zapadnog Balkana tako i Srbije. U tom pogledu vrlo važnu ulogu imaju dvije manjinske zajednice koje su pravi most između Hrvatske i Srbije. Mene osobito veseli vrlo veliki broj pripadnika hrvatske zajednice u Srbiji koji su se odazvali mojemu pozivu na prijem u čast Dana državnosti, a čiji su predstavnici i zbor iz Petrovaradina koji su uveličali ovaj događaj prekrasnom izvedbom hrvatske i srpske nacionalne himne. Od simboličkog i sadržajnog značenja za hrvatsku zajednicu bit će obnova spomen doma bana **Josipa Jelačića** upravo u Petrovaradinu što očekujemo s velikim interesom. Zalagat ćemo se da prava hrvatske nacionalne manjine

budu unaprijeđena i ispunjena temeljem obaveza bilateralnog sporazuma Hrvatske i Srbije, ali i najviših europskih standarda», poručio je Bakota.

On je istaknuo kako sve intenzivniji gospodarski odnosi i odlična kulturna suradnja dokazuju da su osobni kontakti između građana Hrvatske i Srbije na zavidnoj razini i da je uvjeren da će u narednom razdoblju Rijeka i Novi Sad, kao prijestolnice europske kulture u 2020. i 2021., još više produbiti odnose između dvije države, te je dodao kako ga posebno veseli stalni rast interesa

i povećanje broja gostiju iz Srbije koji za svoj odmor odabiru hrvatske turističke destinacije.

Nakon govora veleposlanika priređena je modna revija kreacija modne dizajnerice iz Subotice **Marije Šabić**.

Prijemu su nazočile zvanice iz diplomatskog, političkog, kulturnog i općenito javnog života Srbije. Među ostalima prisustvovali su ministar **Zoran Đorđević**, šef misije OEES-a u Srbiji **Andrea Oricio**, šef Delegacije EU u Srbiji **Sem Fabrici**, veleposlanici SAD-a **Kytle Scott**, Francuske **Frederic Mondolini**, princ **Aleksandar Karađorđević**, beogradski nadbiskup mons. **Stanislav Hočevar**, zastupnik u Narodnoj skupštini Republike Srbije **Tomislav Žigmanov** i brojni drugi predstavnici institucija i udruga hrvatske nacionalne manjine u Srbiji.

J. D.

Sa željom – za još bolju Hrvatsku, predsjednica Republike **Kolinda Grabar-Kitarović** čestitala je u utorak Dan državnosti uzvanicima na tradicionalnom svečanom prijemu na Pantovčaku, na kojem je poručila kako čvrsto vjeruje u budućnost Hrvatske koja, naglasila je, ima sjajne

ljude, narod mnogih odlika i vrlina koje zna pokazati kada je najvažnije i najpotrebnije. Prijemu je među ostalim visokim zvanicama nazočila i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**.

Mogućnost okruglog stola vlasti i oporbe u Srbiji

Sukob dvije slabosti

*Ni pozicija vlasti nije baš tako jaka kao što naizgled djeluje, pogotovo u svjetlu najnovijeg izvješća Europske komisije i pritiska koji se u narednom razdoblju može očekivati s te strane * Ovaj spor mi više nalikuje na sukob dvije slabosti nego na dvije političke snage * Ima, tj. bit će izvjesnog pomjeranja, ali bojim se da je suviše veliki jaz u pozicijama da bi se one mogle lako premostiti * No, s obzirom na to da on (predsjednik Vučić) odlučuje svuda i o svačemu, jasno je da će, ako razgovora uopće bude, on, zapravo, biti ne samo glavni, nego i praktično jedini sugovornik s te druge, režimske strane, kaže Đorđe Vukadinović*

Okrugli stolovi nisu novost. Opće poznat je mit o okruglom stolu kralja **Arthura** za kojim su prema legendi sjedili časni i hrabri vitezovi u mitskom zamku Camelotu. Taj mitski stol je i danas interesantan i zbog toga što kazuje da se nijedan od vitezova po redosljedu sjedenja nije mogao osjećati zaknut ili manje važan u odnosu na druge. Dakle, nema ni pročelja, a ni začelja, što simbolizira ravnopravnost sudionika u raspravi. Taj mit spada u viteške priče o pustolovinama časnog i hrabrog plemstva, a danas se izraz okrugli stol ne upotrebljava u svom doslovnom značenju nego u prenesenom.

No, arhetipski romantični junaci Camelota nisu zaboravljeni, kao što nije zaboravljen ni čuveni okrugli stol održan prilikom mirovnih pregovora kada je potpisan poznati Karlovački mir 1699. godine. Tada je i doslovno postavljen okrugli stol za sudionike pregovora, kako bi se izbjeglo rangiranje po značaju. Iz nama malo bližih vremena najpoznatiji je okrugli stol održan u Poljskoj, za kojim su pregovarali oporba i komunističke vlasti, nakon što je general **Jaruzelski** uveo ratno stanje. U formi okruglog stola, pregovori su trajali od veljače do travnja 1989. godine, a postignuti sporazum je doveo do slobodnih izbora.

I dan-danas nas masmedijske snimke, fotografije i vijesti bombardiraju o raznim skupovima koji se organiziraju pod nazivom okrugli stol: od javnih rasprava o raznim nacrtima zakona i znanstvenim skupovima, pa do okruglih stolova o kazalištu ili o ekonomskom stanju i perspektivama država. Sjede sudionici tih skupova za čoškastim, četvrtastim stolovima, a pitanje je hoće li i predstavnici vlasti i oporbe u Srbiji otpočeti dijalog i naći se za istim takvim stolovima, makar pod nazivom skupa da je stol okrugao.

Ovi ono, oni ovo

Je li dijalog postao ključna riječ i suvremene političke scene Srbije? I s čim da se podmaže? U svezi maloprije spomenutog pitanja glede dijaloga – okruglog stola, nije riječ o komadu namještaja po povoljnim cijenama i za »savršen dom«, nego je pitanje zašto u Srbiji ne postoji dijalog između vlasti i oporbe u situaciji kada je država duboko podijeljena. Čini se kako bez razgovora neće biti smanjene tenzije, ali za sada od vlasti nema signala ka oporbi kada, gdje, kako i s kim bi se dijalog vodio.

Građani Srbije već mjesecima izlaze na prosvjede, ali do dijaloga ne dolazi, a obje strane krivicu prebacuju na onu drugu. Početkom lipnja objavljen je dokument koji su izradili stručnjaci koji podržavaju prosvjede i kojim oporba traži popravljane medijskih i izbornih uvjeta. Lideri oporbenog *Saveza za Srbiju* traže razgovor na ovu temu s predstavnicima vlasti. Jedan od lidera oporbe **Boško Obradović** tvrdi kako će prosvjedi i bojkot parlamenta biti nastavljeni dok se ne dobiju garancije da će »rad skupštine biti normaliziran, da će mediji biti slobodni, a uvjeti za izbore fer«. Iako i vlast i oporba tvrde da su spremni na dijalog, do njega za sada ne dolazi, a obje strane krivicu prebacuju jedna na drugu.

Znamo da ne bismo nikada trebali biti »svi kao jedan« u svezi političkih opcija, ali različitosti na srbijanskoj političkoj sceni godinama i godinama dovode do oštih političkih podjela. Malo-malo pa ovdašnja politička scena vri do ključanja. Na pitanje koji je uzrok tome i što nam to govori, filozof, politički analitičar, osnivač i urednik časopisa *Nova srpska politička misao* i zastupnik u Skupštini Srbije **Đorđe Vukadinović** kaže kako taj razdor dugo traje.

»Ja ne bih govorio o 'srbijanskoj', već radije o 'srpskoj' političkoj sceni – mada pod tim vjerojatno mislimo isto. U svakom slučaju, mislim da je srpsko društvo duboko i temeljno rascijepjeno i da se taj rascjep neće lako nadvladati. Ne u smislu da budemo 'svi kao jedan', što nije ni moguće, niti poželjno, već u smislu da uopće možemo opstati i funkcionirati kao koliko-toliko normalno i uređeno društvo. Taj razdor je stariji od ove vlasti, ali je ona svojom bahatošću pridonijela da se on još dodatno uveća i eskalira. Ali u pozadini svega je, zapravo, kosovski problem i različiti koncepti njegovog rješavanja. A još dublje izvorna konfuzija oko osnovnog geopolitičkog puta i usmjerenja.«

Kolebanja i popuštanja

Prvo je prosvjedima *1 od 5 miliona* politički stav oporbe bio da nema razgovora s Vučićem, nego samo ostavka, a zatim je iznijet stav kako su spremni pregovarati, što jest prijelaz u realne zahtjeve. S druge strane, Vučić je izjavio kako »neće da razgovara s oporbenim liderima, ali hoće s građanima«. Vukadinović kaže kako je u pogledu zahtjeva oporbe bilo mnogo neodlučnosti.

Đorđe Vukadinović

»U pogledu zahtjeva prosvjeda bilo je dosta kolebanja i osciliralo se između blagih i najradikalnijih zahtjeva – što je čak i u relativno dobronamjernim očima moglo ostaviti dojam određene neozbiljnosti. Najprije nije bilo nikakvog zahtjeva. Potom se tražilo 'pet minuta u Dnevniku' za gostovanje izvanstranačkih organizatora prosvjeda. Potom se stvar radikalizirala u zahtjev za ostavkama Aleksandra Vučića i predsjednice Narodne skupštine **Maje Gojković**. A onda, opet, malo umirila i svela u okvir zahtjeva za fer izbornim uvjetima i smjenom rukovodstva RTS-a i Savjeta REM-a. Nevolja je što, barem do sada, režim nije pokazao namjeru da ispuni ni ove umjerene, ni one radikalnije zahtjeve, čime oporbu gura ili u dalju radikalizaciju, za što, barem u ovom trenutku, nema dovoljno ni snage ni volje. Ali, s druge strane, ni pozicija vlasti nije baš tako jaka, kao što naizgled djeluje. Pogotovo u svjetlu najnovijeg izvješća Europske komisije i pritiska koji se u narednom razdoblju može očekivati s te strane. Rekao sam već negdje kako mi ovaj spor više nalikuje na sukob dvije slabosti nego na dvije političke snage.«

Vučić, koji izgleda odlučuje i o ovom pitanju, nudi parlament za dijalog između vlasti i oporbe, dok oporba bojkotira sjednice parlamenta. Na upit je li dijalog između vlasti i oporbe u vidu okruglog stola nužnost ili iluzija u ovome trenutku i misli li da će doći do postupnog popuštanja vlasti sve do ostvarenja dijaloga, Vukadinović kaže:

»I meni se čini da je osnovna ideja oporbe da se ovo završi nekom vrstom okruglog stola, uz manji ili veći stupanj 'internacionalizacije', a to je upravo ono što Vučić po svaku cijenu želi izbjeći. Umjesto toga, on će nuditi minimalne i parcijalne ustupke, uglavnom kozmetičke prirode. I to uglavnom u posljednji čas i neposredno prije izbora. Primjerice, rad Skupštine će se donekle

upristojiti, što se već nagovještava inicijativama i nagovještajima Maje Gojković, »javni servis« će se možda za nijansu više otvoriti za gostovanje nekog predstavnika oporbe, smanjit će se broj najprljavijih tabloidnih napada na oporbene lidere... Dakle, ima, tj. bit će izvjesnog pomjerenja, ali bojim se da je suviše veliki jaz u pozicijama da bi se one mogle lako premostiti.«

Vučić ima pravo kao lider SNS-a odbijati razgovor s trojkom vodećih političkih rivala, ali ima li to pravo i kao predsjednik države?

»Teoretski, on kao predsjednik države ne bi trebao ni voditi te razgovore već, eventualno, samo biti neki 'medijator', odnosno posrednik u njima. No, s obzirom na to da on, zapravo, odlučuje svuda i o svačemu, jasno je da će, ako razgovora uopće bude, on, zapravo, biti ne samo glavni nego i praktično jedini sugovornik s te druge, režimske strane. Mada će se, vjerujem, do samoga kraja truditi i po svaku cijenu izbjegavati da i formalno sjedne licem u lice s predstavnicima oporbe«, kaže Đorđe Vukadinović.

Ostaju pitanja, ako dođe do dijaloga između vlasti i oporbe u Srbiji, tko bi trebao sjediti za okruglim stolom i što bi trebale biti teme razgovora? Bocka i pitanje postoji li sada u Srbiji oporba koja bi predstavljala respektabilnu političku alternativu? Lebdi u zraku i pitanje hoće li se u budućnosti prekinuti međusobne optužbe, »ratovi mitinzima«, prebrojavanja i vrijeđanja između vlasti i oporbe i pristupiti suštinskim raspravama?

Sklon da očekujem najbolji mogući ishod aktualne političke situacije u Srbiji, nadam se kako će praksa okruglog stola biti upriličena kao nastavak jedne tradicije, koja nije bila nepoznata ni u davna vremena na ovome podneblju. No, ne zaboravimo da je u tome, na žalost, uvijek bio prisutan i međunarodni faktor.

Zvonko Sarić

Novo izvješće Europske komisije o napretku Srbije u 2019.

RAZLOZI za zabrinutost

Jedna od najvažnijih konstatacija odnosi se i na razmjernu zastupljenost, te se prvi puta upućuje na to da nacionalne manjine i dalje ostaju podzastupljene i nedovoljno uključene u procese donošenja odluka, a na što predstavnici hrvatske manjine kontinuirano upozoravaju već više od desetljeća

Europska komisija je koncem svibnja 2019. godine objavila novo izvješće o napretku Srbije u procesu europskih integracija. Izvješća koja objavljuje Europska komisija predstavljaju jedan od najznačajnijih vrjednovanja napretka određene države u procesu europskih integracija i dakako samim tim predstavljaju jedan od najznačajnijih smjerokaza za daljnje kreiranje konkretnih politika, kako bi se proces integracije u europsku obitelj mogao unaprijediti.

Ovogodišnje izvješće Komisije izazvalo je veliku pozornost zainteresirane javnosti i stručnjaka koji prate proces integracija Srbije. Najprije, važno nam je istaknuti da izvješća Komisije nikako ne nastaju *ad hoc* i simulativno, već su ona produkt dubokoga analitičkoga promatranja na kojemu rade najeminentniji eksperti u svim onim područjima u kojima jedna država vodi pregovore. U ovogodišnjem izvješću ima podosta stvari koje izazivaju zabrinutost, posebice u pregovaračkome poglavlju 23 koje se tiče osnovnih ljudskih prava.

Poglavlja 23 i 24

Hrvatsko nacionalno vijeće, kao jedno od vijeća koje je snažno proeuropski orijentirano i koje proces EU integracija vidi kao ključni trenutak da se unaprijedi cjelokupno polje ljudskih i manjinskih prava, pozorno je ispratilo i sva ona dešavanja koja su pratila objavljivanje, kako samoga izvješća tako i rasprava i debata u javnosti. Najprije, važno nam je podsjetiti da je i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislav Žigmanov** ponovno pozdravio objavljivanje novoga izvješća, ali i upozorio na one trendove koji i dalje predstavljaju izazove u procesu demokratizacije srbijanskoga društva i koji i dalje imaju negativne posljedice na pripadnike hrvatske zajednice u Srbiji. Ovo je veoma važno, jer se još jednom potvrđuje zainteresiranost ključnih aktera unutar hrvatske zajednice za jedan kompleksan proces i želja ključnih institucija i organizacija Hrvata u Srbiji da u ovome procesu sudjeluju, iako to i dalje u javnosti, posebice u ključnim većinskim medijima, ostaje prilično zatomljeno.

Kako smo već prethodno naveli, razloga za zabrinutost ima posebice u onim područjima koja se odnose na ljudska i manjinska prava, procesuiranje ratnih zločina i bilateralnu suradnju. Sama Europska komisija već i tehnički pokazuje koliki prioritet predstavljaju ova područja, jer se poglavlja 23 i 24 nalaze uvijek na samome početku svih dosadašnjih izvješća. Međutim, i sama Europska komisija pitanje položaja i prava nacionalnih manjina nastavlja nedovoljno tematizirati, što svoje opravdanje može

naći u tome da se pojedine europske institucije detaljnije bave ovim pitanjem, kao što je recimo Vijeće Europe koje predstavlja instituciju koja je i postavila najvažnije standarde za zaštitu nacionalnih manjina u europskim okvirima, a visoka sinergija i suradnja između europskih institucija jedna su od njihovih glavnih značajki. No, kada su u pitanju ljudska i manjinska prava, u ovogodišnjem izvješću dobija nešto više mjesta u odnosu na

Sem Fabrizi i Ana Brnabić

prethodne. Najprije u dijelu izvješća koje referira na osnovna prava navodi se da je Srbija u 2018. mijenjala zakonodavni okvir koji se odnosi na nacionalne manjine, ali da njegova implementacija i dalje nije zadovoljavajuća, a da je na to upozoreno i u prethodnom izvješću iz 2018. godine.

Jačati institucije

Nadalje, ponovno se Srbiji preporuča da mora dodatno jačati institucije koje se bave ljudskim i manjinskim pravima, garantirati njihovu neovisnost u djelovanju, ne samo kroz zakonodavstvo već i konkretno kroz osiguravanje dodatnih sredstava za njihovo djelovanje. Kada su u pitanju nacionalne manjine konkretno, i ovoga puta one se tematiziraju uopćeno, a jedina zajednica koja dobija posebno analitičko promatranje jest romska. Ovo je prilično osjetljivo, jer se i dalje ne pravi jasna distinkcija između tradicionalnih i novih nacionalnih zajednica, čiji položaj se u mnogome razlikuje. Ovo je posebno osjetljivo i za Hrvate u Srbiji, koji se i dalje nalaze u procesu izgradnje svojih kapaciteta i institucija i zaostaju za različitim tradicionalnim zajednicama.

U ovogodišnjem izvješću je veoma zanimljivo što se dosta pozornosti poklonilo i lokalnoj razini ostvarivanja prava nacionalnih manjina, posebice kada su u pitanju vijeća za međunarodne odnose, za koje se i dalje konstatira da predstavljaju tijela koja su, iako bi trebala imati značajnu ulogu u ovome procesu, ostala prilično nefunkcionalna. Jedna od najvažnijih konstatacija odnosi se i na razmjernu zastupljenost, te se prvi puta upućuje na to da nacionalne manjine i dalje ostaju podzastupljene i nedovoljno uključene u procese donošenja odluka, a na što predstavnici hrvatske manjine kontinuirano upozoravaju već više od desetljeća. Kada je u pitanju bilateralna suradnja, za hrvatsku manjinu je od ključne važnosti odnos domicilne države i matične domovine. U izvješću se, kao i u prethodnome iz 2018., konstatira da odnose Srbije i Hrvatske i dalje opterećuju otvorena pitanja, posebice kada je riječ o rješavanju problema nestalih osoba i neprocesuiranju ratnih zločina, počinjenih tijekom 90-ih godina prošloga stoljeća nad Hrvatima. Podsjeća se i na slučaj posjeta predsjednika Hrvatskog sabora **Gordana Jandrokovića** Srbiji u 2018. godini, ali i da je taj posjet prekinut

zbog djelovanja predstavnika srbijanske ekstremne desnice i ratnoga zločinca **Vojislava Šešelja**.

Kako smo već naveli, razloga za zabrinutost ima podosta, posebice zašto se brojni problemi koji otežavaju put Srbije u članstvo europske obitelji ponavljaju iz izvješća u izvješće a političke volje za njihovo otklanjanje i dalje manjka. Institucije hrvatske manjinske samouprave u Srbiji i dalje nastavljaju pratiti proces EU integracija, te svakako nastoje biti konstruktivnim partnerom u ovome procesu, iako se ovo u medijima često tumači kao instrumentaliziranje hrvatske manjine od strane službenoga Zagreba. Na koncu je uvijek važno podsjetiti da proces EU integracija predstavlja proces reformiranja čitavoga društva i da sama Unija nije isključivo birokratski apart nego tvorevina i najznačajniji mirovni projekt na europskome tlu, koji je utemeljen na onim vrednotama kao što su demokracija, poštivanje različitosti, sigurnost i suradnja.

Darko Baštovanović
međunarodni tajnik HNV-a

Izaslanstvo HNV-a u Beočinu

Izaslanstvo Hrvatskog nacionalnog vijeća u Republici Srbiji na čelu s predsjednikom **Jasnom Vojnić** bilo je prošlog petka, 21. lipnja, u posjetu hrvatskoj zajednici i rukovodstvu Općine Beočin. Razgovarali su u crkvi sv. Barbare s desetak pripadnika hrvatske zajednice o njihovim problemima i potrebama. Nakon toga izaslanstvo HNV-a primio je predsjednik Općine **Mitar Milinković** sa suradnicima, s kojim je dogovorena uspostava suradnje i razvijanje konkretnih projekata potpore mjesnoj hrvatsko-katoličkoj zajednici.

Osnutak mjesne organizacije DSHV-a u Starčevu

Osnivačka skupština Mjesne organizacije Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini u Starčevu održana je 21. lipnja u prostorijama katoličke crkve. Nazočni su bili članovi i simpatizeri iz Starčeva, a sudionike skupa je pozdravio predsjednik DSHV-a **Tomislav Žigmanov**, nakon čega je predsjedanje preuzeo **Goran Kaurić**, predsjednik Udruženja banatskih Hrvata i član Hrvatskog nacionalnog vijeća. Na dnevnom redu su, među ostalim, bile teme koje se tiču načina za poboljšanje i unaprjeđenje položaja hrvatske zajednice u Banatu, kao i aktivnijeg rada u pogledu ostvarivanja zagarantiranih manjinskih prava. Potom je uslijedio službeni dio skupštine i izbor kolektivnog rukovodstva Mjesne organizacije DSHV-a u Starčevu. Za rujna je zakazan naredni sastanak na kome će biti izabrani predsjednik, potpredsjednik i članovi predsjedništva, koji će preuzeti dalje upravljanje Mjesnom organizacijom.

D. M.

Milan Cindrić, član Zavičajne kulturne udruge Kukujevci

»Ta crkva smo mi. Ona je vječni spomen na naše živote, živote naših predaka, na naša krštenja, svete potvrde i sve ostale sakramente. Vjera u Boga i zagovor Majke Božje i vjera u zavjet iz davnina naših predaka nisu nam ostavljali nikada dvojbu da se naša crkva neće obnoviti«, kaže
Milan Cindrić

Rodno mjesto se nikada ne zaboravlja

Intervju vodila: Suzana Darabašić

Kukujevcani su danas razasuti po cijeloj Hrvatskoj. Tamo su pronašli utočište nakon odlaska iz svog rodnog mjesta, ratnih devedesetih godina prošloga stoljeća. Žive, rade i stvaraju. Ali svoje Kukujevce ne zaboravljaju. U cilju povezivanja bivših mještana Kukujevaca i onih koji su na bilo koji drugi način vezani za to mjesto, a koji imaju želju održati i njegovati tradiciju i kulturne vrijednosti Kukujevaca i Srijema, 1998. godine osnivaju Zavičajnu kulturnu udruhu Kukujevci. Organiziranjem raznih kulturnih manifestacija, radom i očuvanjem nošnji i folklora svoga kraja i održavanjem veza s raseljenim mještanima Kukujevaca, žele očuvati uspomene na svoj rodni kraj. No, ne samo to. Svojim djelovanjem i donacijama žele očuvati i sanirati važne objekte u svom mjestu. Jedan od njih je i devastirana crkva Presvetog Trojstva, sakralni objekt i spomenik kulture od velikog značaja. S radošću na facebook stranici Zavičajne kulturne udruge Kukujevci prošloga tjedna objavljena je vijest da je projekt obnove zvonika i tornja crkve Presvetog Trojstva prošao na natječaju Ministarstva kulture Republike Srbije i da se, ukoliko bude sve išlo po planu, početak radova može očekivati koncem kolovoza. Također, upu-

ćen je i poziv bivšim mještanima Kukujevaca da intenziviraju svoje aktivnosti na prikupljanju donacija koliko god je moguće više. A da mogu i da to žele Kukujevcani su već više puta dokazali. Projekt obnove zavjetne kapele Blažene Djevice Marije u polju Kukujevaca realiziran je prije nekoliko godina zahvaljujući upravo njima. Inicijator obnove ove kapelice bio je član udruge **Milan Cindrić**, koji je i podijelio dugoočekivanu radosnu vijest o mogućem početku obnove crkve.

 Rođeni ste i živjeli ste u Kukujevcima. Kako pamтите život u tom mjestu prije ratnih devedesetih godina?

Život u Kukujevcima u meni ostavlja samo najljepše uspomene. Može li život na rodnoj grudi ostaviti neke loše uspomene? Uvjeren sam, ne. Tamo je moje djetinjstvo, osnovna škola, prvi posao, iznimno veliki broj prijatelja. To su vječne uspomene i ništa ih ne može izbrisati. Kukujevci se ne mogu spominjati, a da se ne spomene i župna crkva Presvetog Trojstva, zavjetna kapela Majci Božjoj u polju, blage padine Fruške gore, voćnjaci i vinogradi na tim obroncima, široke ravne ulice kakve su i u svim ostalim srijemskim selima.

Zajedno s ostalim Kukujevcima morali ste napustiti svoje selo. Gdje danas živite i posjećujete li Kukujevece?

Živim kod Virovitice. Smatram da sam se dobro uklopio u novu sredinu, ali osjećaji prema rodnoj grudi nikada neće nestati. Naravno da odlazim u Kukujevece za kirvaj, blagdan Presvetog Trojstva i za Malu Gospu, s posebnom radošću moliti se Majci Božjoj u obnovljenoj kapeli.

Kako danas žive Kukujevcani? Da li se i dalje, unatoč tome što žive diljem Hrvatske, međusobno družu i sastaju?

Sastaju se na privatnim veseljima, na žalosnim događanjima. Svima nama je najdraži skup Kukujevcana svake druge godine na kojem se zajedno družimo, veselimo, razmjenjujemo iskustva, igramo nogomet, slavimo zajedničku svetu misu koju uvijek na naše zadovoljstvo vodi župnik **Nikica Bošnjaković**.

Od kolikog značaja Vam je postojanje udruge?

Jako je bitno postojanje udruge od prvih dana 1991. godine pa nadalje. Tada su se rješavali drugi problemi, humanitarni, zakonski i slično, a danas se posvećujemo ljepšim stvarima: obnovi kapele, predstojećoj obnovi crkve, zajedničkim skupovima, promociji običaja i kulture rodnog zavičaja. Ta udruga svima nama daje novi sadržaj u životu u Hrvatskoj. Uvijek se sjećam rečenice: »Možete čovjeka potjerati iz rodne grude, ali rodnu grudu i zavičaj iz srca tog čovjeka nikada«.

Bili ste inicijator obnove zavjetne kapelice Blažene Djevice Marije u ataru Kukujevacu, mjestu gdje su se nekada okupljali Kukujevcani na blagdan Male Gospe. Zahvaljujući donacijama članova Zavičajne kulturne udruge Kukujevci, ona je obnovljena. Koliko Vama osobno i ostalim Kukujevcanima znači postojanje te kapelice, s obzirom na to da crkva Presvetog Trojstva nije rekonstruirana?

Na skupu Kukujevcana župnik Nikica Bošnjaković nas je upoznao s katastrofalnim stanjem kapele. Poslije smo zamolili jednog mještana da ode poslikati da sve vidimo. Bilo je zastrašujuće – šikara. Nije se mogla ni vidjeti zapuštena, devastirana i opljačkana kapela. Tada se sve prelomilo. Mi Kukujevcani ne možemo dopustiti da zavjetna kapela tako izgleda. Razgovarao sam s mnogim Kukujevcanima i vidio sam da isto razmišljaju. Počeli smo prikupljati donacije, kontaktirao sam župnika i krenuli smo s akcijama. Započeli smo akciju krčenja granja, šikare i drva, iskop bagerom cca 120 kvadrata zemlje i panjeva te nasipanje tvrdim kamenom. Poslije je slijedila kompletna zamjena krovišta, ugradnja stolarije, limarije, betoniranje oko kapele 120 kvadrata betona da više nikada uz kapelu ne raste korov. Svaki puta nas je bilo 15 osoba. Svaki puta nas je dočekao župnik i osigurao objed. Naravno, najljepše i najsvečanije je bilo kada je biskup srijemski **Đuro Gašparović** blagoslovio obnovljenu kapelu i održao svetu misu. Tada smo i obnovu naše velebne crkve-katedrale Presvetog Trojstva svojim prošnjama dali u zagovor Majci Božjoj da ona to sve vodi i upravlja. I ta vjera u zagovor Majke Božje u kapeli u kojoj su se Kukujevcani davno zavjetovali nas je i dovela do današnjih dana kada smo već sigurni da će se krenuti u fazama u obnovu naše crkve u Kukujevcima. Našoj Majci Božjoj se molimo da sve ovo vodi i da bude potpora našem župniku Nikici Bošnjakoviću, jer da njega nema ništa se od ovoga ne bi dogodilo.

Znatno dio sredstava za obnovu crkve u Kukujevcima također su prikupili članovi udruge. Prije neki dan objavili ste informaciju da je izvjesno da će prvi radovi na njoj započeti koncem kolovoza. Što će to značiti za Kukujevcane, s ob-

zirom na to da su sredstva potrebna za njenu rekonstrukciju ogromna i da se mnogima činilo da je to neizvodljivo?

Ta crkva smo mi. Ona je vječni spomen na naše živote, živote naših predaka, na naša krštenja, svete potvrde i sve ostale sakramente. Vjera u Boga i zagovor Majke Božje i vjera u zavjet iz davnina naših predaka nisu nam ostavljali nikada dvojbu da se naša crkva neće obnoviti. Naravno, i tu ustrajan sluga Božji naš župnik Nikica Bošnjaković koji se toliko puta dokazao i u drugim selima šidske općine da uz vjeru u Boga ništa nije nemoguće. Naravno da je riječ o velikoj količini novca. Samo krovište i zvonik staju oko 500 tisuća eura. Ali Bogu nije ništa nemoguće. Nama slabim ljudima ponekad je nemoguće, ali Bogu ništa. Uvijek se sjećam riječi ohrabrenja našeg župnika: »Milane, pustimo dragom Bogu da se on posluži nama malima beskorisnima u svim svojim planovima, a Bog će u svojoj veličini, svetosti i snazi već sam pronaći dobre duše koje će pomoći u toj nakani«. Doista vjerujem da će tako biti, jer mi Kukujevcani nikada sami ne bismo to mogli napraviti. Obnova naše crkve je Božje, a ne ljudsko djelo i zato će i uspjeti.

Koliko Vam je važna podrška župnika Bošnjakovića u svemu što ste do sada uradili za svoje selo?

Naravno da bez župnika svega ovoga ne bi bilo. On je sam Božji dar svim Hrvatima, katolicima u šidskoj općini. Dao mu dragi Bog puno blagoslova, mudrosti, snage i ustrajnosti u svim nakanama oko obnove i naše crkve.

Kako danas Vi osobno gledate na sve ono što se desilo ratnih devedesetih godina?

Nažalost, jedno tragično i teško vrijeme koje je zahvatilo našu generaciju, mnogima upropastilo život, osobito starijim osobama ostavilo teške ožiljke na njihovim dušama, s kojima mnogi žive i danas.

Mislite li da su došla neka druga, bolja vremena?

Ljudski je živjeti i kršćanski je vjerovati da će doći i bolja vremena. Ali ta vremena ovise i o svima nama, i o meni i o svakome drugom. Bolja vremena čovjek sam stvara, i tu je njegova odgovornost.

Nakon adaptacije crkve, Kukujevcani će se ponovno moći okupljati u njoj, mjestu gdje su kršteni, prvi put pričesćeni, krizmani, vjenčani... Koliko je ona važna za budućnost djece mještana Kukujevacu i za Vas osobno?

Nema tih riječi koliko nam ta crkva znači. Svjedočio sam i suzama kada su krenule prve stvari oko obnove. Živim za taj dan kada će crkva biti obnovljena i u njoj biti služena veličanstvena sveta misa. Molim se dragom Bogu da mi podari život i zdravlje da moje noge i moja duša i tijelo mogu ući u tako obnovljenu crkvu, kao i mnoge duše Kukujevcana koje žude i pate za tim danom i tim časom na hvalu i slavu Boga Oca, Sina i Duha Svetoga. Da možemo ponosno reći i da smo mi prognani i protjerani Kukujevcani barem malim dijelom pridonijeli.

U projektu Nepodobni građani, koji je realizirao Vojvođanski građanski centar, svjedočili ste o svojim iskustvima, točnije protjerivanju iz Kukujevacu. Smatrate li da su takvi i slični projekti važni zarad očuvanja sjećanja na važne događaje iz bliske prošlosti, kao jednog od osnovnih uvjeta neponavljanja?

Iskreno priznanje svima koji su radili na tom projektu. Ali moramo biti svjesni da će proći još vremena da se shvati u cijelosti tragedija Hrvata u Srijemu. Tek tada će ta nova svijest o tragediji biti preduvjet da se to više ne ponovi.

Državljanima Hrvatske sve češće radi kupovine prelaze granicu

Jeftiniji hrvatski proizvodi

Bogojevo, Bezdan, Sombor i druga mjesta uz granicu s Hrvatskom mjesta su u kojima građani Hrvatske kupuju doslovce sve, pa čak i robu proizvedenu u Hrvatskoj

Kolone građana nekadašnje Jugoslavije zbog jeftinije kupovine ili jeftinog provoda nekada su hrlile put zemalja istočnog bloka. O pakiranje *vegete* tamo se doslovce otimalo, a svežanj zlota ili kruna koji je za to dobivan garantirao je bogatu kupovinu. Svega, od hrane, posteljine, alata pa i onoga što možda nikada neće ni zatrebati, ali kada je jeftino što da se ne kupi. Onda su došle neke godine kada se granica prelazila iz nužde, jer ovdje u zemlji pod sankcijama nije bilo skoro ničega, pa ni goriva na crpkama. Trošile su se, sada iz muke, posljednje zalihe deviza da bi se s druge strane mađarske granice kupilo ono čega u rafovima naših dućana nije bilo. Prošlo je i to, pa su onda došla vremena kada si zbog jeftinije kupovine ne treba davati truda da se prelazi granica već jednostavno odšetati do somborske ili subotičke tržnice i birati što kupiti – mađarski sir, kobasicu, čokoladu... Još uvijek je jeftinije nego u našim dućanima. Ima i onih koji se zarad te iste kupovine upute put Bajce ili Segedina, pa kada sračunaju povrat poreza i utrošeno gorivo kažu još uvijek su u »plusu«. Zbog tog istog plusa već godinama u naše pogranične dijelove stižu *shopping turisti* iz Hrvatske. Možda je malo pretjerano, ali jedan od redovitih kupaca s ove strane granice kaže da 90 posto Baranje kupuje u Bezdanu i Somboru. Kažem, možda je malo pretjerano reći 90 posto, ali da su kupci iz Hrvatske okupirali dućane u pograničnim dijelovima složić će se svaki trgovac.

Uštede na stotine kuna

»Iz Osijeka smo, ali imamo vikendicu na Batini, pa kada smo tu uvijek iskoristimo da prijeđemo granicu i obavimo kupovinu u Bezdanu. Nije nam daleko, tek nekoliko kilometara; na granici nema gužve, pa nam to nije neki napor. Evo sada smo se uputili na tržnicu. Kupit ćemo mljevenu crvenu papriku za sina koji se

vraća u Irsku. Dobra je bezdanska paprika, a iskreno i cijena je prihvatljiva. Za neke druge kupovine nije daleko ni Sombor. Evo moj suprug je išao u Sombor kupiti neki dio za vodenu crpku. Nećete vjerovati, ali kupuju se ovdje kod vas i sredstva za zaštitu u poljoprivredi, i to ona čija uporaba kod nas nije dozvoljena, pa se ne mogu ni kupiti u Hrvatskoj, ali eto ljudi su našli načina da i to kupe. Kupuje se i u ljekarnama, prije svega lijekovi za bolove,

temperaturu. Čuli smo da se za kupovinu koja premašuje 2.100 kuna može dobiti povrat poreza, ali nikada ne kupujemo previše pa taj povrat nikada nismo ni mogli tražiti«, kaže Osječanka **Zlata Firstner**.

»Upravo smo završili kupovinu u Bezdanu. Dolazimo dva-tri puta tijekom mjeseca i kupujemo prehrambene proizvode i građevinski materijal. Tu je najveća razlika u cijenama. Građevinski materijal je jeftiniji i do 70, a hrvatski proizvodi i do 50 posto. Oko 90 posto ljudi iz Baranje dolazi ovamo radi kupovine, jer je ovdje sada jeftinije nego u Mađarskoj. Jedino je meso skuplje nego u Hrvatskoj. Sve što smo kupili koštalo je oko 800 kuna, a

da smo sve to kupovali u Hrvatskoj cijena bi bila oko 2.000 kuna. Ovdje su čak jeftiniji i naši hrvatski proizvodi. Pakiranje *vegete* ovdje plaćamo 30 kuna, a kod nas je cijena 50 kuna», kaže **Antun Lazar** iz Darde.

Antun još dodaje da prilikom prelaska granice nema problema, dozvoljeno je u Hrvatsku unijeti robu u vrijednosti od 300 eura po osobi, a rijetke su i gužve i duža čekanja na prijelazu Bezdane – Batina. Automobili s osječkim i belomanastirskim registarskim oznakama u Bezdane su uobičajena slika svaki dan. Neki kupovine obavljaju prije podne, a neki to ostavljaju za ve-

»Imamo kupaca iz Hrvatske, kako da ne. Najviše se kupuju boja za krečenje, mali kućanski aparati i bijela tehnika. Kažu jeftinije je«, doznajemo od trgovca u TK *Dejan* u Bezdane **Anesa Kalendera** koji se s kupcima iz Hrvatske susreće svakodnevno.

Kupci iz Hrvatske rado pazare i na bezdanskim tržnicama.

»Pijačni dani u Bezdane su četvrtak i nedjelja i znaju to i naši kupci s druge strane granice koji i drže Bezdane i bezdanskim tržnicu. Kada bismo živjeli samo od Bezdane, bila bi to skromna trgovina. Kupuju mljevenu papriku, odjeću, papuče«, kaže trgovkinja na bezdanskim tržnicama **Vesna Zelenika**. »Kupuju cigarete i prehranu koja je jeftinija. Najviše ih je četvrtkom i nedjeljom, jer je moje prodajno mjesto pored tržnice, ali dosta kupaca iz Hrvatske imamo i subotom popodne«, kaže trgovkinja **Mira Dragojević**.

A državljanima Hrvatske nisu u Srbiji jeftiniji samo prehrana ili građevinski materijal već i lijekovi, kozmetika, pa se pri posjeti Bezdane ne zaobilaze ni ljekarne.

»Svakodnevno nam dolaze pacijenti iz Hrvatske. Što kupuju? Dijetetske proizvode, biljne preperate, vitamine, kozmetiku, medicinsku obuću, pomagala«, kaže **Martina Gugleta Major**, koordinatorica *Apoteka Cvejić* iz Sombora.

Granica se prelazi i radi kozmetičkih tretmana, friziranja, posjeta stomatologu, ali i radi uživanja na nekoj dunavskoj čardi. Što se tiče plaćanja, trgovci tvrde da se plaća isključivo u dinarima, ali zato postoje mjenjačnice u kojima se kune mogu mijenjati, pa ni to nije problem. Neće to nitko glasno reći, ali ni oni samo s kunama u novčaniku neće ostati bez pazara ili dobrog zaloga.

Slična priča kao ova iz Bezdane mogla bi se ispričati ili napisati i u Bogojevu, pograničnom mjestu koje od Hrvatske razdvaja prijelaz Bogojevo – Erdut.

Z. Vasiljević

černje sate. Znaju to i trgovci, pa se polako prilagođavaju navikama kupaca koji u pazar ne dolaze zbog dva-tri proizvoda, već iz dućana obično izlaze s punim cegerima.

Pazar i noću

Vođeni logikom trgovine u marketu *Nova* u Bezdane od travnja radno vrijeme produljili su na 24 sata, a to se pokazalo kao dobar potez, jer su večernji sati rezervirani za kupce iz Hrvatske kojih je tada najviše.

»Nismo računali u postotcima koliko prometa naprave kupci iz Hrvatske, ali značajn dio našeg dnevnog pazara jest ostvaren zahvaljujući našim susjedima s druge strane granice. Sve ih je više, naročito od travnja od kada dućan radi 24 sata, jer nam kupci iz Hrvatske dolaze u večernjim satima, kada završe svoje poslove, pa onda dođu da ovdje na miru pazare sve što im treba. A kupuju sve: cigarete, pića, začine, konditorske proizvode. Imamo i hrvatske proizvode, kako da ne. Od 5.000 artikala koje imamo veliki udio čine upravo proizvodi iz Hrvatske. To su začini, konditorski proizvodi, hrana za bebe...«, kaže vlasnik marketa **Goran Čvrilo**.

Primamljiva i Bosna

Osim u pogranične dijelove Vojvodine, kupci iz Hrvatske zbog cijena prelaze i granicu s Bosnom i Hercegovinom. Kupuju sve – od špeceraja i odjeće do bijele tehnike i namještaja. Povrat poreza u BiH ostvaruje se za iznjetu robu iznad 400 eura.

Piše: Katarina Korponaić

Prirodno umjetničko djelo

Šetalište kroz Veliki park na Paliću s obje strane orubljeno je s desetak katalpi u neposrednoj blizini Velike terase. Drvo katalpa prelijepo je početkom ljeta (može se vidjeti i u gradu tek na ponekim mjestima, primjerice u Plitvičkoj ulici), okićeno grozdovima bijelih cvjetova, od kojih kasnije nastaju duge viseće mahune. Dakle, to je dekorativno stablo koje, inače, ukupnim izgledom privlači poglede, no među spomenutim palićkim katalpama dva drveta posebice su u pozornosti prolaznika i šetača: stara debla imaju velika zadebljanja koja podsjećaju na čvor, a u unutrašnjosti su se formirale velike šupljine. Kako su na dva stabla nastala gotovo identična velika zadebljanja?

Palić zbilja ima mnoge tajne kutkove i pojave, a ovu je »razotkrila« Palićanka **Marija Mikuška** koja je bila dijete od 12-13 godina (rođena 1939. godine) kad su s obje strane šetališta kod Velike terase zasađene mladice katalpi, a između njih postavljena dekorativna drvena ograda s ružama puzavicama. Kao i svakom znatijelnom djetetu, pozornost su joj privukle mladice drveta jer su bile neobične – vezane u čvor! Zašto, odgovora nema, a vjerojatno nema ni onih koji su kreirali ovu zanimljivost, no dvije takve katalpe opstale su i u ovom stoljeću, formirane u nesvakidašnje prirodno umjetničko djelo.

Inače, katalpe su kao vrsta parkovskog drveta poznate po tome što svojim velikim listovima daju ugodnu hladovinu, a još više što listovi luče biljni sok koji odbija insekte, posebno komarce!

Prema podacima **Gyule Szölősi**a u knjizi *Jezero Palić, odumiranje i sanacija* iz 1973. godine (str. 99), nad aleje Velikog parka nadvija(o) se javor, jasen, brest, bagrem, hrast, lipe, divlji kesten, platani, crni bor, koprivici (»gelegunje«) i katalpe.

Prva ljetna noć

Prošlog tjedna, točnije 21. lipnja, i službeno je stiglo (s obilnim padalinama) meteorološko ljeto. Točnije, u ponoć na 22. lipanj. Od pradavnina ovaj događaj ima značenje u kulturi čovječanstva (prije svega u Europi). Naime, ovaj posljednji proljetni i prvi ljetni dan je najduži dan u godini, zove se i *ljetni suncostaj*. U raznim zemljama Europe se različito zove, recimo u Engleskoj je to *Midsummer Night*; u Njemačkoj *Sankthans Nacht*, u krajevima gdje žive Hrvati *Ivandan* ili *Ivanjska noć*, a interesantno je da se u Mađarskoj isto zove: *Szentiváni-éj*, što je čudno, jer je službeni crkveni blagdan 24. lipanj, kada se slavi rođenje svetog Ivana Krstitelja, u nekim krajevima nazvan i ljetni Božić, a na mađarskom jeziku sv. Ivan Krstitelj je *Keresztelő Szent János*. Ovu dvojnost u nazivu stručnjaci tumače teorijom da su običaj Mađari preuzeli od Slavena.

Ploveći Ivanjski kresovi u Finskoj

Postoji još jedna interesantna veza. Naime, u našem gradu zove se i *Noć svetog Ivana (Cvjetnjaka)* kada se također preskače vatra, a u današnjoj Slovačkoj tisuću godina postoji grupa zabačenih mađarskih sela u kraju koji se zove Zoborvidék, gdje je sačuvan običaj preskakanja vatre, a praznik se zove *Virágos (Cvjetni) Szent János*. Službeno je crkveno tumačenje praznika *Ivandan* da je to pobjeda svjetlosti nad tamom i nad smrću i zbog toga se pale vatre zvani *Ivanjski kresovi* da rastjeraju tamu. I u ovoj točki upravo se dodiruju crkveni i poganski običaji, koji za ovu noć vezuju mnoge čudesne događaje. Razlike u datumima proizlaze iz različitog računanja datuma. U skandinavskim zemljama 21. lipanj je službeni praznik, gdje i danas pale velike vatre. Primjerice, u Finskoj pale vatru na brodovima koje puštaju da plove niz vodene tokove. Po vikinškim običajima viđeniji ljudi sahranjivani su u obrednim brodovima koji su se palili. Zahvaljujući ovom običaju, u mulju močvara Danske i Švedske pronađeni su skoro potpuno sačuvani (manji) vikinški brodovi. Već u ka-

meno doba ljudi su uočili da se na ovaj dan i u prirodi dešavaju čudesni događaji. Primjerice, da tog dana sunce stoji najvišlje na horizontu i poslije se spušta niže i niže. S ovom pojavom mora se računati i prilikom projektiranja u arhitekturi i urbanizmu, kada svakom stanu treba osigurati dovoljnu osunčanost (što je često zbog pogrešne orijentacije stanova manjkavo).

Magična ljetna noć

Moram priznati da sam se za ovaj dan prvi put zainteresirao još davno, gledajući komediju **William Shakespearea** *San ljetne noći* koju je napisao 1559., znači prije 560 godina. Ova komedija sadrži sve elemente magijskog i svetovnog, vjerojatno je zato vrlo popularna i danas. Sjećam se kako se u mom djetinstvu govorilo o preskakanju vatre, čini mi se da smo to jednom i uradili. Po poganskom vjerovanju paljenje vatre ove noći je zapravo pomoć Suncu da što prije stigne dan. Paljenje vatre simbolizira pročišćenje i ponovno rađanje, ples oko vatre, obilazak žitnih polja s gorućim granama je želja da rod bude bogatiji. Ove noći biljke poprimaju čudesnu moć, štite i liječe od raznih bolesti, a preskakanje vatre, zapravo izvjesno »dimljenje«, također služi za »pročišćavanje«. Također, vatra služi za tjeranje zlih duhova, odnosno vještica. Ne samo kod nas ova noć se vezuje uz žetvu. Tako je u okolini Segedina zabilježeno da se praznik zove *Búzavágó* (doslovce: sjekač žita-žetelac) Szent János. Nekoliko godina u Mađarskoj, kod nas i na zapadu organiziraju se i *Noći muzeja* koje se direktno vezuju za ovu naročitu ljetnu noć.

San ljetne noći

Rekao sam da se u Shakespeareovoj komediji miješaju magični elementi sa svjetovnim. Na sceni magični, nadnaravni svijet predstavljaju vile, tj. kralj i kraljica vila, Oberon i Titanija koji su na početku komada u maloj ljubavnoj svađi i Oberon svom pomoćniku šumskom koboldu Pucku daje čudesan cvijet koji ima magičnu moć da onom kome se ukapa u oko dok spava, a kada se probudi, zaljubi u prvo živo biće koje vidi. Puck će s ovim cvijetom napraviti »cijelu komediju«, kako naš narod kaže, a na koncu ipak bude sve u redu: svatko će naći svoj par, a pomirit će se i Oberon i Titanija. Naravno, neću prepričati cijeli kazališni komad, od kojeg je napravljen balet i mjuzikl, a **Mendelssohn** je komponirao divnu prateću glazbu. Snimljeno je i nekoliko filmova s ovom temom. Ako imate mogućnost, bolje sami pogledajte ili poslušajte. Svrha ovog mog »surfovanja kroz kulturnu povijest« je da sam zamislio i sanjao da mi kojim slučajem te *Ivanjske noći* netko da cvijet čudesne »ljubavne moći«. Uh, kakvu divnu komediju bih mogao izvesti, recimo na jugu Srbije. Nažalost, ovogodišnja šansa je propuštena, ali dolazit će nove i nove godine i bit će još prilika da se izvede magija, bar se nadam. Nadam se i tome, kako piše u jednoj propagandnoj svjesčici, da će u roku od četiri godine oživjeti scena novog subotičkog kazališta. Za prvu izvedbu preporučujem *San ljetne noći*.

Počasni građanin

Drugo lice SUBOTICE

Zvanje *Počasni građanin Subotice* dodjeljuje se pojedincima za istaknuto i trajno životno djelo i onima koji su svojim djelima i činjenjima pridonijeli podizanju ugleda grada u zemlji i inozemstvu. Prijedlog da se zvanje *Počasnog građanina Subotice* ove godine posthumno dodijeli **Danilu Kišu** potekao je od gradonačelnika **Bogdana Labana** (»Ceo svoj život i radni vek Suboticu je nosio u srcu i sećanje na nju utkao u svoja neprolazna dela«, pomalo sladunjavo obrazložio je prijedlog). Na 28. sjednici Skupštine grada 18. lipnja prijedlog je jednoglasnom odlukom usvojen. Što vezuje Kiša za Suboticu? Prvenstveno to da je rođen u našem gradu 22. veljače 1935. godine. U intervjuu danom švedskom kritičaru **Gabiju Glahmanu** 1986. godine, na pitanje što je za njega značio i što znači rodni grad, odgovorio je sljedeće: »Pretpostavljam da je izbor rodišta subotičke bolnice bio posljedica prijateljskih veza koje su moji roditelji imali s nekim ondašnjim liječnikom, po svoj prilici Židovom. Na taj grad, što se na srpskom zove Subotica a na mađarskom Szabadka, s tim predznakom, s tom determinantom 'na jugoslavensko-mađarskoj granici' tu je, dakle, u prvom redu da svjedoči o toj dvostrukosti, o tom ambigvitetu jezika, porijekla, historije i kulture, kao i o tome da u sudbini pisca ništa nije slučajno, pa ni slučajnost mjesta njegovog rođenja«.

Međutim, teatrološkinja **Mirjana Miočinović**, testamentarna i sudska nasljednica i zaštitnica autorskih prava na djela i ličnost Kiša, zahtijeva da se usvojena odluka poništi i 19. lipnja u otvorenom pismu našem gradonačelniku poručuje da su on i lokalna skupština »nepomirljiva suprotnost svega što predstavlja Danilo Kiš svojim djelom i svojim životom«, te u nastavku kaže: »Stoga su Vaši motivi nečasni i cilj im je zloupotreba imena Danila Kiša za najprizemnije ciljeve jedne političke partije, čiji ste Vi član, partije koja je svojim destruktivnim djelovanjem, uz ostalo, nanijela ogromnu štetu kulturi«. Navela je da je njen zahtjev

motiviran »razlozima moralne, umjetničke i ideološke prirode« i dodala da Laban i sastav gradske skupštine »ne zadovoljava nijedan kriterij na kojem se zasniva pravo odlučivanja o stvarima koje su plod dara i čestitosti«. Podršku Mirjani Miočinović dalo je i 162 potpisnika otvorenog pisma upućenog Skupštini grada (profesora, teatrologa, književnika, antropologa, historičara, sociologa, politikologa i drugih, a većina nije iz Subotice!).

Zašto je Danilo Kiš tek sada zaslužio zvanje *Počasnog građanina*? Sve to miriše na još jednu (prikrivenu?) predizbornu kampanju. Poslužiti ću se analitičkim postupkom inspiriran Kišovim djelom *Čas anatomije*. Uzimajući u obzir sastav lokalne vlasti, vladajućima je Danilo Kiš idealan za dokazivanje njihove multikulturalnosti, tolerancije, suživota i ostalih politički unosnih parola: rođen je u Subotici u nacionalno mješovitom braku, ime mu je srpsko/crnogorsko, prezime mađarsko, podrijetlo židovsko, djelo europski priznato, otišao u tuđinu trbuhom za kruhom (ali je Suboticu nosio u srcu!), onomad »kod onih« (s kojima, jelte, sadašnji naravno da nemaju ama baš ništa zajedničko), bio je na crnoj listi zajedno s **Borislavom Pekićem**, **Mirkom Kovačom**, **Davidom Albaharijem**... pa još i tridesetogodišnjica smrti – idealno zar ne? Sazrio je politički trenutak?

Da se razumijemo: već odavno, još dok je bio živ, Kiš je zaslužio da mu se dodijeli zvanje *Počasnog građanina* našeg grada. I to zbog njegovog životnog djela, a ne radi ostvarivanja partijskih ciljeva. Neka njegovo djelo posthumno ne svojata niti jedna nacija (što je danas itekako u trendu), ni partija, jer je Danilo Kiš bio prije svega svjetski priznat pisac, odbacujući svaki nacionalizam i jednoulje. Prava umjetnost, shodno tome i književnost, pripada cijelom svijetu.

»Gaji sumnju u vladajuće ideologije i prinčeve. Drži se podalje od prinčeva« (D. Kiš).

A. D.

Program – Dužijanica 2019.

3. srpnja – Etno radionica pravljenja tarane – Etno salaš Đurđin – 9 sati

6. – 14. srpnja – XXXIV. Saziv Prve kolonije naive u tehnici slame – Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, HKPD *Matija Gubec*, Tavankut – 19.30 sati

7. srpnja – Dužijanica u Žedniku – crkva sv. Marka Evanđelista – 10 sati

13. srpnja – *Takmičenje risara* – njiva kraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu – 6.30 sati

14. srpnja – Dužijanica u Bajmaku – crkva sv. Petra i Pavla apostola – 10 sati

– Dužijanica u Tavankutu – crkva Presvetog Srca Isusova – 10.30 sati

17. srpnja – Natjecanje u pucanju bičevima – Đurđin – 18 sati

18. srpnja – Otvorenje izložbe *S Božjom pomoći* – Gradski muzej Subotica – 19 sati

21. srpnja – Revija novog *ruva* – dvorište HKC *Bunjevačko kolo* Subotica – 20 sati

24. srpnja – Postavljanje izloga u središtu Subotice za natjecanje u aranžiranju izloga

28. srpnja – Dužijanica u Maloj Bosni – crkva Presvetog Trojstva – 10 sati

– Konjičke utrke *Dužijanica* – Gradski hipodrom – 14 sati

Proslavljen Dan državnosti RH u organizaciji Generalnog konzulata RH u Subotici

Oproštajni domjenak Velimira i Sanje Pleša

Velimir i Sanja Pleša

Prigodni domjenak i okupljanje pripadnika hrvatske zajednice u Srbiji, predstavnika diplomatskog kora, državnih institucija, a u povodu Dana državnosti Republike Hrvatske, i ove je godine organizirao Generalni konzulat RH u Subotici. Ovogodišnji svečani skup, održan u ponedjeljak, 24. lipnja, u Vinariji *Zvonko Bogdan* na Paliću, ujedno je i posljednji njegovih domaćina – generalnog konzula **Velimira Pleša** i supruge mu **Sanje**, koji nakon tri i pol godine odlaze iz Subotice kako bi poslali diplomatskih predstavnika svoje domovine obavljali u nekoj drugoj državi.

»Nakon tri i pol lijepih, nadam se i uspješnih godina, odlazimo negdje u novo razdoblje naših života. Sa sjevera Bačke u sjećanju nosimo divne i drage ljude kojima želimo zahvaliti na svemu. Ponosni smo na sve što je postignuto, na sve pozitivne promjene koje smo napravili, a kojih je zaista dosta. Slobodan sam izreći kako smo počašćeni što smo mogli raditi među vama, za vašu korist i korist domovine Hrvatske. Osjećamo da smo pridonijeli promjenama u posljednjim godinama«, rekao je u svom pozdravnom, a ujedno i oproštajnom govoru Velimir Pleša.

On je ovom prigodom istaknuo i značaj zajedništva na kojem bi se, kako smatra, trebalo poraditi u budućem razdoblju, jer se bez njega ne može naprijed.

Također je podsjetio kako je razlog ovog okupljanja proslava povijesnog trenutka proglašenja neovisnosti Hrvatske.

»Bez slobodne Hrvatske ne bi bilo izgleda za bolju budućnost. Bez vlastite zemlje ovisni bismo bili o volji drugih. U skladu s našom suverenom voljom, od osnivanja naše zemlje, sada polako, ali tvrdoglavo i hrabro okrećemo stvari na bolje. Iz novoosnovane suverene države postali smo aktivni član Europske unije

i NATO saveza, hrvatski je službeni jezik EU. Ostajemo čvrsto predani europskoj ideji, ovom plemenitom čuvaju mira i sigurnosti. Ne znamo što će se dogoditi u narednih četvrt stoljeća. Ali budimo svjesni da smo u stanju ostvariti višestoljetne snove i da možemo rješavati velike probleme ako nas povezuju međusobno poštovanje, suradnja, solidarnost, povjerenje i čista ljudska dobrota«, rekao je Pleša.

Aleksandra Pletikosić

Pozdravnom govoru generalnog konzula prethodilo je intoniranje srbijanske i hrvatske himne, koju je otpjevala apsolutnica solo pjevanja na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu **Aleksandra Pletikosić**.

Goste je tijekom večeri zabavljao jazz sastav *Scifidelity Orchestra* iz Čakovca.

I. P. S.

Priskakanjem vatre proslavljen sveti Ivan Cvitnjak

U Tavankutu

Članovi HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta su 22. lipnja, uoči svetog Ivana Krstitelja, organizirali večer *Priskakanje vatre* ispred Etno salaša *Balažević* u Tavankutu.

Ovaj stari običaj bunjevačkih Hrvata u Tavankutu se organizira godinama unazad kako bi se mladim članovima prenijela tradicija. Pored dosta simbolike, ovaj običaj poznat je i po tome što je to bio povod susreta momaka i djevojaka. Nakon preskakanja vatre obično se zaigralo kolo, a najčešće su se igrale igre u dvoje (tandrčak, mazurka, ričići, keleruj i dr.). Djevojke su napravile vjenčić od ivanjskoga cvijeća koji su držale u ruci. Kada bi joj momak prišao i stavio joj vijenac na glavu, a ona ga nije skinula, značilo je da je voljna s njim zaplesati, no ako ga je skinula, to je značilo da očekuje drugoga za igru.

Prema ovakvome modelu održano je i ovogodišnje preskakanje vatre u Tavankutu. Glavni sudionici su bili članovi HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta te gosti iz KUD-a Ogranka seljačke sloge iz Buševca (Hrvatska).

I. D.

U Đurđinu

Priskakanje vatre uoči svetog Ivana Cvitnjaka održano je u Đurđinu 23. lipnja, u organizaciji Udruge bujevačkih Hrvata *Dužijanica*. Ovaj stari običaj uvršten je prvi puta u program 100. *Dužijace* i od tada se redovito održava. U svome obraćanju direktor UBH-a *Dužijanica* **Marinko Piuković** kazao je kako se ovaj stari običaj u današnje vrijeme upriličuje prema sjećanju **Alojzija Stantića**, koji ga je zapisao i tako oživio za ponovno održavanje. On je naglasio kako je cilj UBH-a *Dužijanica* »kroz manifestacije objediniti bogatstvo naše tradicije, duhovnosti i stvaralaštva i tako očuvati nacionalni identitet bunjevačkih Hrvata u Subotici i drugim mjestima Bačke«. On je ujedno izrazio zahvalnost đurđinskom župniku vlč. **Draženu Duliću** koji je ustupio prostor za *priskakanje vatre* u dvorištu župne crkve. Ovom prigodom Marinko Piuković osobito je istaknuo pokroviteljstvo visokog dužnosnika Europske unije **Tibora Navračića**, člana Europske komisije, povjerenika za kulturu, obrazovanje, sport i omladinu.

Uslijedio je živi prikaz ovoga staroga običaja. U *priskakanju vatre* sudjelovala su djeca HKPD-a *Đurđin* i djeca, članovi folklornog odjela HKC-a *Bunjevačko kolo*, kao i mnogi drugi okupljeni Đurđinčani i gosti iz Subotice i okolnih mjesta.

Prema zapisu Alojzija Stantića »Bunjevci su ovaj običaj donijeli iz prapostojbine, sa šireg prostora Dalmacije, Hercegovine i jugozapadne Bosne. Do pred Drugi svjetski rat ovaj običaj bio je osobito raširen među Bunjevcima, kako među salašima, tako i u varoši. Vatra se preskakala tri večeri uzastopce. Uz ovaj običaj vezuju se razna vjerovanja. Vjerovalo se da ivanjska vatra štiti od groma, leda i vatre«.

K. Dulić

Monoštor: Najmlađi članovi *Bodroga* na festivalu u Osojniku

Među prijateljima

Dječja skupina KUD-a Hrvata Bodrog sudjelovala je na 8. Malom festivalu folkloru i baštine u Osojniku koje organizira KUD Sveti Juraj

Željezo se kuje dok je vruće. Držim se i ja te izreke, pa Monoštorcima i onim malim i onim velikim ne dam ni da čestito predahnu od trodnevnog puta do Osojnika i nazad, već ih propitujem o dojmovima s tog gostovanja. A priče se i kod onih malih i kod onih velikih samo nižu. Bilo da je riječ o dogodovštinama s puta, priči o samom nastupu ili druženjima poslije nastupa. Jedni drugima upadaju u riječ, podsjećaju na još kakvu zgodu. I nema tu razlike. Svi su jedna združena ekipa, a raspon godina od četiri pa do 50 i nešto.

Lindo na šokači način

U ovom razgovoru prednost dajem onima najmlađima. Uostalom, oni su i bili glavni sudionici programa u Osojniku, a i na zakazani razgovor došli su prvi. Toliko su poranili da su čekajući nas ostale napravili jedan krug po selu, pa opet stigli prije svih nas. A kako u ovaj novinski tekst ne bi stale priče i dojmovi svih 13 *Bodrogovih* mališana koji su putovali u okolicu Dubrovnika, izbor je »pao« na njih troje, kažu najrazgovorljivijih: **Milicu Šarković, Marka Brdara i Melitu Terzić.** Imaju već iskustva s novinarskim pitanjima, a već smo se i sretali i razgovarali nekoliko puta, pa bez puno zadržke prepričavaju svoje gostovanje. Najglasniji među njima je Marko Brdar:

»Na gostovanje u Osojniku sam se posebno pripremao i za nastup sam naučio na harmonici svirati pjesmu *Vesela je Šokadija*. Bilo mi je lijepo i volio bih ponovno otići u Dubrovnik. Na festivalu mislim da je bilo devet dječjih skupina i mi smo od svih njih bili najmlađi.«

Ono što je prešutio je da se iz Dubrovnika vratio s novim nadimkom – »Šef orkestra« – jer se od svog instrumenta nije odvajao ni na putovanju nazad u Monoštor.

»Sada sam prvi puta išla negdje bez mame. Spremili smo se za nastup, tu su bile **Sonja i Anita** da nam pomognu, tako da je meni bilo lijepo«, sabira u dojmove Melita.

»Malo je bilo naporno putovanje, ali u biti sve nam je bilo lijepo. Nastupali smo u našoj šokačkoj nošnji, pa sam ja imala košulju, *madžaricu*, suknju, podsuknju, *pregač*, čarape, *šule* i malo z-

nja. Nisam imala tremu pred nastup. Zašto bih imala? Nije nam to bilo prvi puta«, kaže Milica.

»Šef orkestra« ne može ošutjeti, a da ne kaže još nešto:

»Baš smo se lijepo tamo družili. Poslije nastupa svi smo bili skupa. Mi smo njih učili našu igru *Ja posija repu*, a oni nas lindo. Našao sam tamo jednog druga koji kao i ja svira harmoniku«, kaže Marko.

Bilo je osim nastupa tu vremena i za turistički obilazak starog grada i dubrovačkih zidina, kupanja u bazenu, ali i brćkanja u moru.

Potvrda suradnje

To su dječji pogledi na gostovanje u Osojniku, a za potpunu priču potrebno je još malo konkretnih podataka o samom go-

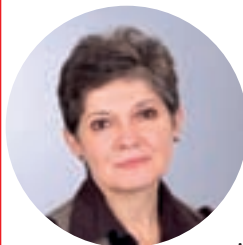

stovanju i suradnji Monoštoraca i njihovih prijatelja iz dubrovačkog kraja.

»Dječja skupina KUD-a Hrvata *Bodrog* gostovala je na Malom festivalu folkloru i baštine Osojnik 2019. godine. Osojnik je jedno malo mjesto, udaljeno desetak minuta vožnje od Dubrovnika. Ovo je bilo naše drugo sudjelovanje na tom festivalu. Prvi puta, prije nekoliko godina, bile su to cure od 12 do 16 godina. Ovoga puta išli smo s jednom zaista mladom ekipom. Najmlađi član je imao četiri, a najstariji osam-devet godina. Kako se *Bodrog* bavi njegovanjem, očuvanjem i promocijom naše hrvatske

Tjedan u Somboru

Komarci

baštine mi smo na festivalu izveli dječje igre iz sela, s tim što smo nastup počeli pjesmom *Vesela je Šokadija*», kaže dopredsjednica *Bodroga* **Anita Đipanov-Marijanović**, koja je bila onaj odrasli dio ekipe kome je prije svega zadaća bila brinuti o onom drugom dijelu ovog, može se reći, jedinstvenog i uigranog tima.

»Kako su se oni snašli na tom putovanju? Ja bih rekla da je pravo pitanje kako smo se mi snašli s njima. Iskreno, ovo je bilo ispitivanje i naših organizacijskih sposobnosti u situaciji kada najmlađi član sastava ima samo četiri godine i kada je za dio djece to bilo prvo putovanje bez roditelja. Zato smo za svaku sigurnost sa sobom povelili još četiri mame, i to onih najmlađih članova«, kaže Anita Đipanov-Marijanović.

»Što da kažem, solidno su se ponašali na putu, dobro su odradili nastup, bez obzira što neki nisu mogli putovati zbog drugih obveza. Po nošnji su svakako bili najposebniji. Toliko su se poslije nastupa uživali u lindo da sada traže da to učimo na probama«, kaže kroz osmijeh **Sonja Periškić-Pejak**, voditeljica dječje skupine, koja u dušu zna *Bodrogove* mališane.

A ova priča iz Osojnika ne bi se ni desila da prije nekoliko godina u Monoštoru na terenskom istraživanju studenata etnologije Filozofskog fakulteta iz Zagreba nije bio **Matko Đevoić**.

Vidio je tada i nastup *Bodrogovih* mališana i obećao da će naći načina da ih odvede u Dubrovnik, odnosno Osojnik.

»To se tada i desilo i on je našao tko će financirati naš odlazak tamo, a prije svega pomogli su **Zdravka Bušić**, tada europarlamentarka, i **Marko Burin** iz Perua. Tako je počela naša suradnja. Gostovali smo 2014. godine, zatim smo mi njima bili domaćini 2016. i evo sada ponovno mi u Osojniku. Opet je tu bila Zdravka Bušić s kojom smo se susreli prilikom prijema kod premijera **Andreja Plenkovića**. Samo putovanje financirali smo iz natječaja Središnjeg državnog ureda. U Osojnik smo otišli u goste, a tamo smo bili kao kod svoje kuće. Potpisali smo povelju o prijateljstvu i nadam se da to otvara put jednoj dugoročnoj suradnji«, kaže predsjednik *Bodroga* **Željko Šeremešić**.

Mališani su trenutačno na tjednom odmoru, a već za nekoliko dana počinju nove probe. Spremaju se za Marijanski pučki festival u Monoštoru, na kome će prvi puta nastupati.

Z.Vasiljević

Ako nešto ovih dana sekira i izluđuje Somborce, onda su to komarci. A ako je nešto ovih dana najtraženije u ljekarnama, onda su to sredstva za zaštitu od komaraca. Toliko tih sitnih napasti ima da se u onim ra-

nim večernjim satima ni nos vani ne može proturiti. I da zlo bude još gore ima ih u svako doba dana i u svakom dijelu grada. Nije anegdota kako su kod jednog posjeta Gornjem Podunavlju gostima za obranu od komaraca dali pčelarska zaštitna odijela. Nije anegdota već istinita zgoda kako su komarci rastjerali i posjetiteljke koncerta ozbiljne glazbe u somborskom parku. Toliko ih je bilo da su se predali i oni najveći zaljubljenici klasičnog zvuka. Oдавно su se predali zaljubljenici u večernje šetnje gradom, vikendaši, pa i oni koji bi malo svježeg zraka udahnuili u svom vrtu. Bitka s komarcima izgubljena je i prije nego li je počela, jer toliko ih se namnožilo da obrane praktički i nema. Gundaju Somborci istočkani od ujeda, sa samo jednim pitanjem – koliko se još generacija komaraca treba izleći pa da se nešto poduzme? I zašto nešto nije poduzeto ranije, prije nego li su se izlegle generacije i generacije odraslih komaraca? I zašto se ne radi kao prije kada su zrakoplovi zaprašivali Sombor i okolicu, kada očigledno ovo zaprašivanje sa zemlje ne vrijedi ničemu? I kako to obično biva, ubaci se i po neka teorija zavjere. Kako ne mogu zrakoplovi špricati komarce kada su nekadašnji poljoprivredni aerodromi preorani, kako su sredstva za špricanje sa zemlje zapravo čista voda koja nit pomaže nit odmaže.... I slaba je Somborcima utjeha što istih ili još većih problema s komarcima imaju njihovi susjedi s druge strane granice, jer po onoj narodnoj svatko se češe gdje ga svrbi. A nas bogami baš i doslovno svrbi ovih dana. Po rukama, nogama, ušima... Kažu nadležni, krivo je vrijeme koje je em pogodovalo razvoju enormne populacije komaraca, em uz to spriječilo efikasne akcije njihovog suzbijanja. Pa, gospodo, vrijeme se stabiliziralo, zbijte redove pa u boj s komarcima. Brojniji jesu, ali nisu valjda jači.

Z.V.

Neobična pustolovina glumca Dušana Bućana i producenta i putopisca Borisa Veličana iz Hrvatske

Konjima do Crnog mora

»Nije nam cilj obaranje rekorda nego snimanje jednog lijepog televizijskog materijala gdje želimo prikazati život čovjeka i konja u 21. stoljeću«, kaže Boris Veličan

Da dječaćki snovi ponekad mogu postati stvarnost, primjer su dvojac – glumac **Dušan Bućan** i producent i putopisac **Boris Veličan** iz Zagreba. Ova dvojica momaka, inače dobrih prijatelja, krenuli su 14. lipnja iz Zagreba na put konjima sve do Crnog mora. Prva destinacija u Srbiji bila im je Srijemska Mitrovica, gdje smo ih i mi upoznali. Potom su se uputili ka Beogradu, pa sve do Đerdapske klisure i deltom Dunava do Rumunjske. Ukupno 1.300 kilometara. Na putu ih prate snimatelj i redatelj, a četiri epizode putopisnog materijala s njihovog zanimljivog putovanja bit će emitirane na Hrvatskoj radioteleviziji. Inače, ova dva momka su već putovali u Ameriku, gdje su se družili s indijanskim plemenom Navaho. Boravili su na brodu,

posjetili Aljasku, Aziju (Rusiju, Kazahstan, Kirgistan...), obilazili njihove tržnice, snimali njihove običaje, a prilozi s tog putovanja emitirani su na Televiziji Nova. Za njih dvojicu pustolovina na konjima je jedno novo iskustvo i ostvareni san.

Vraćanje usluge

Za Borisa Veličana jahanje je potpuna novost, s obzirom na to da je prvi put sjeo na kobilu Divnu prije nešto više od mjesec dana. Kako kaže, zbog nje je zavolio jahanje. Putovanje po svijetu za njega nije nešto novo, a na ovaj put konjima odlučio se na nagovor prijatelja.

Tjedan u Srijemu

Kad se male ruke slože

»Putujem već 20 godina po svijetu. Prije nekoliko godina sam išao pješice iz Zagreba u Saharu. Kako bih prešao Velebit i obranio se od poskoka i zmija trebao mi je suputnik. Zato sam nagovorio najboljeg prijatelja Dušana da ide sa mnom. On ne podnosi hodati i bio je ljut dok smo pješčili. Tada sam mu obećao da ću mu kad-tad vratiti uslugu. Došao je i taj dan. Osmislio sam projekt i krenuli smo konjima do Crnog mora. Palo mi je na pamet da bismo to mogli napraviti kao TV projekt, tako da će ovo biti jedan putopisni serijal od četiri puta 50 minuta. Nije nam cilj obaranje rekorda nego snimanje jednog lijepog televizijskog materijala gdje želimo prikazati život čovjeka i konja u 21. stoljeću. U svakom slučaju, lakše je jahati na konju nego ići pješice. Jer nositi 20 kilograma na leđima fizički je napornije. Jedina moja greška je što sam prije puta imao svega 15 sati jahanja. Ali Dušan mi pomaže, jer ima višegodišnje iskustvo u tome«, kaže Veličan, koji za sebe voli reći da je »novopečeni« jahač iz Zagreba.

Komarci, najveći problem

Najveći problem do sada su im bili komarci na Spačvi, kojima se nisu nadali, barem ne u tolikom broju. A ljetni put i priroda su definitivno najprihvatljiviji za takav način putovanja, ali i za snimanje najljepših priloga.

»Konj apsolutno nije za 21. stoljeće. Najljepše je jahati kroz prirodu. A gdje god prolazimo kroz mjesta, ljudi su oduševljeni. Svi izlaze na prozore i pozdravljaju nas. Ja se ne osjećam ugodno među svim tim automobilima na cesti i zato kad dođemo u prirodu mnogo je ugodnije. Za mene je ovo novo iskustvo s obzirom na neiskustvo u jahanju, ali mislim da će ovo biti nezaboravna avantura.«

Novi izazov

Dušan Bučan je hrvatski glumac srpskog porijekla. Radi u Hrvatskom narodnom kazalištu, a pored kazališta i filma veliki je zaljubljenik u životinje i prirodu. S djevojkom **Ivanom** je išao konjima od Golinje do Krka i prvi su koji su prešli krčki most na leđima konja. Ova pustolovina je za njega novi izazov.

»U mjesec i pol dana prelazimo Hrvatsku, Srbiju, Rumunjsku, s time da ćemo u Hrvatskoj i Srbiji pratiti tok rijeka, dok ćemo u Rumunjsku krenuti preko Karpata, kako bismo promijenili krajolik i ljude koje ćemo tamo sretati, što mi se čini kao interesantna stvar. Znamo određene punktove koje bismo željeli posjetiti i uvijek idemo za tim. Ukoliko sretamo nekog interesantnog ili vidimo nešto zanimljivo, stajemo i pričamo priču o tome«, kaže Bučan, dodajući da na svom dosadašnjem proputovanju koliko god mogu bježe od grada i odlaze u prirodu gdje su konji najmirniji. Za sebe voli reći da je gluma samo jedan dio njegovog života.

»Kod mene na papiru piše da sam glumac, ali ja volim svoj posao jednako kao što volim konje, tjesteninu s tunom, gulaš od divljači... Moj osobni cilj koji želim postići je nalik cilju renesansnog čovjeka. Naravno da neću uspjeti u tome jer je to apsolutno nemoguće, ali težim u životu ići u tom smjeru.«

Na kraju razgovora ovim veselim momcima poželjeli smo sretan put na nesvakidašnjem putovanju do Crnog mora. Snimljeni serijal, koji će biti podijeljen u četiri dokumentarno-putopisne epizode, moći ćemo pogledati na programu HRT-a u ožujku 2020. godine kada ćemo imati priliku upoznati se s nevjerovatnim pothvatom dvojice entuzijasta iz Hrvatske.

S. D.

Pomalo zaboravljeni i napušteni, bio je naziv jednog članka u našem tjedniku, u kojem sam svojevremeno pisala o Staroj Binguli, selu srijemskomitrovačke općine smještenom na obroncima Fruške gore. Navedeni naslov rekao je sve. Od glavne ceste ovo mjesto je udaljeno

12 kilometara. Prilaz selu je dosta otežan, a nekada i onemogućen. Stanovnici tog sela, njih oko 150, uglavnom se bave zemljoradnjom i voćarstvom, a tek njih nekoliko ima stalno zaposlenje. Najljepša građevina u selu je katolička crkva sv. Petra, izgrađena 2010. godine. U nabavu mještani putuju u susjedno mjesto Divoš ili u Srijemsku Mitrovicu, ako im to vremenske prilike dozvole. Stara ruinirana zgrada Doma kulture mogla bi biti jedino mjesto okupljanja, održavanja kulturnih manifestacija, ukoliko bi bila uvjetna. Selo nema mjesni samodoprinos i ne raspolaže svojim sredstvima i za sve što im treba moraju se pismenim zahtjevom obratiti Gradu Srijemska Mitrovica. No, ono na čega sam htjela dati naglasak u ovoj priči jesu djeca koja su, iako malobrojna u ovom mjestu, pokazala da se osobnim zalaganjem i trudom mogu svladati prepreke koje stoje na putu da snovi postanu stvarnost. Naime, u želji da sebi i svojim roditeljima, prijateljima i susjedima omoguće prostor za okupljanje, pokrenuli su akciju uređenja seoskog Doma kulture. Njih šestero mališana nedavno su organizirali akciju čišćenja tog prostora i nakon toga održali prigodan kulturni program s ciljem da prikupe sredstva za njegovo uređenje. I poslije toga krenuli su na posao. Nakon škole svakog dana su odlazili u seoski Dom kulture gdje su radili, vježbali, nakon čega je uslijedio još jedan poziv za priredbu, a potom još jedan. Stariji su bili u nevjerici, ali su nakon svega shvatili da mladi imaju ozbiljne namjere, pa su i oni prišli u pomoć. Za inicijativu mladih čuli su i u gradskoj upravi u Srijemskoj Mitrovici. Oduševljeni činjenicom da su se djeca u Staroj Binguli sama organizirala i riješila da nešto urade za sebe i svoje selo, obećali su da će podržati akciju dok ne dođe vrijeme da seoski Dom kulture ne bude potpuno obnovljen. A mališani iz ovog mjesta, o kojima ću pisati u jednom od narednih brojeva našeg tjednika, zaslužuju sve pohvale i odličan su primjer drugima, jer su svojim zalaganjem pokazali da se slogom i trudom može učiniti mnogo.

S. D.

Propagiranje turističke manifestacije

Samo zadovoljni sudionici mogu pridonijeti turističkoj propagandi, bilo same manifestacije, bilo mjesta ili regije održavanja!

Planiranje propagande je marketinški instrument organizatora manifestacije. Možemo ga smatrati procesom za organiziranje manifestacije, a vrši se i odnosi na dugoročno, srednjoročno i kratkoročno razdoblje. Dugoročno razdoblje planiranja odnosi se na održavanje tradicionalnih manifestacija i time se osigurava porast broja posjetitelja, sudionika i korisnika. Korisnicima se smatraju mediji i privredni subjekti.

Dinamika propagande

Planiranje se odvija parcijalno i u kontinuitetu za što je neophodna planirana dinamika propagande. Srednjoročni plan je najpovoljniji zbog mogućnosti modifikacije planiranja, s obzirom na uvjete i kontinuitet, dok je kod dugoročnog, iako je kontinuitet izražen, mnogo teži proces planiranja. Kratkoročni vid propagande funkcionira kao propagandna kampanja kojom organizator osigurava određene efekte za kraće razdoblje. Ovaj vid propagande ima svoja opća načela:

- identifikacija javnosti do koje treba doprijeti,
- utvrđivanje i kreiranje propagandne poruke koju treba preneti do javnosti,
- izbor najcjelishodnijih i najekonomičnijih prenositelja propagandne poruke posredstvom i preko kojih se može doprijeti do javnosti (plasman poruke),
- detaljna razrada akcija (činjenja) za svaki izabrani medij u cilju utvrđivanja najboljeg (po mogućnosti najsavršenijeg) vremena, učestalosti i uvjerljivosti propagandnog projekta,

- utvrđivanje troškova za propagandu i
- mjerenje rezultata od propagande (vrlo bitno!, op. a.).

Postoje razne vrste promotivno-propagandnih materijala i metoda koji stoje na raspolaganju organizatoru, a odabir ovisi od veličine i značaja manifestacije kao i od proračuna koji je određen za te namjene. Sav promotivni materijal treba imati jasnu poruku, jednostavan, privlačan dizajn i formu. Za planiranje propagande treba odrediti i imenovati medije koje želimo angažirati, planirati troškove za propagandu i odrediti sredstva reklame. U propagandi manifestacije koriste se isti mediji kojima se koriste i drugi (ekonomska i turistička propaganda), kao što su grafička, oglasna, projekcijska, prostorno-plastična i osobna sredstva (osobni kontakti).

Kvaliteta propagandnih sredstava je zrcalo manifestacije i njene destinacije

Ako se u strategiji marketinga odlučimo za brošure koje bi trebale privući ciljnu grupu potencijalnih posjetitelja, osim pažljivog dizajna brošure, treba znati što organizator želi da sadrži brošura, koja je ciljna grupa posjetitelja i kako će se oni privući. Pri tome brošura treba da je jednostavna, prepoznatljiva, različita od drugih, čitka i pregledna, koloritna, sa što više slika (slika govori više od riječi!), točna i informativna; da se drži interesa ciljne grupe posjetitelja, s mapom lokacije održavanja manifestacije, prometnim pravcima i uputama kako stići do lokacije održavanja, kao i mogućnostima dostupnosti za dodatne informacije (telefonski brojevi, e-mail adrese, osobe za kontakt i sl.). Po potrebi, moguće

je uključiti i reklamne poruke sponzora. Ne zaboravimo: kvaliteta brošure ukazuje na očekivanu kvalitetu manifestacije!

Posebno treba biti oprezan i profesionalno pristupiti izradi (snimanju) reklamnih spotova. Osim vizualnih efekata, udarnu poruku imaju izgovorene riječi (sam tekst). Spot treba da je atraktivan i prepoznatljiv, ali nikako na vulgaran i nedolično dvosmislen način u bilo kom pogledu!

Za uspješnu propagandu poželjno je koristiti i audio-vizualne zapise prethodno održanih manifestacija kao i onih koje pobliže prikazuju turističke vrijednosti destinacije održavanja. Oni pružaju mogućnost da posjetitelji upoznaju lokalnu zajednicu preko raznih prirodnih i antropogenih motiva i kulturnog naslijeđa.

Svaka vrsta propagandnih sredstava od značaja je ne samo za organiziranje turističke manifestacije već i za samu destinaciju održavanja. Oni su zrcalo kako manifestacije tako i same destinacije!

Pozitivni i negativni efekti propagandnih sredstava na destinaciju

Propagandna sredstva imaju svoje pozitivne, ali i negativne efekte koji utječu i na destinaciju.

U pozitivne efekte ubrajaju se:

- značaj za mjesto, regiju ili državu održavanja manifestacije kao centra destinacije: kao potencijalna mogućnost investiranja u privredu destinacije; propaganda proizvoda i usluga nastalih u mjestu održavanja; povećani prihodi od turizma i ugostiteljstva; povećani prihodi u djelatnostima koje su izravno ili neizravno povezane s održavanjem manifestacije,
- propaganda onih proizvoda i usluga koji su došli do izražaja organiziranjem manifestacije i
- dobra organizacija propagande manifestacije djeluje kao pozitivno iskustvo sudionika i posjetitelja i tako pridonosi povećanom (dobrom) imidžu destinacije.

U negativne efekte ubrajaju se:

- slaba ili loša propaganda kao rezultat neorganiziranosti nositelja marketinških aktivnosti i djelatnosti koja utječe na imidž,
- mogućnost nastanka deficita kod organiziranja propagandnih aktivnosti vezanih za manifestaciju, prije svega kod samih organizatora i sponzora zbog loše procjene i raznih spekulacija; monopolističko ponašanje ponekih subjekata vezanih za propagandu manifestacije; neopravdano povećanje cijena određenih proizvoda i usluga u namjeri dobijanja ekstra profita precjenjujući vrijednost propagiranog,
- pretjerana i agresivna propaganda koja pridonosi negativnom stavu kod posjetitelja i
- loše organizirana propaganda pridonosi lošoj organizaciji manifestacije, djelujući na sudionike i posjetitelje kao negativno iskustvo, urušavajući tako ugled i poziciju destinacije.

Propaganda svojim ciljevima pridonosi ostvarenju ekonomskih efekata za mjesto i regiju održavanja manifestacije, prije svega zahvaljujući publicitetu. Nastaje i traje uoči, tijekom i neposredno po

njenom završetku, a čine ga predstavnici mas-medija (novinari), sudionici i posjetitelji i to putem svojih izjava, izvještaja, opažanja, ocjenjivanja i sličnih nastupa u sredstvima masovne komunikacije i medija. Izravni prijenosi manifestacije, odnosno posebni izvještaji i prikazi tog događaja, još više daju publicitet utječući da promotivne aktivnosti budu još više izražene.

Manifestacijski turizam kao dio propagande ne promovira samo antropogene vrijednosti, nego i prirodne cjeline, kako putem same manifestacije tako i putem njenih pratećih sadržaja. Time se postiže i odgovarajući publicitet koji mjesto ili regiju održavanja predstavlja kao potencijalnu turističku destinaciju.

U današnje vrijeme uobičajeno je, a i potrebno, da turističke manifestacije imaju sponzore. Prilikom propagandnih akcija i reklamiranja vezanih za manifestaciju potrebno je svakom potencijalnom sponzoru pružiti određene informacije kao što su: koliko godina se već održava manifestacija (tradicija), što i koju aktivnost organizator nudi na manifestaciji, što sponzor dobija za svoj novac ili uslugu, postoji li poseban segment u okviru manifestacije posvećen sponzoru.

Pozitivna i negativna propaganda

Dobro osmišljena, organizirana i provedena propaganda daje pozitivne efekte za mjesto ili regiju održavanja manifestacije, a ispoljava se preko mogućnosti ulaganja domaćih i stranih investitora u privredu tog mjesta ili regije, pri čemu se u praksi dokazalo da je interes stranih investitora usmjeren na mjesta ili regije u kojima se održavaju manifestacije međunarodnog značaja, a domaćih na manifestacije nižeg ranga.

Sami sudionici i prisustvo poznatih ličnosti među posjetiteljima također vrše određenu propagandu manifestacije. Ona može biti dvojaka – pozitivna ili negativna – u zavisnosti od kvalitete organiziranosti manifestacije ili pojedinih njenih pratećih programa kao i od kvalitete pratećih segmenata potrebnih uslužnih djelatnosti. Samo zadovoljni sudionici mogu pridonijeti turističkoj propagandi, bilo same manifestacije, bilo mjesta ili regije održavanja!

Već je spomenuto da su manifestacije preteča turističkih kretanja. Dojmovi sudionika i posjetitelja važan su element propagande manifestacije, ali imaju ograničeno trajanje uvjetovano protokom vremena od organiziranja manifestacije ili prihvaćanjem drugih vrijednosti (atrakcija, manifestacija). Trajnu propagandu i podsjećanje na manifestaciju, za sudionike i posjetitelje čine suveniri (medalje, plakete i pokali za sudionike i natjecatelje), monografije, knjige, video zapisi i fotografije o mjestu ili regiji održavanja.

Posebo mjesto u sjećanju ostavljaju objekti gdje se manifestacija održala (naročito se odnosi na velika sportska natjecanja, sajmove i koncerte), kao i objekti koji su bili namijenjeni smještaju.

Atila Dunderski, dipl. turizmolog

Izložba Maje Kovač u Subotici

SUBOTICA – Akademsko grafičarka **Maja (Maya) Kovač** je nedavno priredila izložbu svojih radova u subotičkom *caffeu Grunf*, gdje je predstavila crteže i grafike nastale tijekom njezina školovanja na akademiji. Rođena 1995. godine, Kovač je prošle godine diplomirala grafiku na Akademiji umjetnosti u Novom Sadu u klasi profesora **Aleksandra Botića**. Danas se mahom bavi slikarstvom i aktivna je članica HLU-a *Croart* iz Subotice. Svoje likovne radove objavljivala je u omladinskom časopisu *Kužiš?!*.

Likovna kolonija u Vajskoj

VAJSKA – U Vajskoj je protekle subote održana druga po redu likovna kolonija u organizaciji mjesne HKU *Antun Sorgg*. Kolonija se realizira u suradnji s HLU *Croart* iz Subotice, a sudjelovali su članovi te udruge **Kata Šetrov, Miodrag Mišo Boroš, Jadranka**

Vučetić, Katica Seleši i Maja Kovač te njihovi gosti – **Marta Lišić, Čedo Lišić i Maja Andrić**. Slikari su stvarali u dvorani župe sv. Jurja, a u popodnevnom satima priređena je prigodna izložna nastalih radova koji su potom darovani domaćinima. Planira se da suradnja dviju udruga bude nastavljena i u idućoj godini.

A. Š.

Dani splitske kulture u Beogradu

BEOGRAD – Hrvatski kulturni centar *Beograd* priređuje *Dane splitske kulture* u Beogradu koji se održavaju od četvrtka do subote, 27. i 29. lipnja, u Ustanovi kulture *Stari grad*. Manifestacija je započela sinoć otvorenjem izložbe fotografija **Fede Klarića Splićanke**. Večeras (petak, 28. lipnja) u 20 sati bit će priređena večer posvećena pjesniku **Momčilu Popadiću** *Svoju zvizdu sli-dim*, a sutra (subota) također u 20 sati je promocija knjige **Jurice Gašpara** o hrvatskim svjetionicima.

Radni susret udruga kulture

NOVI SLANKAMEN – Hrvatsko nacionalno vijeće, u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, priređuje radni susret s predstavnicima hrvatskih kulturnih udruga koji će biti održan

sutra (subota, 29. lipnja) u Novom Slankamenu, u prostorijama tamošnjeg HKPD-a *Stjepan Radić* (Cara Dušana 163), s početkom u 10,30 sati. Tema susreta je »Amaterizam danas – Izazovi manjinskog amaterizma«. O preliminarnim rezultatima obilaska hrvatskih udruga govorit će član IO HNV-a zadužen za kulturu **Darko Sarić Lukendić**, dok će predavanje na temu »Amaterizam u kulturi Vojvodine – problemi i rješenje« održati msc. **Miroslav Keveždi**, istraživač kulturnog razvitka. Bit će riječi i o potpori Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH očuvanju i razvoju kulturnog identiteta Hrvata u Srbiji, o kojoj će govoriti dr. sc. **Milan Bošnjak**, savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u inozemstvu.

Zavjetno zavičajni dan

VAJSKA – Župa sv. Jurja i HKU *Antun Sorgg* iz Vajske i ove godine, 2. srpnja, organiziraju Zavjetno-zavičajni dan. U 17 sati slavit će se sveta misa s procesijom, a misno slavlje predvodit će vlč. **Tomislav Benaković**, župnik župe sv. Leopolda Bogdana Mandića iz Osijeka. U 18.30 sati slijedi kulturni program u kom sudjeluju: dječja dramska skupina HKU *Antun Sorgg* Vajska, HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice, muška i ženska pjevačka skupina iz Gudinaca (Hrvatska) i drugi gosti.

Temeljem članka 63., stavak 2. Zakona o planiranju i izgradnji (*Službeni glasnik RS*, br. 72/09, 81/09-ispravka, 64/10, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 98/13-US 132/14, 145/14, 83/18 i 31/2019) i članka 91. Pravilnika o sadržaju, načinu i postupku izrade dokumenata Prostornog i urbanističkog planiranja (*Službeni glasnik RS*, broj 32/2019), Tajništvo za građevinarstvo Gradske uprave Grada Subotice oglašava:

JAVNU PREZENTACIJU URBANISTIČKOG PROJEKTA ZA IZGRADNJU OBJEKTA SAMOUSLUŽNE AUTOPRAONICE S URBANISTIČKO-ARHITEKTONSKOM RAZRADOM LOKACIJE I UREĐENJEM DIJELA K.P. BR. 14759/1 K.O. NOVI GRAD U SUBOTICI

(naručitelj projekta MERCATOR-S d.o.o. Novi Sad)

Zainteresirane pravne i fizičke osobe mogu izvršiti uvid i dobiti informacije o Urbanističkom projektu od 5. do 11. srpnja 2019. godine, svakog radnog dana od 8 do 15 sati, u Tajništvu za građevinarstvo, Stara gradska kuća, Trg slobode 1, ured br. 204.

Urbanistički projekt se može pogledati i na službenoj internet stranici Grada Subotice www.subotica.rs u rubrici Građevinarstvo – Javni uvid.

Stručni obrađivač predmetnog Urbanističkog projekta je JKS PROJEKTOVANJE, GRAĐENJE I INŽENJERING DOO SUBOTICA.

Primjedbe i sugestije na planirana rješenja tijekom javnog uvida mogu se u pisanoj formi dostaviti Tajništvu za građevinarstvo (Uslužni centar, šalter 8 ili 9), od 5. do 11. srpnja 2019. godine.

Osoba ovlaštena za davanje potrebnih obavijesti o javnoj prezentaciji je Katarina Buljovčić.

Sve primjedbe prispjele u Zakonskom roku, bit će dostavljene Komisiji za planove.

Godišnji koncert HKPD-a *Jelačić*Zborovi,
tamburaši i igrokaz

HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina trudi se prelazak na ljetni ritam aktivnosti iskoristiti za retrospektivu svega učinjenoga tijekom sezone stvaranja i izvođenja onoga po čemu je najviše poznato: glazbe i scenskih nastupa. A petrovaradinska je publika zahtjevnija. Još kada se spoji s novosadskom, budući da *Jelačić* svoje koncerte nerijetko održava u Novome Sadu, dobije se prefinjen i znatiželjan skup osoba različitoga podrijetla, ukusa i struktura, kojem je zajedničko jedno: poštovanje tradicije kulturnoga života Hrvata u Petrovaradinu i uvažavanje kulturne produkcije hrvatske petrovaradinske udruge, koja je standardno bogata.

Raznovrstan program

Ovogodišnji godišnji koncert HKPD *Jelačić* priredilo je u Kulturnom centru Novog Sada 23. lipnja. Pred oko 130 gledatelja, gotovo sedamdeset izvođača prikazalo je prilično raznovrstan program. On je započeo nastupom Mješovitoga pjevačkoga zbora, koji u ovoj udruzi vodi ravnateljica **Vesna Kesić-Krsmanović**, a čije je izvedbe pratila **Milica Keča**. Iskustvo ovoga zbora, bogato nastupima i nagradama u različitim prigodama, donijelo je ponovno užitek slušateljima. Repertoar je bio različit i, što je također bitna značajka ovoga zbora, sastavljen od skladbi svjetovnoga i duhovnoga karaktera. Jednu je izveo iskusni solist **Miroslav Klačnja**, također »brand« ovoga zbora.

Od najiskusnijih prešlo se na najmlađe. Djeca koja su marljivo subotama pohađala *Petrovaradionicu*, sada već čuvenu dječju kreativnu radionicu, pripremila su ekološki igrokaz *Spas za planet* po tekstu spisateljice **Ruže Silađev**. Ovaj tekst je dramatizirala i prilagodila uvjetima izvođenja **Branka Dačević**, dok je **Tatjana Štimac** s djecom izrađivala kostime i scenografiju. Ovom prigodom treba pomenuti i glavne role koje su tumačili **Mateo Groznica**, **Jovana Blanuša**, **Andrea Ber** i **Viktor Tucakov**, dok je solistički nastupala **Tanja Stojković**.

Tamburaška mornarica

Banova Tamburaška mornarica nije bila isključivo petrovaradinska ovoga puta. Prošetala se svojim glazbama izvan ovoga grada, do Slavonije i Dalmacije, a posebno je počastila tekstopisca i srijemskoga pjesnika **Zvonimira Nemeta**, otpjevavši i odsviravši njegovu *Srijemu*

se vraćam koju je uglazbio **Ivica Plivelić**. Konačno, u jednoj točki, nastupili su skupa s klapom *Jelačić*. Posebno mjesto imali su mali tamburaši koji uporno svladavaju svoje prve trzaje tambure i čije (sve samouvjerenije) nastupe, za koje ih priprema voditelj prof. **Branislav Tubić**, publika prati uz simpatije i podršku, naslućujući dobre nasljedovatelje tamburaške tradicije Petrovaradina.

Glazbena poslastica, s čak sedam otpjevanih numera, bio je nastup brojnoga zbora Hrvatskoga pjevačkoga društva *Davor* iz Slavonskoga Broda. Ovaj zbor, koji vodi maestro **Karlo Đurić**, učinio je uzvratni posjet Petrovaradincima, koji je i po riječima domaćina i po riječima gostiju veoma uspio.

»Naši su nas znatiželjno ispratili na put prema Petrovaradinu, a mi smo bili vrlo radosni zbog toga što dolazimo dragim prijateljima, čiji smo poziv odmah prihvatili. Mnoga prijateljstva događaju se slučajno. Jedan telefonski poziv riješio je sve u ovom slučaju. Dobra volja s jedne i s druge strane i – evo nas!«, rekao je on.

Društvo *Davor* utemeljeno je 1871. godine s ciljem da njeguje glazbenu kulturu i svojim djelovanjem doprinosi kulturnom životu Slavonskoga Broda. Ime ove udruge vezuje se, s jedne strane, s pjesmama »davorijama« iz preporodnog razdoblja, a s druge s glagolom »davoriti«, koji znači »pjevati davoriju«.

Održavanje koncerta pomogli su Pokrajinsko tajništvo za kulturu, informiranje i odnose s vjerskim zajednicama, te Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

M. Tucakov

Franc Šams: Istorija Srema i Petrovaradina (Franz Schams: Topographische Beschreibung von Peterwardein und seinen Umgebungen), Muzej grada Novog Sada, edicija Petrovaradin, sveska 1, 2013.

Iz ljubavi prema »dobrim građanima Petrovaradina«

Magija grada Petrovaradina, toliko zanimljiva vojnim stratezima, već gotovo 200 godina zapisana je i u obliku kulturne povijesnice, pisane u maniri građanskoga i znalačkoga prikaza ozračja ovoga naselja i podrobnoga opisa života u njemu. Godine 1820., naime, **Franz Schams** (1779. – 1839.), ovdašnji ljekarnik, odlučio je Petrovaradinu podariti ono što u to vrijeme nisu imali ni mnogo veći gradovi Carevine. Kako bi se dobro razumjelo otkuda Schamsu motivi za ovakav pothvat, potrebno je upoznati se sa životom ovoga neobičnoga negdanjega Petrovaradina. Schams je rođen u današnjoj Češkoj, a po podrijetlu je sudetski Nijemac. Kao prilično imućan magistar farmacije dolazi u Petrovaradin, najvjerojatnije 1802., te kupuje kuću i ljekarnu koja se i danas nalazi u podgrađu Petrovaradinske tvrđave (Beogradska ulica 15). Bila je to prva ljekarna u Petrovaradinu koja je imala dozvolu za rad i s civilima. Počela je raditi 1765. godine. Schams se ubrzo ženi **Theresiom Chadi**, no taj brak nije bio sretan. Financijski je, pak, Schams, ojačao i proširio ljekarnički posao na Karlovcu i Zemun. Petrovaradin je prestao biti mjesto njegova boravka 1818. godine, kada prodaje ljekarnu, seli se u Peštu, napušta ljekarništvo i počinje se baviti uzgojem vinove loze, o čemu je također ostavio bogatu pisanu ostavštinu. Za svoj uspješan rad u područjima poljoprivrede, poznavanja prirode i zemljišta, hortikulture te gospodarstva bio je više puta nagrađivan. Na putovanjima, tijekom sakupljanja građe za svoje znanstvene studije, Schams je obolio od tifusa i umro na području ondašnjega Beljskoga vlastelinstva. Praunuk Franza i Theresie Schams bio je **Antun Gustav Matoš** koji je, čini se ironičnim, 1894. bio zatočen u vlažnim zatvorima Petrovaradinske tvrđave, nedaleko mjesta gdje je njegov pradjed živio kao ugledan građanin. Njegov potomak bio je i dr. **Ferdinand Schams** (1844. – 1910.), utemeljitelj prvog

Državnog kemijskog laboratorija u Srbiji (1873.) i osobni prijatelj kralja **Milana Obrenovića**.

Precizno i lucidno

Do svojih preciznih i lucidnih zapisa o Petrovaradinu i Petro-

varadincima Schams je dolazio slušajući kupce koji su dolazili u njegovu ljekarnu, i istražujući tragove onoga što je čuo. Ljekarna *Kod zlatnoga orla*, naime, bila je stjecište dinamičnoga društvenoga života Petrovaradina. U nju klijenti, bili oni iz vojnoga ili civilnoga staleža, nisu dolazili samo poradi lijekova, već i da bi se susreli, potužili, utješili, dali ili primili informacije, potrebne ili baš i ne. Zove ih, u posveti ove knjige, »dobrim građanima Petrovaradina«. Zaista, način na koji ih podrobno opisuje ne ostavlja čitatelja u sumnji da su oni bili samo objekt proučavanja. Naprotiv – nemirni Schams se vrlo dobro osjećao u Petrovaradinu. Njegov osjećaj za značaj mikropovijesti, posebno Srijema, o kojem je, kako kaže, toliko malo pisano, ostavio nam je nevjerovatno precizno svjedočanstvo. Ono osobito rječito govori u prilog posebnosti Petrovaradina, koja daleko nadvladava njegov vojno-strategijski značaj. Nije pretjerano tvrditi, također, da se u Schamsovom pristupu opisima prilika u Petrovaradinu osjeća i duh **Friedricha**

Wilhelma von Taubea i njegova čuvenog *Opisa Slavonije i Srijema 1777/8.*, koji je Schams i citirao.

Znamenitosti i stanovništvo

Osim opisa same Tvrđave, u prvom poglavlju dani su opisi industrije (»radinosti«) i trgovine, i »nekih znamenitosti u okolici« (među kojima je naročito istaknuo Novi Sad). Drugo poglavlje opisuje petrovaradinsko stanovništvo, njihov jezik, moralni karakter, vjeru, škole, prosvjećivanje i pomodarstvo, tjelesne potrebe (hrana i piće),

zabave, zvanja, svakodnevnu službu u garnizonu, te petrovaradinske domobrane i zatvorenike. Ovdje je Schams statistički vrlo precizan, u pogledu broja pripadnika Vojske, kao i stanovnika Podgrađa.

»Po podrijetlu, jeziku, vjeri i obrazovanju, žitelji podgrađa su većinom Hrvati. Hrvat još uvijek voli svoje duhovno naslijeđe, stare izrijeke, običaje, navike, a inače je dobrodušan, gostoljubiv i pouzdan. Iako zbog neke od ovih osobina ponekad trpe, loše osobine nema veliki broj ljudi, a i oni koji ih imaju nemaju presudan utjecaj na cjelinu« (str. 134.). Još nam jedan citat može ponešto pojasniti, jer je tadašnja Schamsova ocjena aktualna i danas, ili je, pak, nagovještaj stanja koje u Petrovaradinu danas poznajemo. »Ovdje prost narod koji živi u predgrađima, obično naseljeni Hrvati, govore hrvatsko-slavonski. Ovo odstupanje od pravog hrvatskog jezika ne smije nas buniti, jer su ovi Hrvati sa svih strana opkoljeni Srbima, koji govore jezikom vrlo srodnim hrvatskome jeziku, te je kroz prilagođavanje i pretapanje susjednih naroda moralo doći do gubljenja pojedinih jezičkih osobenosti. Zbog stalnog prisustva vojske i mnogih javnih službenika, njemački jezik je najviše u uporabi, te se na njemu odvija i službena prepiska. Već je sada mali broj Hrvata koji ne govore njemački, odnosno većina ga razumije i može se putem istog sporazumijevati« (str. 98).

Detaljno svjedočanstvo

Treće poglavlje govori o zdravstvenim prilikama vojnih zgrada u odnosu na civilne kuće, o ustanovama za održavanje čistoće i

pružanje milosrđa, zatim je tu poglavlje »Ukazivanje na stanovište utjecaje prošlosti i sadašnjosti na zdravlje građana i vojnika, i primjereni i izvodljivi prijedlozi mjesnoj zajednici kako bi se ti utjecaji učinili neškodljivim«, te vrlo precizan bilten o bolestima i neka »uputstva ponašanja za pridošlice«.

Nije, možda, lako današnju Tvrdavu, Gradić te Ljudevitov i Rokov Dol gledati iz perspektive društva kakvo je stvorila i održavala država čiji je Petrovaradin bio sastavni dio do prije stotinjak godina (u razdoblju nastanka ove knjige to je bila Kraljevina Hrvatske, Dalmacije i Slavonije, u sastavu Austro-Ugarske Carevine). Vjerojatno nije svrsishodno ni s previše nostalgije zamišljati vrijeme kojega više nema, jer se tada oči vrlo lako zamute emocijama. Ova knjiga može odlično služiti kao rijetko i vrlo detaljno svjedočanstvo svakodnevnoga života Hrvata u Petrovaradinu i to iz objektivnog i strogoga pera nekoga tko nije bio Hrvat. Muzej grada Novog Sada započinjanjem edicije *Petrovaradin* i postavljanjem ove knjige na svoje internetske stranice pružio nam je sjajnu mogućnost da osjetimo koliko je Petrovaradin bio poseban, te da sami ocijenimo što je od te posebnosti ostalo.

Marko Tucakov

 Knjiga *Franc Šams: Istorija Srema i Petrovaradina* dostupna je i u PDF izdanju na internetskoj stranici Muzeja grada Novog Sada: www.museumns.rs. Dostupna je u svojem njemačkom originalu i u prijevodu na srpski jezik.

U Tavankutu danas završava Filmska radionica za djecu

Nadomjestak osnovnom obrazovanju

Treća Filmska radionica *Kad se male ruke slože* održana je od 24. do 28. lipnja na Etno salašu *Balažević* u Tavankutu. Radionica je namijenjena učenicima hrvatskih razreda osnovnih i srednjih škola. Tom prilikom polaznici su imali prigodu učiti o osnovama filma, od scenarija do realizacije i medijski se opismenjivati, a mentori su im bili zagrebački i subotički redatelj **Branko Ištvančić** i **Zoltán Siflis**.

Na ovogodišnjoj radionici bilo je 20 polaznika, većinom iz Osnovne škole *Matija Gubec* u Tavankutu od petog do osmog razreda. Na Radionici nije bilo određene posebne teme, ali su

ove godine djeca učila kako snimiti dokumentarni film o svom zavičaju. Kako bi djeca svladala filmski jezik, gledala su filmove na slične teme koje su napravila druga djeca u drugim filmskim radionicama, a osim toga učila su i kako napisati scenarij i realizirati vlastitu filmsku priču.

»I ove godine su djeca pokazala interes i senzibilitet, a mi se trudimo da kroz igru i njihovo svladavanje posebnih filmskih vještina pokušamo pospješiti filmsko prosvjećivanje u vlastitoj sredini. Ova radionica, na jedan pristupačan način, nadomješta filmsko obrazovanje koje nemaju u nastavnom programu u školama. Na ovaj način, smatramo kako je ovo jedan skroman doprinos da se skrene pažnja na potrebu ovakve vrste medijskog obrazovanja i kulture u našim osnovnim i srednjim školama. Također, želimo skrenuti pažnju i prosvjetnim radnicima na potrebu ovakve vrste medijskog opismenjavanja i razvijanja filmske kulture. Smatramo, kako na paleti izbora sekcija u školama (poput folklor, literarne, glazbene ili sl.) nedostaje filmska sekcija ili kino klubovi«, kaže Ištvančić za HR.

Radionicu organizira Udruga za audiovizualno stvaralaštvo *Artizana* iz Zagreba i Udruga Inovativna mreža iz Subotice uz potporu Društva hrvatskih filmskih redatelja, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i Grada Subotice u suradnji s HKPD-om *Matija Gubec* i istoimenom osnovnom školom iz Tavankuta.

Z. R.

U Novom Sadu održan još jedan *Tamburica fest*

Tamburaši za budućnost

Orkestar 105 mladih tamburaša

U Novom Sadu, na Petrovaradinskoj tvrđavi, protekloga tjedna održan je još jedan *Tamburica fest*, poznat kao svojevrsno svjetsko prvenstvo za spomenuti, a u Vojvodini i regiji veoma popularni instrument. I ove godine priređen je bogat natjecateljski i revijalni program uz sudjelovanje tamburaša iz više zemalja.

Najljepša nova pjesma festivala je *Čarda Ane Veselinović*, koju je izveo **Slavko Banjac**, a glavna zvijezda ovogodišnjeg *festa* bila je **Lepa Brena** koja je skupa s Velikim tamburaškim orkestrom Radio televizije Vojvodine održala koncert, usprkos olujnom vremenu i jakoj kiši.

Uspjeh STO-a

Lijep uspjeh na festivalu ostvario je Subotički tamburaški orkestar, koji je u konkurenciji velikih orkestara osvojio prvo mjesto a time i statueto poznatog tornja s Petrovaradinske tvrđave. U toj kategoriji nastupila su četiri orkestra, po jedan iz Slovenije, Hrvatske, BiH i Srbije. STO se predstavio sljedećim skladbama: *Karmenčitom* iz klasičnog repertoara, *Mjesečevom sonatom* iz jazz repertoara i *Malim bunjevačkim kolom* iz repertoara tradicijske glazbe. Ova značajna nagrada je, kako kažu, razveselila sve članove orkestra. Drugo mjesto, inače, osvojio je orkestar Glazbene škole *Alberta Štrige* iz Križevaca u Hrvatskoj.

Nastup malih Sončana

Na festivalu su nastupili i polaznici Muzičke škole *Stevan Hristić* iz Apatina, isturenog odjela tambure u Sonti. Oni su nastupili kao čla-

novi regionalnog orkestra od 105 tamburaša koji djeluje pod pokroviteljstvom Svjetske tamburaške asocijacije. Smatraju kako su time, nakon svega tri školske godine glazbene izobrazbe, »dohvatili zvijezde«. Uz njih, spomenuti orkestar čine i tamburaši KUD-a *Sveti Sava* iz Crepaje, KC-a *Mladost* iz Futoga, KUD-a *Žetva* iz Kucure, *Bisernice* iz Šapca, *Ateljea 021* iz Novog Sada, *Čuperka* iz Ravnog Sela, te gostiju iz Hrvatske - Djevojačkog tamburaškog sastava *Liberta* i Kaptolačkih tam-

buraša. Orkestar je formiran tijekom dječjeg tamburaškog kampa *Mostovi prijateljstva* održanog nedavno u Ravnom Selu. Voditelj festivalskog programa ih je predstavio kao najljepšu perspektivu svjetske tamburaške glazbe. Uvježbanom svirkom punom zanosa pobrali su burni pljesak na otvorenoj sceni. Za djecu i njihove voditelje ovaj nastup na velikoj sceni, izravno prenošen od RTV-a Vojvodina, bio je nezaboravno iskustvo.

»Od početka rada s djecom u Sonti govorila sam da ćemo jednog dana zasvirati u Novom Sadu. Eto, ostvarila nam se zajednička želja i to na Svjetski dan glazbe. Nastojala sam im organizirati što više koncerata, kako bi stekli sviračko iskustvo i sve to upakirati u energiju i emociju, koja će im zauvijek ostati u duši«, rekla je nakon koncerta voditeljica sončanskih tamburaša prof. **Emilija Pušić**.

I. A. / D. B. P.

Proslava svetkovine Presvetoga Tijela i Krvi Kristove

Tijelovo u subotičkoj katedrali

Tijelovo, svetkovina Presvetog Tijela i Krvi Kristove, u narodu poznato kao Br(a)-šančevo, proslavljeno je 20. lipnja. Za Katoličku Crkvu Tijelovo je svetkovina u spomen na ustanovljenje Euharistije, a ono je proslavljeno i u subotičkoj katedrali-bazilici svete Terezije Avilske svečanom svetom misom. Dvojezičnu svetu misu, u konceleciji dvadesetak svećenika, predslavio je subotički biskup mons. dr. **Ivan Pénzes**. Na svetoj misi okupio se veliki broj vjernika, a za ovu prigodu mladi su se obukli u bunjevačke narodne nošnje. Ovogodišnji prvopričesnici i djeca donijeli su latice ruža kojima se prostire staza za put kuda će proći Presveto Tijelo. Djeca su bila odjevena u bijele prvopričesničke haljine.

U svojoj propovijedi biskup Pénzes podsjetio je na vezu između Isusovog čuda umnažanja kruhova i ustanovljenja Euharistije na Veliki četvrtak. Upozorio je i na Isusove riječi upućene mnoštvu da ne vjeruju jer su vidjeli čudo, nego zato što su se nasitili, što ukazuje na njihovu slabu vjeru. On je kazao okupljenim vjernicima da kada se pričestoju s pravom vjerom, tada uskrsl Krist dolazi k njima.

Na misi pjevali katedralni zborovi *Albe Vidaković* i *Sveta Terezija* pod ravnanjem mo. **Miroslava Stantića**.

Ivan Pénzes

Snežana Skenderović i Pavle Horvacki

Katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić** predstavio je okupljenim vjernicima nositelje ovogodišnjih žetvenih svečanosti – *Dužijance*, bandaša i bandašicu. Ove godine ta čast pripala je **Snežani Skenderović** i **Pavlu Horvackom**. Mons. Beretić najavio je i dolazak ovogodišnjeg gosta *Dužijance* mons. dr. **Ivana Šaška**, pomoćnog biskupa zagrebačkog i unaprijed mu izrazio zahvalnost.

Nažalost, zbog vremenskih uvjeta, tradicionalna tijelovska procesija izvan crkve nije mogla biti održana.

K. Dulić

Tijelovo u srijemskomitrovačkoj katedralnoj župi Sveti Dimitrije

U srijemskomitrovačkoj katedralnoj župi Sveti Dimitrije, đakon i mučenik, u četvrtak, 20. lipnja, svečano je proslavljena svetkovina Presvetoga Tijela i Krvi Kristove – Tijelovo.

Euharistijska slavlja predslavio je srijemskomitrovački župnik mons. **Eduard Španović**, župnik katedralne župe. Prijepodneвно euharistijsko slavlje slavljeno je redovito u crkvi, a za večernje je bila predviđena svečana tijelovska procesija koja se već tradicionalno događa u crkvenom dvorištu, a koja je zbog jakih pljuskova, s četiri postaje, upriličena u crkvi.

U prigodnoj homiliji, mons. Španović se osvrnuo na riječi evanđelja, govoreći o vrijednosti i veličini slavlja u kojem se nalazimo.

»Gospodin nam se želi u potpunosti darovati, na posljednjoj večeri izrekao je veoma važne riječi...uzmite i jedite..., ... uzmite i pijte... što činimo i danas. To je njegova zapovijed i potrebno ju je izvršiti. U današnjem evanđelju čuli smo kako Isus postupa s onima koji su u potrebi, koji su gladni. Danas možemo opet reći da smo gladni Njegove Riječi.«

I. Z.

Gerardovo u Karmelićanskoj crkvi u Somboru

Sin bačke ravnice koji se zauzima za nas

U Karmelićanskoj crkvi u Somboru je 24. lipnja obilježena obljetnica smrti sluga Božjeg oca **Gerarda Tome Stantića**. Na sam dan upokojenja oca Gerarda svečanu misu predvodio je biskup mons. dr. **Ivan Pénzes**, a propovijedao je **Danijel Katačić**, kantor župe Ime Marijino Novi Sad.

Svečanoj misi nazočio je provincijal Hrvatske karmelske provincije o. **Srećko Rimac** i o. **Romano Gambalunga**, generalni postulator Karmelskog reda.

»Otac Gerard Tomo Stantić sada je sluga Božji. Kada primi krijepesti njegovog života, Crkva ga može proglasiti časnim. Sada sva ta svjedočanstva trebamo prikazati u jednoj knjizi koja treba biti završena sljedeće godine. Tu knjigu će morati istraživati teolozi, biskupi, povjesničari. To je dio posla koji se mora uraditi u Rimu. Drugi dio ste vi ovdje. Morate se sjećati oca Gerada ne samo 24. lipnja već svaki dan. Molite, tražite da vam pomogne u vašem životu«, kazao je otac Gambalunga.

Tijekom svete mise pjevao je Katedralni zbor *Albe Vidaković* iz Subotice. A na kraju mise vjernici su zajedno s biskupom i svećenicima molili za oca Gerarda i njegovo proglašenje blaženim i svetim.

Prije svete mise priređen je program koji su sa svojim vjeroučiteljicama pripremila djeca iz Subotice, Đurđina, Bača, Selenče, Bođana, Vajske, Plavne, Odžaka, Sonte. Djeca su pripremila igrokaze inspirirane životom o. Gerada i sv. Male Terezije.

Gerardovo je bila prigoda da se predstavi i knjiga *Božja blizina – misli oca Gerarda*, koja je iz tiska izašla upravo pred Gerardovo.

Sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić rođen je 16. rujna 1876. godine u Đurđinu kod Subotice, a u Karmel je stupio 9. rujna 1896. godine u Grazu. Za svećenika je zaređen 1902. godine. Kao jedini svećenik karmelićan-

nin koji je govorio hrvatskim jezikom, 1904. poslan je u novoosnovani samostan somborskih karmelićana. Umro je u Somboru 24. lipnja 1956. godine. Njegovi posmrtni ostaci počivaju u samostanskoj crkvi somborskih karmelićana. Uživao je veliko poštovanje među vjernicima - Hrvatima, Mađarima, Nijemcima. Postupak za proglašenje blaženim i svetim oca Gerarda Tome Stantića je 1985. godine pokrenuo tadašnji subotički biskup **Matija Zvekanović**, pošto je saslušao Biskupsku konferenciju Jugoslavije i dobio suglasnost Kongregacije koja je pri Svetoj Stolicu nadležna za proglašenje svetima onih koji u Božjem narodu slove kao Božji ljudi.

Z.V.

Ređenja na Petrovo u subotičkoj katedrali

Sutra (subota, 29. lipnja), na blagdan svetih Petra i Pavla, u katedralnoj bazilici sv. Terezije u Subotici domaći će biskup **Ivan Pénzes** zarediti za svećenike bogoslove **Csabu Szabó Szepesia** i **Ervina Bartusa** iz župe Presvetoga Trojstva u Adi, te **Dávida Sáfránya** iz župe sv. Petra i Pavla u Malim Pijacama, dok će istovremeno za đakona biti zaređen **Ákos Horváth**. Sveta misa ređenja počinje u 16.30 sati.

M. T.

Stogodišnjica rođenja oca dr. Ante od Djeteta Isusa Stantića

Hrvatsko kulturno-prosvjetno društvo *Đurđin* i župa sveti Josip Radnik iz Đurđina, u suradnji s Hrvatskom karmelskom provincijom Svetog oca Josipa, organiziraju svečano obilježavanje stogodišnjice rođenja oca dr. **Ante od Djeteta Isusa Stantića** (Đurđin, 4. ožujka 1919. – Zagreb, 6. prosinca 2013.), u nedjelju, 30. lipnja, u Đurđinu.

Sveta misa će biti služena u župnoj crkvi u 18 sati, a nakon nje, u župnoj dvorani, bit će prezentacija života i rada oca Ante Stantića. Predavač je o. **Mato Miloš**, OCD, vicepostulator kauze sluga Božjega o. **Gerarda Tome Stantića**, karmelićanina.

Događanja na Bunariću

6. srpnja – prva subota, sveta misa je u 9.30 sati

13. srpnja – Majka Božja Bistrička, sveta misa je u 18 sati

16. srpnja – Gospa Karmelska, sveta misa je u 18 sati

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Put nasljedovanja

Isusovo javno djelovanje započelo je u Galileji, a kada se ispunilo vrijeme zaputio se u Jeruzalem da dovrši svoje poslanje. Na putu iz Galileje u Jeruzalem susretao je brojne ljude, naviještao je kraljevstvo Božje i činio čudesa, pa je taj put bio svojevrsna škola nasljedovanja za njegove učenike koji su ga pratili. To je najvažnije izraženo kod evanđelista Luke. Isus na svom putu, koji preko muke vodi do uskrsnuća i našeg spasenja, poučava i osposobljava učenike kako da nastave širiti radosnu vijest i učine sve narode njegovim učenicima. Isus ih poučava putujući u Jeruzalem, a oni će iz Jeruzalema putujući širiti evanđelje po svijetu. U Lukinom evanđelju ove trinaeste nedjelje kroz godinu sabrano je nekoliko manjih slika s tog Isusovog puta koje pojašnjavaju što znači nasljedovati ga i što na tome putu nasljedovanja očekuje čovjeka (usp. Lk 9,51-62).

Kušnje na putu

Isus je na putu od Galileje do Jeruzalema morao proći kroz Samariju, a znamo da Samarijanci i Izraelci nisu bili naklonjeni jedni drugima. Pa tako stanovnici samarijanskog sela, čuvši da Isus sa svojim učenicima putuje u Jeruzalem, odbijaju primiti ih. Na ovo samarijansko odbijanje učenici Jakov i Ivan reagiraju potpuno ljudski, žele se osvetiti i kazniti neljubazne domaćine: »Gospodine, hoćeš li da kažemo neka oganj siđe s neba i uništi ih?« (Lk 9,54). No, ovakva reakcija suprotna je onome što Isus naviješta, suprotna je svemu što je došao donijeti među ljude, pa stanovnici Samarije ostaju pošteđeni, a učenici dobivaju prijekor. Ovaj događaj je dio škole za Isusove učenike. Njihove reakcije ne smiju biti posve ljudske, već pročišćene onim što su čuli, vidjeli i doživjeli dok je on bio među njima. Znao je Isus da će oni u budućnosti, dok bez njega budu širili evanđelje, naići i na gora odbijanja i na ružnije postupke. Zato ih poučava da uvijek moraju djelovati u skladu s onim što su od njega primili. Po tome se Isusovi učenici moraju razlikovati od ostalih.

U nastavku puta oni susreću više ljudi koji Isusa trebaju i žele ići za njim. Ali, on na kušnje stavlja njihove želje, želeći im dati do znanja da njega nasljedovati nije jednostavno i lako te da je za to potrebno mnogo više od početnog zanosa. Zato Isus prvoga čovjeka koji je izrazio želju ići za njim upozorava »Lisice imaju jazbi-

ne, ptice nebeske gnijezda, a Sin Čovječji nema gdje bi glavu naslonio« (Lk 9,58). Time želi poručiti da na njegovom putu nema sigurnosti u ljudskom smislu. Biti Isusov učenik je život pun neizvjesnosti, a onaj kojemu je prioritet sigurnost u ovome svijetu ne može ići Isusovim putem, jer se ne može potpuno posvetiti životu za kraljevstvo Božje.

Sljedeći koji dolazi k Isusu želi ga slijediti, ali pošto pokopa svoga oca, no Isus mu govori: »Pusti neka mrtvi pokapaju svoje mrtve, a ti idi i navješćuj kraljevstvo Božje« (Lk 9,20). U ovim riječima skrivena je poruka da kraljevstvo Božje ne trpi nikakva odgađanja, ono želi da mu se posvetimo odmah i ima prednost ispred svih drugih ovozemaljskih stvari. Tko ga želi odmah, mora djelovati i živjeti za njega. U tom kontekstu Isus još manje ima razumijevanja za čovjeka koji se najprije želi pozdraviti sa svojim: »Nitko tko stavi ruku na plug pa se obazire natrag nije prikladan za kraljevstvo Božje« (Lk 9,62).

Bog ispred svega

I danas bi ljudi slijedili Isusa, ali kao i u ono vrijeme često nisu spremni na sve ono što to nasljedovanje podrazumijeva. Teško nam je svima zatamiti u sebi taj isključivo ljudski pogled na svijet. Često smo osvetoljubivi, poput Jakova i Ivana u Samariji. Znamo i pričamo drugima da treba praštati, a onda kada smo u poziciji da mi trebamo oprostiti, teško to činimo jer želimo uzvratiti istom mjerom, ponekad i gorom.

Također, čovjek dvadeset i prvog stoljeća teško može bilo što staviti ispred materijalne sigurnosti. Kao da je cijeli ljudski život usmjeren na stjecanje bogatstva. Jednom prilikom Isus je rekao »Ne možete služiti Bogu i bogatstvu« (Lk 16,13). Naše srce može imati samo jednog gospodara, dakle ili ćemo hitati putem kraljevstva Božjeg ili putem materijalne sigurnosti.

A ako smo i spremni staviti Boga ispred novca, jesmo li ga spremni staviti i ispred ljudskih obzira i nametnutih društvenih shema? Isusov učenik ne smije biti zaustavljen preprekama ovoga svijeta, ako ide Kristovim putem, putom Božjeg kraljevstva, na njegovom putu nema prepreka. Ako dozvoli da ga u nasljedovanju Krista zaustavi bilo što što je od ovoga svijeta, onda ne ide pravim putem.

Anamarija Kuntić, kandidatkinja za učenicu generacije

Uspjeh vrijedan hvale

Petnaestogodišnja, skromna i povučena učenica **Ana-marija Kuntić** tijekom svog školovanja postigla je zavidan uspjeh. Njen rad i odricanje svrstali su je među najboljih troje učenika koji su ujedno bili i kandidati za učenika generacije cjelovite nastave na hrvatskom jeziku.

Anamarija je završila osmi razred u Osnovnoj školi *Matko Vuković*, gdje je dobitnica *Vukove* diplome, a osim toga završila je i Osnovnu baletsku školu *Raičević* u Subotici.

Anamarija živi u obitelji s mamom, tatom i trojicom starije braće, a osim već spomenutog baleta voli i pjevati.

Kako je sama rekla, biologija i kemija je najviše zanimaju, te bi željela upisati srednju školu za farmaceutskog tehničara, te po sadašnjim planovima poslije srednje škole studirati farmaciju.

Da bi postigla sve uspjehe, potrebno je bilo puno rada i, kako je i sama rekla, ponekad joj je bilo i teško, jer je sve kombinirala s baletnom školom, no organizacija je pola posla. Natjecala se iz povijesti, biologije, kemije, hrvatskog jezika te je sudjelovala u kvizu *Čitanjem do zvijezda*. U pripremama su joj pomagali nastavnici u školi i obično je imala, osim redovitih sati, bar još jedan sat dodatni tjedno za pripreme, no pred natjecanje je to bilo intenzivno svaki dan. Sve ostalo bilo je na njoj samoj, a zna se što je potrebno: sjediti i učiti.

U slobodno vrijeme Anamarija voli pogledati dobar film, a omiljeni joj je *Divan život s Jamesom Stewartom*. Omiljena knjiga je *U potrazi za Aljaskom* **Johna Greena**.

U životu je najviše ispunjava kada ostvari svoje ciljeve, te kada ima slobodno vrijeme za obitelj, prijatelje i prije svega sebe.

Postignuti uspjeh: 2. mjesto na Okružnom natjecanju iz biologije u 5. razredu; 1. mjesto na općinskom i 1. mjesto na okružnom natjecanju iz biologije u 6. razredu; 1. mjesto na općinskom i 1. mjesto na okružnom natjecanju iz biologije u 7. razredu; 3. mjesto na općinskom i 2. mjesto na okružnom natjecanju iz biologije u 8. razredu; 1. mjesto na općinskom i 2. mjesto na okružnom natjecanju iz povijesti u 7. razredu; 1. mjesto na općinskom natjecanju iz povijesti u 8. razredu; 3. mjesto na okružnom, 2. mjesto na republičkom natjecanju iz hrvatskog jezika i jezične kulture u 7. razredu; 2. mjesto na okružnom i 1. mjesto na republičkom natjecanju iz hrvatskog jezika i jezične kulture u 8. razredu. Sudjelovala je više puta u kvizu za poticanje čitanja *Čitanjem do zvijezda*, te je veoma uspješno završila Osnovnu baletsku školu *Raičević* i sudjelovala s plesnim studiom *Adaggio* na međunarodnim natjecanjima u baletu te osvojila jedno prvo, jedno drugo i jedno treće mjesto.

Nakon ovakvih rezultata, svaki komentar je suvišan.

Kako primjenjivati sredstva za zaštitu od sunca

Naša koža treba zaštitu

Dolaskom ljeta vjerojatno sve više želite dvije stvari: 1. uživati u raznim aktivnostima na suncu i 2. zaštititi svoju kožu od raka i prijevremenog starenja prouzročenog izlaganjem suncu.

Međutim, može li se uspješno učiniti jedno i drugo?

Može, jer danas postoje dobra sredstva za zaštitu kože od sunca. Međutim, mnogo faktora može utjecati na to koliko će ta sredstva biti djelotvorna ili nedjelotvorna. Ovdje je nekoliko smjernica o tome kako primjenjivati te proizvode da bi se postigao njihov maksimalni učinak.

Postoje dvije vrste zaštitnih sredstava: sredstva koja doslovce odbijaju štetne ultraljubičaste zrake od kože i druga koja ne odbijaju te zrake nego ih upijaju u sebe (slično kožnom pigmentu melaninu koji je prirodni obrambeni sustav u koži), prije nego mogu oštetiti stanice u koži. Prva sredstva su dobra, ali nepraktična za primjenu, jer su u obliku paste i teško bi se čovjek priviknuo da premazuje čitavo tijelo svaki dan.

Druga sredstva su kozmetički mnogo prihvatljivija, jer se upijaju u kožu i ne ostaju na njenoj površini. Na tržištu su u raznim oblicima: tekućina, ulje, sprej, krema. Osnovni zaštitni faktor u njima je para-aminobenzoična kiselina (PABK). Ona je vrlo efikasna protiv ultravioletnih B-zraka u sunčevom svjetlu koje dovode do opekline na koži (to su one zrake koje najdirektnije pridonose pojavi raka kože), a pruža i minimalnu zaštitu protiv ultravioletnih A-zraka. Međutim, ta kiselina može kod nekih ljudi izazvati alergičnu reakciju, a može i prljati odjeću. Iz tih razloga većina današnjih zaštitnih sredstava sadrže derivate PABK-e koji su prihvatljiviji za kožu i odjeću. PABK i njezini derivati primarno zaštićuju protiv UVB-zraka, a manje protiv UVA-zraka.

Zaštitni faktor

Broj zaštitnog faktora, označen na pakiranju sredstva, pokazuje koliko će vam to sredstvo omogućiti duže izlaganje suncu, a da ne doživite opekline, u usporedbi s vremenom u kojem biste dobili opekline bez primjene bilo kakvog zaštitnog sredstva. Na primjer, zaštitno sredstvo s faktorom 15 omogućuje vam sunčanje 15 puta duže nego što biste mogli bez njega.

Postoje neke česte zablude i nerazumijevanja u svezi ovih sredstava. Neki misle da se ponovljenim nanošenjem sredstava na kožu udvostručuje njegova zaštita.

Ž.V.

To nije točno. Ponovljenim stavljanjem na kožu zaštitnog sredstva s faktorom 15, ponovno se pruža prvobitna zaštita 15; ponovno nanošenje sredstva ne znači da se tada postiže zaštita 30.

Prije nekoliko godina 15 je bio najveći faktor koji ste mogli kupiti. Pod idealnim uvjetima, ovo bi bila dovoljna zaštita gotovo za svakoga. Međutim, mnoge okolnosti, kao na primjer znojenje, brisanje, mogu smanjiti količinu i djelovanje zaštitnog sredstva. Zbog toga, a i s obzirom na to da mnogi ljudi ne znaju koliko stvarno vremena treba da se koža počne crveniti, danas se preporučuju zaštitna sredstva barem s faktorom 15. No, danas postoje na tržištu sredstva s faktorom i iznad 40. Međutim, u stručnim krugovima se raspravlja da li su tako veliki faktori uopće potrebni. Zaštitni faktor veći od 15 može biti indiciran u osoba koje su jako svjetlopute ili koje će morati cijeli dan provesti pod direktnim suncem. Ipak, u većini slučajeva bit će dovoljan faktor 15 do 25. Ako ste u sumnji, pružite sebi dodatnu zaštitu.

Kod svega ovoga valja uzeti u obzir još i neka druga svojstva takvih sredstava. Čak i ona s najvećim faktorom ne mogu pomoći ako ih se ispire s kože. Ako i ne planirate plivanje, uputno je izabrati sredstvo koje je otporno na vodu. I znoj je voda pa će vodootporno sredstvo općenito bolje ostajati na koži.

Zaštitna sredstva treba primijeniti barem 30 minuta prije nego izlazite na sunce. Premda u uputama na mnogim tim sredstvima nema tog podatka, on je važan, jer koži treba toliko vremena da upije onu količinu zaštitne kemijske supstance koja će biti djelotvorna. Nakon kupanja i plivanja ponovno nanesite sredstvo na kožu, čak ako je i vodootporno. Iako sama voda možda i nije isprala sredstvo s kože, većina ljudi kad izađe iz vode obriše se ručnikom, pa se time odstrani zaštitno sredstvo.

Kad je u pitanju zaštita kože, posebno obratite pažnju:

- na vrijeme između 10 i 15 sati kada su UVB-zrake najjače,
- kada ste u vodi, možda ćete se osjećati zaštićeni hladnoćom i svježinom vode, međutim, voda reflektira zrake natrag na kožu.

dr. Ivo BELAN

Obitelj **HR**

RECEPT NA TACNI

JUNEĆI GULAŠ

Maštam o velikoj kuhinji, sa staklenim zidom koji gleda na dvorište ali se najbolje osjećam u kuhinji koja se zove dvorište i gdje mi je osnovna posuda kotlić, a izvor topli-ne vatra. Malo je reći koliko uživam u tim kuhanjima i baš zbog toga je čudno što nikad nisam skuhala juneći gulaš u kotliću. I ne smeta mi vrućina i što ovo jelo nije lagano, našim stomacima će goditi.

Potrebno: 1,5 kg crnog luka / 200 ml ulja / 20 g soli / 2,5 kg junetine / 30 g vegete / 10 g papra / 50 g mljevene crvene slatke paprike / 30 g mljevene crvene ljute paprike / 5 g češnjaka

Postupak: Isjeckati na kockice crni luk i staviti u kotlić, dodati ulje i odmah zatim sol da bi se luk bolje sjedinio. Pirjati luk dok ne dobijete želatin, tj. gustu masu. Narezati junetinu na kockice i dodati je u ispirani luk, zatim naliti vode toliko da prekrije meso. Kada voda počne ključati, dodati vegetu, papar, češnjak, mljevenu slatku i mljevenu ljutu papriku i staviti da se kuha naredna 2-3 sata. Kad se to sve lijepo sjedini, tj. dobijete gustinu, gulaš je spreman za jelo.

Dodatak: Koliko sam slušala velike majstore, tajna gulaša je u konstantnoj umjerenoj vatri na kojoj gulaš može lagano ključati. Što ste strpljiviji, gulaš će biti ukusniji.

Zvuči toliko jednostavno da prosto imam tremu, ali isto tako jedva čekam. Ekipa je spremna ovog vikenda osvojiti titulu gulaš majstora u usponu. Dobar tek!

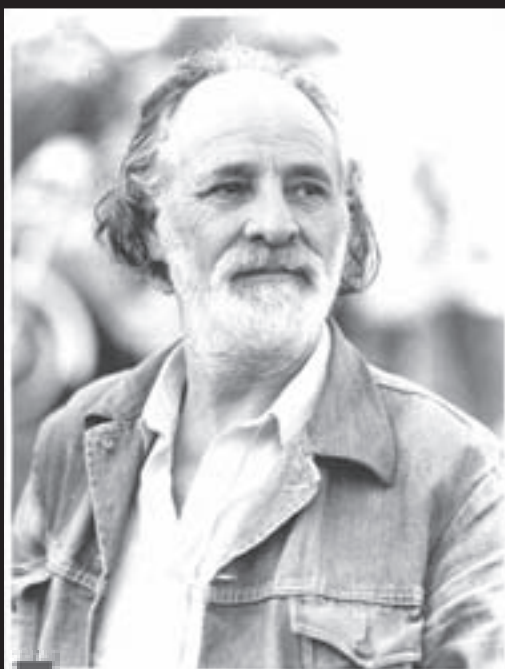
Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište (169)

U smrtonosnom vrtlogu iluzija

Početkom 1986. godine pod kupolom subotičke Sinagoge zametnuo je **Ljubiša Ristić** prve prizore vlastite inscenacije *Šiptara I.* podsjećajući gledatelje na u mnogo čemu olako zaboravljeni kovitlac II. svjetskog rata i teškoga poraća koje je potom uslijedilo, jednima donoseći oslobođenje od okupacije, pa i slobodu, a drugima je uskraćujući. Tijekom dugotrajnog i ni malo lakog i neujednačenog društvenog oporavka, činilo se, zauvijek će biti stavljeni pod kontrolu i razorni požari nacionalističkih obmana, patoloških omraza, teško objašnjivih nepravdi i vječitog ljudskog stradanja. Ovo razdoblje, opterećeno javnim nijekanjem i pokušajima prikrivanja brojnih društvenih kontroverzi, redatelj Ljubiša Ristić, držeći se činjenica, nastoji prikazati kroz sudbinu bivšeg partizanskog komandanta Skendera Hotija, kojega izvrsno tumači **Miodrag Krivokapić**. Hoti po okončanju ratnih razaranja, po nalogu jugoslavenske službe sigurnosti emigrira u Albaniju, kako bi ondje, na tragu svojih uvjerenja, nastavio borbu protiv ideološkog protivnika. A kada se nakon obavljena zadatka i dugogodišnjeg izbjivanja konačno i on vraća doma, posve je zatečen prizorima kosovskih demonstracija iz 1968. godine, pod pritiskom kojih se dramatično mijenjala sudbina zemlje.

Postavljajući ovo djelo, redatelj Ljubiša Ristić bez zazora zasijeca u mnoga osjetljiva, naizgled nerazmrsivo zapletena društvena pitanja. Izbjegavajući ma kakve naznake mogućeg odgovora, unutar javno pruženih skučenih antinomija, zaustavio je scensku igru sred upozoravajućeg crescenda kosovskih bubnjeva, zamrznuvši na sceni, također, i životnu putanju Skendera Hotija, pred dvojnom teške realnosti – kako su se i zbog čega njegovi sinovi našli među demonstrantima, u samom središtu vrtloga zavodljivih velikoalbanskih iluzija. Da li samo zato što su i oni, poput okruženja, uostalom, smatrali da im je otac bio informbirovski emigrant? – budući

Petar Radovanović u *Šiptaru*

Miodrag Krivokapić u *Šiptaru*

da je za stvarnu misiju Skendera Hotija, a pogotovo za važnost i razmjer tajne misije mogla znati tek nekolicina, mahom već umirovljenih sigurnjaka. Ili su razlozi posve na drugoj strani i daleko složeniji te valja ih tražiti, počevši od djela **Dimetrija Tucovića** i **Svetozara Markovića**, preko zabilješki **Ive Andrića**, sve do poplave tekstova iz kojih je na ovaj ili onaj način, vidljiv potpuni krah cjelokupne jugoslavenske politike – i ne samo na Kosovu nego i u drugim dijelovima zemlje.

Tri godine kasnije (21. veljače 1989.) uslijedit će nastavak i ovoga scenskoga uprizorenja u svjetlu minulih i novih, tada aktualnih društvenih i političkih zbivanja, pod naslovom *Šiptar II.*, ispod kupole djelomično restaurirane Sinagoge, gdje se događa sraz dalekih, također izbjegličkih, ali sjena vidljivih sjena i pustinskih šatora i razigranost secesijske građevine, gospodstveno suzdržana bljeska, ondje gdje svakoga prije ili kasnije neminovno zaokupe pitanja o tragičnoj sudbini nebrojenih pokoljenja raseljenog i širom svijeta rasutog židovskog naroda, koji nije presahnuo unatoč tomu što su mu nebrojeni silnici kroz povijest sasijekali korijene. Uz pomoć brojne glumačke ekipe okupljene u *Šiptaru II.* Ljubiša Ristić nastavlja ispitivati razmjer stanja u kojem su se zatekli Srbi, Crnogorci i svi drugi nealbanski narodi, zajedno s Albancima koji su svoju ljudsku sudbinu vezali za njih, poput Dušana Hotija, sina Skendera Hotija, oženjenog Srpkinom Milicom, u tumačenju **Andrijane Videnović**, kada su na ovaj ili onaj način dovedeni pred neminovnost iseljavanja i odlaska s Kosova, podliježući kampanji kupoprodaje kuća i imanja, ispraćeni odobravanjem ili nerazumijevanjem dijela obitelji. Nakon njihova, i odlaska drugih, na sceni ostaje samo Miličin djed, tumači ga **Petar Radovanović**, koji polagano skida starački gunj i bolničku pidžamu, ispod se ukaže vojnička bluza, i staje u stroj... Zna li on komu je potreban, koga može zaustaviti? I hoće li u tome uspjeti? Odgovore na

ova pitanja nije pružio umjetnički čin već život kojega živimo danomice.

Sonćanska Genoveva

Ovu fotografiju je pronašla Sonćanka **Olja Mihaljev** na tavanu novokupljene kuće. Samo pravi poštovalac tradicije kao što je ona, se s uvažavanjem odnosi prema starim stvarima, pa je fotografiju sačuvala. Ni ona ni ja nismo znale o čemu se radi na ovoj fotografiji osim da ovo mora biti snimka kazališne predstave. Nosila sam ovu fotografiju sa sobom i zapitkivala stare i mlade ljude jesu li vidjeli negdje ovakvu fotografiju. Konačno se ukazao trag.

Starica **Marta Šokac, Vajdina** (rođena **Zlatar, Matajkina**, r. 1936.), ugledavši fotografiju je rekla bez dvojbe: »To je Genojeva! Izigravala se u Sontu«.

Vrlo popularan roman njemačkog pisca **Christopha von Schmidta** (1768. – 1854.) *Genoveva* tiskan 1810., kod nas je preveden u Zagrebu kao prva knjiga mladih bogoslova okupljenih oko udruge *Kolo mladih rodoljuba*, osnovane 1846. u Zagrebu, navodi **Marijana Hameršak** (*Pričalice: o povijesti djetinjstva i bajke, Algoritam*, Zagreb). Općenito, bilo je to omiljeno štivo i mladih i starih. Dirljivo opisana povijest o stradanju mlade žene iz naroda, Genoveve, udane za vlastelina, njenog sina i srne koja je pomogla da prežive u bespuću prašume. Kada je roman dospio u Sontu i tko ga je prvi put uprizorio nije poznato, ali ova fotografija donekle osvjetljava put njegovog dolaska u naše selo. Kao što vidimo, Genoveva je uprizorena na sonćanski način. Dvorjanke kao toaletu nose najsvečanije šokačke nošnje, a lovci dvorjani su u kožusima i šubarama okrenutim naopačke.

Ista ovakva fotografija je dostupna u staroj kući **Mate Karajkov, Gerinoga** (1915. – 2001.). Njegovi potomci znaju da se on nalazi na fotografiji, ali ga više ne prepoznaju.

Marta Šokac se sjeća da je išla na audiciju za jednu od izvedbi ove predstave koja se u Sontu reprizirala tijekom dužeg razdoblja. Na ovoj fotografiji prepoznaje svoga tetka **Josipa Vodeničara, Lukarovoga** (1921. – 2007.) koji se nalazi nama s desna na lijevo, treći u drugom redu od gore. Pomno opisuje fotografiju. To su dvorjani i dvorjanke. Muškarci s bijelim kapama, brkovima i bradama, naoružani štapovima su lovci, vlastela. Ženske osobe s krunama i raspletenim kosama su dvorjanke. U sredini je sitna osoba bez ikakvih posebnih obilježja, glavna ličnost Genoveva, oko koje se ispređa priča koja je ganula mnogobrojne čitatelje.

Osobno se sjećam da sam u ranom djetinjstvu na prelima slušala priču o Genovevi. Prelaši su prekidali svoje preljске aktivnosti i s iznimnim zanimanjem pratili čitatelja. Mnogi su plakali. Osobno veoma zainteresirana, *Genovevu* sam pročitala s osam godina.

Fotografija je nalijepljena na karton, onako kako se to radilo u prvoj polovici dvadesetoga stoljeća. Šare na njemu su nestale. Fotograf je ostavio svoj potpis od kojega je danas čitljivo samo prezime Mandić, pisano ćirilicom. Ispod njega jedva vidljivo piše Sombor. U arhivskim tekstovima se može pronaći da je **Petar Mandić**, fotograf, 1906. zatražio dozvolu od gradske uprave za otvaranje izloga s fotografijama. Moguće da je ovu fotografiju snimio Petar Mandić.

Marta fotografiju gleda s vidljivim zanimanjem i dodaje:

»Mene i moju drugu nisu primili izigravat Genojevu. Bile smo jako male kad se u naše vrime izigravala. Žencka što nas je izbirala je rekla da smo male.«

Ruža Silađev

Najavljujemo

Ljetni programi za djecu – Ljetni oratorij i *Etnokamp*

Draga djeco, prošlo je već dva tjedna kako ste na raspustu. Sigurno ste se već odmorili od školskih obveza koje su zacijelo sada već samo u sjećanju. Možda već tragate za mogućnostima koje vam nudi ovo ljeto. Mi vam nudimo dva atraktivna programa koja volite, te vam predstavljamo plan organizatora za Ljetni oratorij ili *Etnokamp*. Obratite pozornost na datume prijave i uživajte u zasluženom odmoru.

Ljetni oratorij

Tema: »Sve(t) ili ništa«

Trajanje: od 4. do 12. 7. 2019. godine – 7 radnih dana (ove godine dva dana dulje, vikend je slobodan)

Dob: osnovnoškolska

Prijave: isključivo pismeno putem originalnih prijavnica (prijavnice možete dobiti na župama) do 30. lipnja (još ovaj vikend).

Cijena: 1.300 dinara

Program: Župa Uskrsnuće Isusovo, 2 izleta, Franjevački samostan, Župa svetog Roka, igre, radionice, film, nagrade, vođeni dan, priredba.

XII. *Etnokamp* Hrvatske čitaonice

Tema: »Božić«

Trajanje: od 26. do 30. 8. 2019. – 5 radnih dana

Dob: osnovnoškolska

Prijave: putem telefona 069/101-70-90 ili na e-mail: bernadica@gmail.com do popunjenja kapaciteta ili do 10. kolovoza.

Cijena: 1.000 dinara

Program: brojne kreativno-manualne radionice, izrada Betlehemske štalice s figuricama, slamarska radionica, izrada bo-

žićnih ukrasa, običaj *betlemara*, izlet, igre, kuharska radionica, izrada figurica od tijesta za božićnjak, moderan ples i folklor, tamburaška sekcija, dramska, etno pjevanje, duhovna radionica, izložba radova, priredba.

Bit će ovo interesantno i kreativno ljeto... Doživimo ga skupa!

B.I.

XXIV. Festival *Djeca su ukras svijeta* u Tavankutu

U nedjelju, 23. lipnja, u Tavankutu je organiziran XXIV. Festival dječjeg stvaralaštva koji nosi naziv *Djeca su ukras svijeta*. Festival u Tavankutu nastao je s ciljem promidžbe folklornih aktivnosti najmlađih članova udruga, a pokrenut je davne 1996. godine.

Zahvaljujući mladim entuzijastima, voditeljima folklornih skupina **Sandi Benčik** i **Darku Prčiću**, Festival je i među najmlađim članovima tavankutskoga Društva shvaćen kao manifestacija koju zajedno grade, održavaju i populariziraju. Domaćini ovogodišnjeg Festivala bila su djeca dvije uzrasne skupine tavankutskog HKPD-a *Matija Gubec*, kojih ove godine ima oko pedeset članova u obje folklorne skupine.

Osim domaćina, *Gupčevih* plesača, na ovogodišnjem festivalu sudjelovali su i dječja uzrasna skupina iz Buševca, KUDŽ *Bratstvo*, OKUD *Mladost*, HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice te KUD *Ludas Matyi* iz Šupljaka. Na pozornici su se smjenjivali plesovi Turopolja i Korduna, plesovi Srijema, centralne Srbije, mađarski te bunjevački plesovi.

I. D.

KUDŽ *Bratstvo*

KUD *Ludas Matyi*

HKC *Bunjevačko kolo*

HKPD *Matija Gubec*

Skupina iz Buševca

OKUD *Mladost*

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

25
YEARS

Srebrna akcija!

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com
Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od 30 m ² , III. kat bez grijanja blizu centra za sličan uz morsku obalu ISTRE. Tel: 065/689-35-47.
Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.
Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m ² , dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.
Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel: +4917621561026 ili 064/1826160.
Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvosobna kuća od miješanog materijala, površine 90 kv m s većim dvorištem i nusprostorijama. Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski vodovod i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. Interesirati se na 064-2943798 ili 064-1611709.
Prodajem frezrer marke Gorenje muta 8 ks, s frezom i kosilicom od 105 cm. Ima novi dizel motor – kipor. Cijena 1.650 eura. Tel.: 063-351-582.
Prodaje se kuća na kat, plac 650 m ² , kuća 210 m ² , velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.
Prodajem očuvan kauč i dvije fotelje. Tel.: 061 815 2239.

Prodaje se kamionska prikolica registrirana za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobojni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s lulama 2,25. Tel.: 024/532-570.
Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupao, tri štale, svinjci, dvije garaže, vlasnik. Tel.: 064 247-09-49.
Primam u radni odnos zubnog tehničara s iskustvom u Županji, R. Hrvatska. Smještaj osiguran. Informacije na tel.: 00385-95-366-17-67.
Prodaje se građevinska parcela površine 844 m ² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel.: 063/551-871.
U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 544-92-20; 064 280-84-32.
Prodaje se kuća na kat s dva trosobna stana, 210 m ² , plac 650 m ² , Subotica, Mali Radanovac, s kompletnom infrastrukturom, plinom, dva strujna brojila legalizirana. Informacije na tel/024-546-061.
Prodaje se kuća u centru sela Golubinci, Šimanovačka 14, na parceli 796 K. O. Golubinci koja s parcelom 797 čini jednu cjelinu – plac u građevinskom području, ukupne površine 25a i 14m ² . Dragan 063-509-902.
Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42a i 73m ² , parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063-509-902.
Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.
Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, virangoši, stol, stolice, bunjevačka ruha, marame, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA JE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Za projekt: Bazne stanice mobilne telefonije NS2331_06 SU_Subotica_Beogradski_put, na katastarskoj parceli 10498 KO Donji grad, Ulica Nade Dimić br. 42, Subotica (46.087051°, 19.669661°), nositelja projekta VIP MOBILE d.o.o., Novi Beograd, Milutina Milankovića br. 1ž.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/zivotna_sredina/Resenja/501-152-2019.pdf

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 2. 7. 2019.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga CroArt prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC Bunjevačko kolo, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555785
WWW.TIPPNET.RS

Počela sezona u okviru *City gamesa*

U Subotici 19. srpnja

U organizaciji agencije *Adria events* počela je deseta sezona u okviru programa *City games*. Riječ je o sportsko-zabavnom programu koji se održava na teritoriju cijele regije, a sve se radi po uzoru na nekada veoma popularne *Igre bez granica*. Zato je i pravilo da se sva natjecanja organiziraju na i oko vode, da u sebi kombiniraju više sportskih disciplina, da iziskuju visoku spretnost sudionika, a opet da dobro zabave publiku.

U projekt je već više godina uključena i Subotica, preko ekipe Sportskog saveza Subotice. Tako je i prošle godine, na bazenu u Dudovoj šumi, održano zanimljivo natjecanje. Osim domaćinstva, naši sugrađani su se pokazali i kao dobri natjecatelji, pa su prošle godine stigli i na završni turnir na Zlatiboru, te su osvojili treće mjesto u konkurenciji ekipa iz Srbije.

»I ove godine Subotica će sudjelovati u ovom natjecanju. Prošle godine smo bili treći, na polufinalnom turniru u Somboru smo bili drugi. Sa sličnim ambicijama krećemo u ovogodišnje natjecanje, a možda i da osvojimo stepenik više. Naravno, nije samo natjecanje poanta, bitno je da se družimo, da jačamo veze među gradovima, ali i jačamo veze u regiji, pri tome promovirajući Suboticu i Sportski savez Subotice«, otkriva generalni tajnik Sportskog saveza Subotice **Dejan Vuković**.

Sezona u regiji otvorena je 21. lipnja u Sisku, nastavljena je igra u Dubrovniku 25. lipnja, Kotoru 26., a 28. i 29. lipnja, odnosno 1. srpnja, igre nastavljaju veseliti ljubitelje u Crnoj Gori, u Baru, Podgorici i Tivtu. Prvo okupljanje u Srbiji zakazano je za 4. srpnja, a bit će to i prva prilika da se okupi subotička ekipa.

»Kao uvod u cijelu ovogodišnju priču smo pozvani na Međunarodni kup *City games*, koji je zakazan za 4. srpnja na Zlatiboru. Uz ekipe iz Srbije, Suboticu i Loznicu, nastupaju gosti iz Makedonije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore i Slovenije. Bila bi to lijepa najava za novu sezonu *City gamesa* u Srbiji«, kaže Vuković.

Ono što daje posebnu draž za sve ljubitelje ovakvih dešavanja, pogotovo za nešto stariju generaciju, jest lijepo sjećanje na nekadašnje *Igre bez granica*, izuzetno popularne u cijeloj regiji.

»Sve se dešava oko vode. Ekipe se sastoje od šest članova, dvije djevojke i četiri momka. Bitno je imati što više vještina, biti svestran, nije dovoljno biti, na primjer, samo dobar plivač. Ono što je lijepo jest da su najavljene kompletno nove discipline. Organizatori su obnovili rekvizite, tako da nas očekuju još zanimljivija natjecanja.

Što se naše ekipe tiče, ona uglavnom ostaje ista. Sastavljena je od bivših i sadašnjih sportaša, plivača, hrvaca, vaterpolista. Tu su **Milica Šoštarec, Noémi Priboj, Nóra Bognár, Milan Ivošević, Dejan Franković, Bojan Rašković, Miroslav Udicki**... Trener će biti **Srđan Dakić**, motivator je **Vladimir Dvornić**«, zaključuje sugovornik. D.V.

Predstojećeg vikenda je na programu kasački spektakl

Subotička milja

Konjički klub *Bačka* će u nedjelju biti domaćin tradicionalnih kasačkih utrka *Subotička milja*, a bit će to prilika i da se održi prva klasna utrka za četverogode kasačke za »triplu krunu« – *Probni derby*.

Subotička milja je jedno od najcjenjenijih okupljanja kasača u regiji, trči se od 1982. godine, na 1.609 metara, a ostaje upamćeno da je idejni tvorac utrke **Zvonko Bogdan**.

»Tih godina nije bilo lako biti na hipodromu. Bila je nestašica novca, konja i druženja. Čine (**Branislav Alčin**) i Čara (**Franjo Kovačević**) su bili glavni akteri u rađanju ove utrke. Družili smo se i rodila se ideja da napravimo utrku koja bi bila interesantna. Nisam baš ni siguran da je ideja moja, možda je bolje reći da sam je ja samo uobličio. Svi sportaši vole rekorde, tako i konjari. Tražila se distanca koja bi najviše odgovarala konjima, a izabrali smo da to bude 1.609 metara, odnosno dužina američke milje. Utrke u Americi su bile 'broj 1' u svijetu i svi su se na njih ugledali. Imali smo sreću da te, 1982. godine, napravimo jednu lijepu priču koja se, na našu sreću, održala do danas«, istaknuo je, među ostalim, Zvonko Bogdan u tekstu *Subotičkih novina* od prošlog petka, ujedno s grlom Dick Matserup i prvi pobjednik ovog natjecanja.

Što se okršaja četverogodih grla domaćeg odgoja tiče, prvi favoriti su svakako Alfa Varenne, Imola, Saphir AT, a iz Konjičkog kluba *Bačka* skreću pažnju i na grlo La Isla Bonita koje je u dobroj formi.

Atletika

Povratak Borbelja

NOVI SAD – Na 10. *Noćnom maratonu*, održanom u subotu u Novom Sadu, u organizaciji ARK *Fruška gora*, dominirali su natjecatelji AK *Apatin*. U maratonskoj utrci na 42 km i 195 m trijumfirao je **Zoran Radičanić** i tako nastavio s nizom ovogodišnjih uspješnih nastupa. U istoj utrci Apatinac **Željko Peković** je osvojio četvrto mjesto, istrčavši osobni rekord. U polumaratonskoj utrci na 21 km i 97 m **Đuro Borbelj** je trijumfom obilježio povratak u Srbiju nakon šestomjesečnog službenog odsustva. U ženskoj konkurenciji, u utrci na 7 km, drugo i treće mjesto osvojile su **Aleksandra Burkanović** i **Mariana Čegar Lukić**.

Spid badmington

Domaćini trijumfirali u svim kategorijama

SOMBOR – Na Otvorenom prvenstvu Srbije u spid badmingtonu, održanom u Somboru, u sportskoj dvorani *Mostonga*, nastupilo je 45 natjecatelja iz tri srpska i šest mađarskih klubova. Somborci, članovi SBK *Spider*, osvojili su petnaest odličja, od kojih je šest zlatnih. Prvaci Srbije su **Branislav Banić** u kategoriji mladih pionira, **Leona Banić** u kategoriji starijih pionira, **Jelena Janković** u kategoriji juniorki, **Alida Jerković** u ženskoj, **Boris Jerković** u muškoj seniorskoj, te **Vladimir Blanuša** u kategoriji veterana. Doprvac su pioniri **Lana Vujko** i **Nikola Drljača**, juniorka **Gorana Radmilo**, seniorka **Zorica Hostić** i veteran **Slobodan Jerković**. Bronze za domaćine osvojili su **Ljiljana Gagić**, **Mateja Milić**, **Tatjana Andrašev** i **Zoran Purić**. Domaći natjecatelji bili su odlični i u okviru sedmog turnira *Sombor Open*, na kojem su nastupili i gosti iz Mađarske. Alida i Boris Jerković osvojili su turnir u konkurenciji mješovitih parova, a Zorica Hostić i Željko Banić okitili su se bronzom. Kod starijih pionira i pionirki Leona Banić je fantastičnom igrom osvojila zlatno odličje, a **Ljiljana Gagić** bronzano. Trećeplasirani u pioniorskim parovima bili su Ljiljana Gagić i Mateja Milić, odnosno Leona Banić i Nikola Drljača. Alida Jerković je u ženskoj kategoriji osvojila srebro, a Boris Jerković u kategoriji seniora bronz.

Hrvanje, Kup Srbije

Somborcima 13 odličja

SRIJEMSKA KAMENICA – Na Kupu Srbije, održanom u organizaciji RK *Fruškogorac* iz Srijemske Kamenice, a pod pokroviteljstvom Rvačkog saveza Vojvodine, Somborski natjecatelji su zauzeli dvije pozicije na postolju u ekipnoj konkurenciji, RK *Soko* najvišu, a RK *Radnički* treću. Somborci su osvojili ukupno 13 odličja. Hrvacima *Sokola* pripalo je šest zlata. Kup Srbije trijumfalno su završili **Jovan Stajin**, **Stefan Grba**, **Simo Jovišić**, **Dejan Fratrić**, **Aleksandar Olujić** i **Sava Mijoković**. Natjecatelji *Radničkog* **Milan Čepnja**, **David Nović** i **Bojan Kostić**, te *Strahinja Ikić* iz *Sokola* osvojili su srebro, a **Jovan Kosovac** i **Milan Tolić** iz *Radničkog*, te **Vujo Đerić** iz *Sokola* bronz.

Biciklizam

Somborci oslonac reprezentacije

SOMBOR, ŠID – Najdarovitiji srpski biciklist, Somborac **Veljko Stojnić**, oduševio je na čuvenom *Giro d'Italia* za natjecatelje do 23 godine. Nekadašnji biciklist *S tima*, danas član talijanskog *Federica Balerina*, iako jedan od najmlađih u ovoj konkurenciji, kao debitant na jednoj od najvećih biciklističkih utrka, postigao je nezamislivo: odjenuo je zelenu majicu, namijenjenu lideru u konkurenciji najboljih brdaša. Stojnić je u drugoj etapi, uz još jednog vozača, čak 160 kilometara bio u bijegu. Na svim prolaznim ciljevima bio je prvi. Stojnić je sutradan uspio sačuvati zelenu majicu, koju je nakon pete etape predao Talijanu **Federicu Rossatii**. Na polovici natjecanja Somborac zauzima 113. poziciju u generalnom plasmanu, s lijepim izgledima da se do kraja plasira u prvih 100, što bi za njega bio fenomenalan rezultat. Seriju izuzetnih rezultata upotpunili su današnji članovi *S tima* na Kupu Srbije u Šidu. Dominirali su u svim utrkama i kategorijama. **Aleksandra Stanić** je bila druga kod poletarki. **Nemanja Marković** je postigao prvu kadetsku pobjedu u karijeri, a poziciju iza zauzeo je njegov klupski kolega **Igor Nadoveza**. Situacija se ponovila i kod kadetkinja, **Bojana Vujasinović** i **Anđela Ilić** zauzele su prvo i drugo mjesto. Niz je nastavila **Sara Počuča** apsolutnom pobjedom u konkurenciji svih juniorki i seniorki. Uspješan dan zaokružio je kadet **Mihajlo Stolić** drugim mjestom, kao najmlađi natjecatelj u apsolutnoj konkurenciji. Ostvarenim rezultatima Somborci su potvrdili mjesto u reprezentaciji Srbije za Europske olimpijske igre mladih u Azerbajdžanu. Srbiju će na ovom natjecanju predstavljati članovi *S tima*: Bojana Vujasinović, Igor Nadoveza i Mihajlo Stolić.

Baraž za popunu Srpske lige Vojvodina

Neuspjeh Čonopljanaca

PERLEZ – Nakon neodlučnih 2:2 u Čonoplji, ekipe *Vojvodine* i *Sloge* rezultatom 1:1 (0:0) remizirali su i u revanšu u Perlezu. Tako će Perležani, zahvaljujući danim pogocima u gostima kroz dvomeč sa ČSK-om iz Čelareva nastaviti put u baražu za popunu Srpske lige Vojvodina. U drugoj polufinalnoj utakmici bilo je vrlo burno. Utakmica je u većem dijelu bila puna negativnog naboja, što je kulminiralo nasiljem na tribinama u 85. minuti. Domaći navijači nasrnuli su na dio navijača iz Čonoplje, a u gužvi je udaren i tajnik *Sloge*. Gosti su u revanšu bili bolji rival. Imali su igru, a sucu **Kalafatu** zamjeraju nedosuđenu očitu najstrožu kaznu u finišu prvog poluvremena. I pored pritisa, *Sloga* je u 60. minuti došla u prednost. Tada se pritisak s tribina preselio i na teren, što je utjecalo na sve aktere meča, počevši od sudačke trojke. Domaćini su uspjeli poravnati u 79. minuti, a u preostalom dijelu meča viđeno je svega, najmanje nogometa. U 85. minuti utakmica je prekinuta zbog incidenta na tribinama. Trajao je punih sedam minuta i potpuno demotivirao nogometaše, koji u nadoknadi vremena nisu uspjeli ozbiljnije pripremiti vratarima. Tako će se *Sloga* i u sezoni 2019./20. natjecati u Vojvođanskoj ligi Sjever, a za popunu preostalog mjesta dvomeč će odigrati ekipe *Iskre* iz Kucure i *Krila Krajine* iz Bačke Palanke. Drugo i trećeplasirane ekipe somborske i subotičke Područne lige odigrale su polufinalne utakmice. *Iskra* je i u Kucuri i u Gajdobri svladala s identičnih 2:1 ekipu *Hercegovca*, a *Proleter* je na domaćem travnjaku u Ravnom Selu rezultatom 1:2 poražen od *Krila Krajine*, a u uzvratu u Bačkoj Palanci domaćini su bili bolji i pobijedili s 4:1.

Ivan Andrašić

Svjetsko nogometno natjecanje klubova Hrvata izvan domovine

Sport ujedinjava

U ponedjeljak 24. lipnja je na stadionu NK *Hrvatskog dragovoljca* u Zagrebu svečano otvorena četvrta po redu svjetska smotra klubova hrvatske dijaspore. Otvorenju su prisustvovali državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan domovine i izaslanik pokrovitelja natjecanja, predsjednika Hrvatskog sabora **Gordana Jandrokovića**, **Zvonko Milas**, zatim izaslanik zagrebačkog gradonačelnika i savjetnik za sport **Goran Petrović**, pomoćnik glavnog tajnika Hrvatskog olimpijskog odbora **Siniša Krajač**, izaslanik predsjednika Hrvatskog nogometnog saveza **Stjepan Merkaš** te predsjednik HNS-ovog Povjerenstva za nogomet u dijaspori **Petar Šarić**.

Na ovogodišnjem natjecanju sudjeluje 6 klubova i to:

NK *Pajde*, Mohlin iz Švicarske kao branitelji naslova

NK *Croatia*, Toronto iz Kanade

SC *Croat*, San Pedro iz SAD-a

Canberra FC, iz Australije

NK *Slavonija*, Bern iz Švicarske

Reprezentacija vojvođanskih Hrvata, kao pobjednik prvenstva Hrvatske nacionalne manjine iz 2017. godine

U prvoj utakmici Skupine A nastupio je i branitelj naslova *Pajde* Möhlin, no zahvaljujući odličnoj predstavi momčadi *Croat* San Pedro osvojio je samo bod (1:1). Strijelci su bili **Miro Kovačić** i **Carlos Gustavo**.

Prva utakmica Skupine B bila je manje neizvjesna, s obzirom na uvjerljivo izdanje Reprezentacije vojvođanskih Hrvata, koja je s 5:1 svladala *Slavoniju* iz Berna. Hat-trick je postigao **Srđan Orčić**, po jedan su pogodak dodali **Dario Vojnić** i **Atila Kamenj**, a počasnji je pogodak za *Slavoniju* bio djelo **Branimira Radoša**.

Klubove su utemeljili Hrvati izvan domovine – predstavnici hrvatskog iseljeničtva i hrvatske nacionalne manjine.

Važnu ulogu u ovom tradicionalnom natjecanju imaju Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Hrvatski nogometni savez kao jedini nogometni savez u svijetu koji na ovakav način okuplja svoje iseljeničtvo i organizira ovakva natjecanja.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske kontinuirano im pruža podršku i njeguje zajedništvo koje se kroz ovakva sportska događanja iz godine u godinu sve više učvršćuje jer su sport, sportaši i svi sportski uspjesi godinama ujedinjavali i ujedinjuju hrvatski narod diljem svijeta.

POGLED S TRIBINA

Vaterpolo

Nogometna mladost Hrvatske i Srbije (reprezentacije U21), nažalost, nisu puno pokazale na Prvenstvu Europe. Dva uvodna poraza od Rumunjske (1:4) i Francuske (0:1), odnosno Austrije (0:2) i Njemačke (1:6), ostavila su »mlade vatrene« i »orliće« bez šanse za plasman u polufinale, odnosno put na Olimpijske igre u Tokiju sljedeće godine. Iako ispraćene uz velike nade, obje reprezentacije nisu mnogo pokazale u Italiji, pa tako nasljednici viceprvaka svijeta neće imati šansu prvi puta nastupiti na Olimpijadi.

Šteta, jer po imenima koja su nastupila na EP-u očekivalo se mnogo više od ovako mršavog rezultata u prelomnim uvodnim susretima. Ali nogomet je još jednom pokazao i dokazao kako imena ne igraju...

No, zato su na finalnom turniru Svjetske vaterpolske lige u Beogradu i Hrvatska i Srbija pokazale kako su već godinama najbolje svjetske reprezentacije. U oba svoja međusobna susreta, prvo u kvalifikacijskoj skupini a potom i u velikom finalu,

prezentirale su ono najbolje što ovaj sport može ponuditi. Srbija je tijesno slavila finalnu pobjedu (12:11) osiguravši tako izravan plasman na Olimpijadu, no Hrvatska još ima dvije šanse za odlazak u Tokio 2020. i realno je očekivati da se ove dvije momčadi ponovno susretnu pod olimpijskim krugovima u glavnom gradu Japana.

Ljetno je doba i vrijeme pauze na nogometnim terenima, ali itekako vrvi oko njih jer u tijeku su prijelazni rokovi. A kao i svakoga ljeta hrvatski nogometaši su također u žiži interesa najvećih europskih klubova. Ovoga puta u glavnim rolama su **Rakitić** i **Perišić**, vedete *Barcelone* i *Intera*, koji bi mogli uskoro promijeniti majice svojih trenutačnih klubova. Veznjak španjolskog prvaka nekako je najbliži PSG-u, dok se za polušpicu milanske momčadi ponovno vezuju stare kombinacije o mogućoj selidbi u neki od engleskih klubova. Uz njih dvojicu sve je aktualniji i transfer **Rebića**, koji je na izlaznim vratima *Eintrachta*. Gdje bi mogao završiti mnogo je spekulacija, ali se nekako najviše licitira s drugom milanskom momčadi, slavnom *Milanom*, u koji se ponovno, na mjesto glavnog sportskog direktora, u svojevremenoj transferu iz FIFA, vratio **Zvonimir Boban**.

Nogometno ljeto tek započinje...

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

*Modna revija Marije Šabić
Beograd, 25. lipnja*

Iz Ivković šora

Mudrolije

piše: Branko Ivković

Faljni, čeljadi moja. Šta radim? Ta eto izno sam šamadlu ode pod dud pa sidim i mudrujem. Ha, znam da ćete kast da ispod mog šešira ne mož baš ispast velika mudrolija, al mora čovik malkoc sist pa se prisitit starinski adeta, poslova i običaja. Na to me potaknila sad ova kojikaka dešavanja po našim selima, onima di se još to održava kako-tako a dokle će borme ne znam ni sam. Na priliku, eto proštenja. Kod nas u selu na Prisveto trojstvo borme bilo veliko proštenje: dvi-tri mijanske šatre, ringišpanj, velik pa mali, limuzinice za malu dicu, a sad par astala s ovim kineskim sigračkama, par šećeraroša i gotovo proštenje. Doduše, najglavnija na proštenju je misa, a tu se borme mi Malobosnjačani još ne damo. Crkva uvek bude puna svita, mladi dosta i dice pa eto nama matorima još nike nade da se neće skroz utrnit ovaj lip običaj, slavlje čitavog sela. Napaštri se borme naš župnik dosta, a i ovi što pivaje u horu. Triba to i uvežbavat, a imat malkoc i uvo za to. Na priliku, nikako se ne smi puštit u hor moj Periša, a borme ni ja nisam zdravo za njim zaosto. Veli nam naš Joso da zdravo lipo pivamo al nas zdravo gadno slušat. No, jeto, još se ne damo makar su nam ovi varoški oci utrnili polak sela pa sad moramo ić u Tavankut jal Mali Bajmak plaćat struju; sokakima nam ova mlađarija tira limuzine kugod da su šumakeri. Mora čovik prvo dobro prosmotrit pa ondak prilazit sokak, a malo-malo pa zgažena mačka jal ker. Žalili se tu di koji seljani, al nikom ništa: tira se i dalje bmwovi kugod šatlovi, te žalbe su kandar očle upravi vodovoda. Kasno sam saznao, čeljadi moja, da se sigro u Tavankutu fodbol izmed Srba iz Rvacke i Rvata iz Srbije, to jest nas. Cigurno je bila lipa utakmica, bar koliko sam ja vidio na ovim mojim rđavim sokoćalu, neg mi se niki komentari nisu ama baš opšte sviđali. Bilo je na objavama i vriđanja a i da ne divanim o pričanjima. Samo se čovik onako ražalosti kad take kojikake gluposti pročita. Sve mudrujem sam sebi ode na šamadli i uvek skontam da mi ode na ovim našim Balkanu baš nismo bog zna kako pametan svit. Ta da jesmo otrli bi davno te glupave granice, poderali te artije i kazli jedni drugima: »Slušaj, bilo je što je bilo, manimo se tog divana već nek dalje nikad ne budne mržnje i bisa i da naša dica žive kako Bog zapovida, a ne da se mrze i ne smiju otić jedni kod drugi«. Jal ovi naši vođe ne vide da su u svitu prija trideset lita otrli granice, da se silna pripiranja i ratovanja odavno ne spominju? Dokleg će više već mavat virangama i divanit bisan divan? Ta ovi mladi imadu sasvim drukčiju filozofiju. Veli meni jedan deranov pajdaš što je oćo prija koju godinu u svit vako: »Bać Braniša moj, domovina je tamo di čovik mož zavridit da on, žena i njeva dica mogu lipo živit«. Borme sam, čeljadi moja, samo pogledo. Dobro da nije bilo muva, cigurno bi mi uletila usta... Ondak kad sam se bolje zamislio, ta pravo deran i veli – familija je najvažnija. Ajd, zbogom.

Bać Ivin štodir

Triba poštivat i novo

piše: Ivan Andrašić

Bać Iva oduvijek voljio sve starovircko. Ne samo voljio, vazdan se ko stariji koišta raspitavo, a najviše kako se živilo ko njevi stari. I slušo sve što mu divanili. I sve biližijo i što mu divanili i riči koje ni zno, pa ji i za nji moro pitat šta značu. Puno nji ga iza leđi pomalo i ismijavalo, velu latijo se bapskoga divana, ko kaki žencki Laza. Ni se obaziro noto, čutijo i biližijo. Imo toga, skupilo se nekoliko veliki, debeli pisanki. Veli nek stoju, kruva ne išču, a malo, malo, znade mu štogoda iz nji i zatribat. Kolikogod voljijo starovircko, nikada mu ni robovo. Jako poštivo i svašta novoga. Eto i sad, dobro mu došlo za-biližito. Isprva natrukovo svašta novo, al ka pogledo u pisanku, ukazalo mu se kako bi stari rekli svašta novoga. O svi novotarija najviše poštivo sokočalo. Puno njegovi parnjaka samo ka čuju za njega, od-manu rukom. Tako i jedan njegov pajtaš iz škole, Martin. Veli, pušči, ta vražja naprava neće u moju kuću. Bać Iva se samo naškobijo. Nji dva zajedno svršili škulu. On ošo u varoš, na veće škole, Martin osto u selu na paoršagu. Rano se oženijo, rano mu i dica podolazila na svit. Tri diteta, jedno za drugim. I sva tri, kako dolazili iz levente, podolazili u svit. Tamo se dobro snašli, poženili, pokupovali lemuzine, a svake godine za kirbaj dojdju na urlab. Za nekoliko godina napravili i nove kuće i lipo ji napunili. I svaki ima po dvoj dice. Dadu i mater nisu zaboravili, napunili jim kuću svim i svačim. Martin se protivijo i ka jim nakupovali koikaki naprava i za ladić i smrzavat koišta za po-jist i nu za prat, da mater ne mora na ruke i špojer na letriku i ni sam ne zna šta još. Natirali ji i da se manu paoršaga, velu nek jim malo obilazu kuće i uranu kojega gebelja, a oni jim davali marki i više neg što jim tribalo. Martin prvać išo u bać Ivin kraj, pa malo naišo i ko njega. Bać Iva baš bijo za sokočalom, gleda šta je novoga i u svitu i ko nas. »Pajto, baš ti se čudim, puna ti kuća svega, dica ti napolju, al sokočalo nikako da kupiš. Gledaj, mož udesit tako da se divanite, al se lipo i vidite. A ni ne košta puno, jeftinije i o telefona«, veli i metne za Martina kafu, a za se čaj o titrice. »I dica mi to stalno divanu. Moja ne bi marila, veli kako smo se naučili vladat telefonma, tako ćemo i sovim. Litos, ka su bili na urlabu, tili kupit jedno, pa tako udesit da se možemo u isto vrime i vidit i divanit. Najstariji unuk mi pokazo, dono š njim jedno, lipo se sklopi ko tašna, a rasklopiš ako bi ga tijo asnirat. Ja gledam ko tele u šarena vrata, al moja za dram naučila kako i šta triba. A vada za matore to i ni. Niki dan bijo ko sestrinoga zeta, svašta mi napokazivo. Sve ne voljim reč, bilo tamo i nikaki žencki brez gaća, udesijo mi, ja ne znam di bi pogledo. I šta misliš, da tako štogod nadesim, a kogod naide. Vada bi u zemlju propo. Zoto mene dosta i televizija, nju za dram otrnem«, veli Martin. Džaba mu bać Iva tolmači kako mož otrnit i sokočalo, ko i televiziju. Tolmači mu i pokaziva i kako se gleda šta je novoga, al njemu na pameti samo no što mu pokazo sesretni zet.

NARODNE POSLOVICE

- Hoćeš li da te svi mrze, reci svakome tko je.
- Hvata zmije tuđim rukama.
- Car daleko, a Bog visoko.
- Džak soli treba pojesti s čovjekom, da bi ga dobro upoznao.

VICEVI, ŠALE...

Čovjek ulazi u kavanu i sprema se sjesti na stolac, na što konobar iz daljine maše rukama i trči prema gostu.

– Ne maltretirajte me tim rukama, nego mi recite ima li što svježije?

– Ima, stolica na koju ste sjeli je svježije obojena...

Zaustavi policajac auto i pita vozača:

– Nije mi jasno kako ste mogli tako pijani sjesti za volan?

– Iskreno da vam kažem ne znam ni ja, valjda su mi prijatelji pomogli.

Učiteljica kaže učenicima:

– Djeco, neka ustane onaj tko sebe smatra glupim.

Nitko se ne pomjera, tek poslije par minuta ustaje Perica.

– Perice, ti misliš da si glup?

– Ma ne, učiteljice, nego mi je bilo žao da stojite sami.

DJEČJI BISERI

- U svemiru možeš jako visoko skakati.
- Internet je kao struja, samo što to možeš čačkati prstima.
- Kad se netko zaljubi ima tremu, pa ne može to priznati.

(Preuzeto iz emisije: *Kefalica*)

FOTO KUTAK

Bit će tarane

PETAK 28.6.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
08:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Cronovatori: Zdravlje i medicina
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Obitelj Durrell
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Zaronite s nama:
17:00 Vijesti u 17
17:20 turizam.hrt
17:50 I to je Hrvatska
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Dan zaljubljenih, američki film
22:10 Ponos i slava, američko-njemački film
00:20 Dnevnik 3
00:52 Milijarde
01:42 Obitelj Durrell
02:32 Umorstva u Midsomeru
04:07 Ženiš se i gotovo, emisija pučke i predajne kulture
04:37 Skica za portret
04:47 turizam.hrt
05:17 Veterinar Engel
06:02 Karipski cvijet

05:20 Kultura s nogu
05:46 Regionalni dnevnik
06:30 Teletubbyji, animirana serija
06:54 Juhuhu
08:26 Gradski heroji, crtana serija
08:37 Naprijed, Go Jetteri!
08:48 Andyjeve divlje pustolovine, dokumentarna serija za djecu
09:02 Vlak dinosaura
09:29 Flipper i Lopaka, crtana serija
09:53 Juhuhu
09:56 Vučja krv
10:54 Dr. Bergmann, seoski liječnik
11:37 Cesarica - HIT svibnja
11:46 Nevina laž, kenijско-indijsko-američki film

13:34 Tajna dvorišne rasprodaje: Vjenčanica, američki film
15:04 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
15:49 Cesarica - HIT svibnja
16:00 Regionalni dnevnik
16:43 Divlji Novi
Zeland: Divlji ekstremi, dokumentarna serija
17:33 Cesarica - HIT svibnja
17:36 Kruške i jabuke
18:23 Luda kuća
19:01 Cesarica - HIT svibnja
19:04 Vlak dinosaura
19:31 POPROCK.HR
20:05 Crna lista
21:34 Deset dana, serija
22:22 Ludnica u Clevelandu
23:12 Kozmos: Nebo puno duhova, dokumentarna serija
00:02 Bijela robinja, telenovela
00:45 Zakon i red: Odjel za žrtve
01:29 Graham Norton i gosti
02:17 Kraljica noći, telenovela
03:02 Noćni glazbeni program

SUBOTA 29.6.2019.

07:08 Klasika mundi: Waldbühne 2017. - Legende s Rajne, 1.dio
07:56 Denver i Rio Grande, američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
11:10 Kućni ljubimci
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Mijenjamo svijet: Putin, majstor igre - dokumentarni film
14:10 Prizma, multinacionalni magazin
15:00 Mala ubojstva Agathe Christie: Tragedija u tri čina, francuski film
16:35 Zaronite s nama:
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik: Čovjek od mora, čovjek od gora
17:40 Lijepom našom: Čazma 1
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Pikseli, američko-kinesko-kanadski film
21:55 Sabotaža, film
23:45 Dnevnik 3

00:18 Seraphim Falls, američki film
02:08 Denver i Grande, film
03:33 Sve će biti dobro, serija
04:18 Skica za portret
04:33 Veterani mira
05:18 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyj
09:26 Profesor Baltazar
09:36 Vrijeme je za priču
09:50 Luka i prijatelji: Hrvatske autohtone pasmine
10:15 EBU drama: , drama za djecu
11:00 Kraljica Elizabeta II., dokumentarna serija
11:55 Vrtlarica
12:25 Zavolite svoj vrt uz Alana Titchmarsha
13:20 Lidijina kuhinja
13:50 Auto Market
14:25 Crna lista
15:52 Cesarica - HIT svibnja
16:00 Regionalni dnevnik
16:25 Minsk: Europske igre mladih: Karate, prijenos finala
18:00 Cesarica - HIT svibnja
18:06 Odbrojanje do Tokija
18:35 Vina svijeta, dokumentarna serija
19:25 Cesarica - HIT svibnja
19:30 Minsk: Europske igre mladih: Hrvanje, snimka finala
20:05 Prirodni Meksiko: Majanske šume, dokumentarna serija
21:00 Dobra žena
21:50 Fargo
22:45 Vikinzi
23:35 Kozmos: Skriveno u svjetlosti
00:20 Graham Norton i gosti
01:05 Glazbeni Top20
01:50 Kraljica noći
02:35 Noćni glazbeni program

NEDJELJA 30.6.2019.

06:05 Lijepom našom: Čazma 1
07:40 Vanjska politika, film
09:40 Biblija
09:50 Portret Crkve i mjesta
10:00 Tribalj: Misa, prijenos
11:08 Pozitivno
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje

13:25 Split: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:00 Mir i dobro
15:40 Priča o Bogu s Morganom Freemanom
16:35 Zaronite s nama: Kraljev gaj - otok Šolta
17:00 Vijesti u 17
17:20 Financijalac
17:35 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Točka na A - suvremena hrvatska arhitektura
21:05 Planet Zemlja II: Planine, dokumentarna serija
22:00 Kennedyji povjerljivo: Prokletstvo
22:50 Dnevnik 3
23:23 Vanjska politika, film
01:18 Nedjeljom u dva
02:13 Kurt Cobain, glazbeno-dokumentarni film
04:18 Mir i dobro
04:43 Skica za portret
04:58 Zaronite s nama: Kraljev gaj - otok Šolta
05:03 Manjinski mozaik: Čovjek od mora, čovjek od gora
05:18 Kennedyji povjerljivo: Prokletstvo
06:03 Split: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
09:50 Luka i prijatelji: Boje
10:20 Shakespeare i Hathaway - privatni istražitelji
11:55 Minsk: Europske igre : Gimnastika, prijenos
13:38 Svijet vrtlara
14:13 Smiješne su se stvari dogodile na putu za forum, američko-britanski film
15:54 Viktorija
16:44 Minsk: Europske igre mladih: Boks, snimka finala
17:59 U potrazi za Markom Polom, dokumentarna serija
18:50 Tereza Kesovija - To sam ja, 60 godina umjetničkog rada, KD Vatroslav Lisinski, 2018., 2. dio
20:05 Odbrojanje do Tokija
20:38 Nogomet, EP U -21: finale, prijenos
22:40 Nogomet, EP U-21- emisija
23:20 Kozmos: Dublje, dublje i još dublje,

dokumentarna serija
00:10 Graham Norton i gosti
00:55 Kraljica noći
01:40 Noćni glazbeni program

PONEDJELJAK 1.7.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Storije o neponovljivima: Dobar večer, mi kucamo - dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Obitelj Durrell
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Jugoslavenske tajne službe: Klopka za gerilce, dokumentarna serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:23 Milijarde
00:13 Obitelj Durrell
01:03 Umorstva u Midsomeru
02:38 Sve će biti dobro, serija
03:23 Fala majci na divojci, emisija pučke i predajne kulture
03:53 Reprizni program
04:05 Žene, povjerljivo!
04:55 Veterinar Engel
05:40 Karipski cvijet

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:30 Vučja krv
11:00 Kozmos: Dublje, dublje i još dublje, dokumentarna serija
11:50 Goonies, američki film
13:25 Hrana koja ne hrani, američki film
15:05 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlji Novi
Zeland: Novi pridošlice, dokumentarna serija
17:35 Auto Market
18:20 TV Bingo
19:00 Vlak dinosaura

19:30 POPROCK.HR
20:05 Raj za dame
20:57 Split: Vaterpolo, prijateljska utakmica, prijenos
22:20 Zakon ulice, film
00:35 Bijela robinja
01:20 Graham Norton i gosti
02:05 Kraljica noći
02:50 Noćni glazbeni program

UTORAK 2.7.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Hrvatska moj izbor
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Obitelj Durrell
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann, seoski liječnik
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Jugoslavenske tajne službe: Udar Titove šake, dokumentarna serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:23 Milijarde
00:13 Obitelj Durrell
01:03 Umorstva u Midsomeru
02:38 Sve će biti dobro, serija
03:23 Nikola iz Nuštra, emisija pučke i predajne kulture
03:53 Reprizni program
04:05 Žene, povjerljivo!

04:55 Veterinar Engel
05:40 Karipski cvijet

05:05 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:05 Vučja krv
11:00 Dr. Bergmann
13:35 Kriva majka, film
15:05 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlja Kolumbija: Choco - divlja obala Kolumbije, dok serija
17:35 Kruške i jabuke
18:25 Luda kuća
19:00 Vlak dinosaura
19:25 POPROCK.HR
20:00 Raj za dame
20:57 SP u nogometu
22:45 Gosford Park, britansko-američko-njemačko-talijanski film
00:35 Bijela robinja
01:20 Zakon i red: Odjel za žrtve
02:05 Graham Norton i gosti
02:50 Kraljica noći
03:35 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 3.7.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Otkrivamo Hrvatsku: Lovinac
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet

13:15 Dr. Oz
14:05 Obitelj Durrell
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Jugoslavenske tajne službe: Revolucija jede svoju djecu, dokumentarna serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:23 Milijarde
00:13 Obitelj Durrell
01:03 Umorstva u Midsomeru
02:38 Sve će biti dobro, serija
03:23 Neuspješan skroz, emisija pučke i predajne kulture
03:53 Reprizni program
04:05 Žene, povjerljivo!
04:55 Veterinar Engel
05:40 Karipski cvijet

05:15 Što je klasik?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:05 Vučja krv
11:00 Dr. Bergmann
11:50 Gosford Park, britansko-američko-njemačko-talijanski film
13:40 Restoran Casa Vita, američki film
15:10 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:45 Divlja Kolumbija: Serrania de la Macarena - riznica prirode

17:35 Kruške i jabuke
18:25 Luda kuća
18:55 Vlak dinosaura
19:25 POPROCK.HR
20:00 Raj za dame
20:57 SP u nogometu
22:45 Rampart, američki film
00:35 Bijela robinja
01:20 Zakon i red: Odjel za žrtve
02:05 Graham Norton i gosti
02:50 Kraljica noći
03:35 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 4.7.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Na početku je bio bajs, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Obitelj Durrell
15:00 Umorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Jugoslavenske tajne službe: Oko za oko, dokumentarna serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:23 Milijarde

00:13 Obitelj Durrell
01:03 Umorstva u Midsomeru
02:38 Sve će biti dobro, serija
03:23 Na početku je bio bajs, emisija pučke i predajne kulture
03:53 Reprizni program
04:08 Žene, povjerljivo!
04:58 Veterinar Engel
05:43 Karipski cvijet

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:05 Vučja krv
11:00 Dr. Bergmann
11:50 Mala Akeelah, američki film
13:40 Kako postati popularna u četiri koraka, američki film
15:05 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:42 Divlja Kolumbija: Chiribiquete - putovanje u središte amazonske prašume, dokumentarna serija
17:36 Kruške i jabuke
18:25 Luda kuća
19:00 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Raj za dame
21:00 Mrzim Valentinovo, američki film
22:40 Čuvar zakona, irski film
00:15 Bijela robinja
01:00 Zakon i red: Odjel za žrtve
01:45 Graham Norton i gosti
02:30 Kraljica noći, telenovela

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Nevrijeme za dvije medalje

Jedna od mojih grešaka koje sebi priznajem je veliki otpor koji sam pružila svojoj majci kada me je htjela učiti mađarski. Dovijala se ona na sto načina, a ja opirala na sto i jedan. Sjećam se, već smo digle ruke i ona meni dodaje žlicu i izgovara je na mađarskom, a ja je ne čujem, ne obraćam pažnju, i to ne iz revolta, odluke ili bijesa nekog nego iz totalne nezainteresiranosti, a to je najgore. I sad imamo stariju glavu za koju se jezik teže lijepi, žal i želju i jednu izgubljenju šansu.

Ovo s jezicima pričam sada i ovdje, jer mi je i Mađarska jedna velika nepoznanica u smislu destinacije i pri tome mislim gotovo na cijelu zemlju. U redu, mogla bih izuzeti Budimpeštu, Segedin, Bajú i Pečuh. Od cijele zemlje samo četiri mjesta na koja me je put nanosio. I sada bih mogla kriviti Mađare što izbjegavaju engleski i što je prosto nemoguće pronaći turističke ili bilo kakve informacije na engleskom, a što samim tim i otežava organizaciju puta. Ili bih mogla kriviti naše agencije ili bilo koga trećeg što slabo nude ponude u Mađarskoj na srpskom jeziku. Ili sve kreatore sadržaja na internetu što je gotovo nemoguće naći nešto na srpskom. Lako je naći krivca u drugome, pa bih mogla ja napraviti podužu listu. Ali, neću. Sama sam kriva.

Pravac Tolna

Još jedan od razloga što volim sportska dešavanja je što nam otkriju i nove predjele. Ovog puta je glavni krivac veslanje, preciznije *dragon boat* natjecanje i to na državnom nivou u zemlji u kojoj je ovo veoma razvijena disciplina i mi na tom natjecanju. Destinacija Tolna i skoro da za nju nisam ni čula.

Kažem skoro, jer sam nedavno susrela veslače koji su iz Tolne i to mi je bila prva informacija.

Ne znam krenuti li prvo s pričom o Tolni ili o natjecanju, izazovima i pobjedama. Tolna nije usamljena priča za sebe. To je gradić koji je u sklopu istoimene županije koja je smještena u južnom i središnjem dijelu Mađarske. Sjedište ove županije je Szekszárd, a tu su još i Bátaszék, Bonyhád, Dombóvár, Dunaföldvár, Gyöngy, Nagymányok, Paks, Tamási, Tolna i Simonföldvár. I vjerujte mi da svaki ima bajkovite predjele i da imam namjeru obići ih. Uz podatke koje sam pročitala i navela važno

je reći da smo mi bili samo u kampu poznatom kao *Fadd-Dom-bori* i to samo u dijelu koji je smješten na rukavcu Dunava, a koji je branom spojen s rijekom. Moram reći kako sam mislila da je riječ o jezeru. Netko je napomenuo kako u tom dijelu rukavci umiju biti dugački i po 25 kilometara. Nevjerojatno je koliko je cijeli kompleks velik, uređen i kako na njemu možete pronaći baš sve što vam je potrebno za fin i opušten vikend i tu mislim na obalu, Sunce, hlad, igrališta za djecu, mjesto za šator, vikendicu za iznajmiti, dobar i pristupačan restoran, ljubazne ljude, prodavaonicu, klupe i stolove, čamce, labudove... Ukratko: pravi mali raj. Dakle, upišite Fadd-Domori. Mjesto nije daleko, udaljeno je od granice sedamdesetak kilometara.

Malo sportske hvale

Postala je već tradicija da kada veslači HKUD-a *Vladimir Nador, Salašari somborski* odu na neko natjecanje, osvoje i medalju. Nismo ni ovoga puta htjeli tu ništa mijenjati. No, da ne bude ovaj šaljivi uvod shvaćen kao neskromno hvalisanje, evo kako stvari stoje. Natjecanje je bilo organizirano kao državno prvenstvo Mađarske na kom su sudjelovale i ekipe amatera u čijoj smo grupi i mi odmjeravali vesla. Došli smo s muškom ekipom i ekipom mixa, a utrke su za obje ekipe bile na 200 metara i 2 kilometra. Da ne bih duplirala objave iz rubrike sporta, samo ću navesti da je medalja zasijala kod momaka, i to bronca na 2 kilometra i srebro na 200 metara i sve to ću upakirati u podatak da je to prvi put u povijesti ovog natjecanja da neka ekipa izvan granica Mađarske stavi ovakvo odličje oko svoga vrata. Poseban sjaj.

Osim oluje koju smo doživjeli na povratku kući i koje su sve češće, a za koje snosimo odgovornost na prvom mjestu mi ljudi, dojam je da gdje god se okrenuli, postoji neko divno mjesto koje nas čeka i zato se na put treba poći.

Gorana Koporan

RADIO MARIJA

NOVI SAD
SUBOTICA
SOMBOR
VRDNIK
NIŠ
LESKOVAC

90,0 MHz
90,7 MHz
95,7 MHz
88,4 MHz
102,7 MHz
107,4 MHz

Spremni za put...

Najbrže i najjednostavnije
do polise putnog osiguranja

FILIJALA SUBOTICA - Karađorđev put 38, tel. 024 555 867

 **MILENIJUM®
OSIGURANJE**

www.webshop.milenijum-osiguranje.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA
I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

ZA VJETNO ZAVIČAJNI DAN

**VAJSKA,
2. VII. 2019.**
župa sv. Jurja

17 sati – Sveta misa s procesijom
misno slavlje predvodi
vlč. Tomislav Benaković
(župnik župe sv. Leopolda Bogdana Mandića
iz Osijeka)

18.30 sati - Kulturni program
U programu sudjeluju:
- dječja dramska skupina
„Antun Sorgg“ Vajska
- HKC „Bunjevačko kolo“ iz Subotice
- muška i ženska pjevačka skupina
iz Gundinaca (Hrvatska)
i drugi gosti

